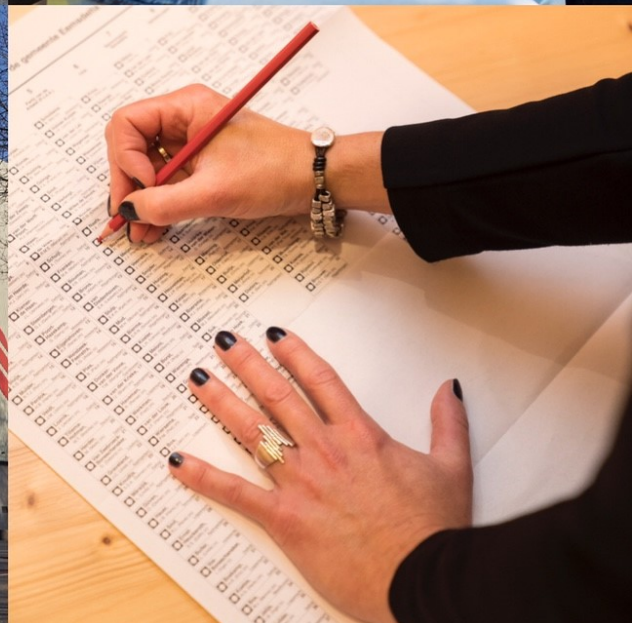

gemeente Bronckhorst

Programmabegroting 2022-2025: Volop kansen voor Bronckhorst!

Inhoudsopgave

1. ALGEMEEN	3
1.1. Inleiding	4
1.2. Leeswijzer	8
2. BELEIDSBEGROTING	11
2.1. Programmaplan	12
2.1.1. ZORG EN ONDERSTEUNING	13
2.1.2. WONEN EN LEEFOMGEVING	25
2.1.3. BEDRIJVIGHEID EN ONTWIKKELING	41
2.1.4. BESTUUR	53
2.2. Verplichte bedrijfsvoeringsparagrafen	60
2.2.1. Lokale heffingen	60
2.2.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	70
2.2.3. Onderhoud kapitaalgoederen	78
2.2.4. Financiering	83
2.2.5. Bedrijfsvoering	86
2.2.6. Verbonden partijen	90
2.2.7. Grondbeleid	98
2.2.8. Klimaatbegroting	99
3. FINANCIËLE BEGROTING	103
3.1. Overzichten baten en lasten 2022-2025	104
3.1.1. Baten en lasten 2022 per programma	104
3.1.2. We weten wat onze dekkingsmiddelen zijn	106
3.1.3. Baten en lasten 2022-2025 per programma	114
3.1.4. Overzicht incidentele baten en lasten 2022-2025 per programma	115
3.1.5. Overzicht berekening aandeel EMU-saldo	115
3.2. Begroting baten en lasten 2022 op kostensoorten	117
3.2.1. We volgen welke kosten we maken	117
3.2.2. Wat geven we anders uit dan verwacht voor 2022	118
3.3. Onze financiële positie voor 2022-2025	122
3.3.1. De financiële ontwikkelingen leggen we uit	122
3.3.2. De balans in het kort	129
4. BIJLAGEN	135
4.1. Kerngegevens	136
4.2. Samenstelling bestuursorganen	137
4.3. Begrotingsuitgangspunten	139
4.4. Overzicht baten en lasten per taakveld	140
4.5. Uitwerking Egalisatiereserve 'Openeinde regelingen Zorg en ondersteuning'	143
4.6. Belangrijkste resultaten coalitieperiode	145
Afkortingenlijst	149

1. ALGEMEEN

1.1. Inleiding

Voor u ligt de programmabegroting voor 2022-2025. Met deze cijfers in de hand wordt 2022 wat ons betreft een mooi jaar! Er staan veel activiteiten op de agenda en het is het jaar dat onze inwoners hun stem uitbrengen bij de gemeenteraadsverkiezingen. In deze programmabegroting leest u hoe wij deze bestuursperiode willen afronden en welke kansen en ontwikkelingen wij zien voor de komende tijd.

Effecten corona

De voortdurende coronapandemie heeft nog steeds effect op onze gemeente en onze inwoners. We sluiten als gemeente aan bij wat de samenleving nodig heeft; we geven ondersteuning op de kwetsbare plekken en zetten in op kansen die zich voordoen. Daarnaast willen we onze reguliere dienstverlening op peil houden.

Onze sociaalconsulenten, gebiedsambtenaren, accountmanagers en combinatiefunctionarissen staan in nauw contact met onze inwoners. Zo houden we de effecten van de coronapandemie-specifiek op Wmo en jeugd, eenzaamheid, sport en cultuur, ondernemerschap en leefbaarheid - goed in de gaten. In de programmabegroting ziet u welke concrete acties en beoogde resultaten wij rond corona voor ogen hebben. Mochten de effecten vragen om andere acties, dan stellen wij bij.

Veel in gang gezet en bereikt

We hebben de afgelopen jaren veel in gang gezet en gerealiseerd. Zo zijn we volop aan de slag met de uitvoering van de Verrijkte Routekaart Energieneutraal Bronckhorst 2030. Het aantal zonnepanelen op woningen is verdubbeld sinds 2018. 4.000 inwoners ontvingen een Op Morgen energiebox met informatie en tips over energiebesparing. Daarnaast maakten we een sportagenda met plannen om onze sportaccommodaties toekomstbestendig te maken. In onze bestuursperiode keurden we plannen voor 355 woningen goed en werden 104 woningen gerealiseerd. Projecten in de vitale kernen worden uitgevoerd, zoals de nieuwe entree voor Kulturhus Vorden en de herinrichting van het dorpscentrum Steenderen. We sloten een samenwerkingsovereenkomst met innovatiecentrum De Marke en startten de campagne 'Tot slot! in Bronckhorst' om het toerisme en de recreatie verder te ontwikkelen. In bijlage 4.6 vindt u een overzicht van de belangrijkste resultaten.

Maar ontwikkelingen houden niet op aan het einde van onze termijn. Het nieuwe beleid willen we goed afronden en overdragen. Waar de ambities uit ons coalitieakkoord 'Gewoon Doen!' doorlopen, willen we tot (financiële) borging komen. Met de Investeringsagenda geven we een brede impuls aan voorzieningen die tot structurele verbeteringen leiden of creëren we nieuwe voorzieningen. De eerste investeringsprojecten waarmee de raad heeft ingestemd worden uitgevoerd zoals sportcomplex Bronckhorst Midden en VO Het Kompaan in Vorden. Andere vernieuwingen hebben een structurele borging nodig zoals bijvoorbeeld Vitale kernen; hiervoor vindt u in deze programmabegroting een voorstel.

Uitvoering in 2022

We gaan werken met onze vastgestelde omgevingsvisie en de handreiking participatie 2.0, ter voorbereiding op de invoering van de Omgevingswet. We kopen onze zorg vanaf 1 januari 2022 anders in en maken nog meer wooninitiatieven mogelijk met ons aangepaste woonbeleid. Bovendien voeren we de nieuwe warmtevisie uit en gaan we aan de slag met de herstructurering van industriepark Zelhem. Meer over onze ambities voor 2022 leest u in het programmaplan van deze begroting.

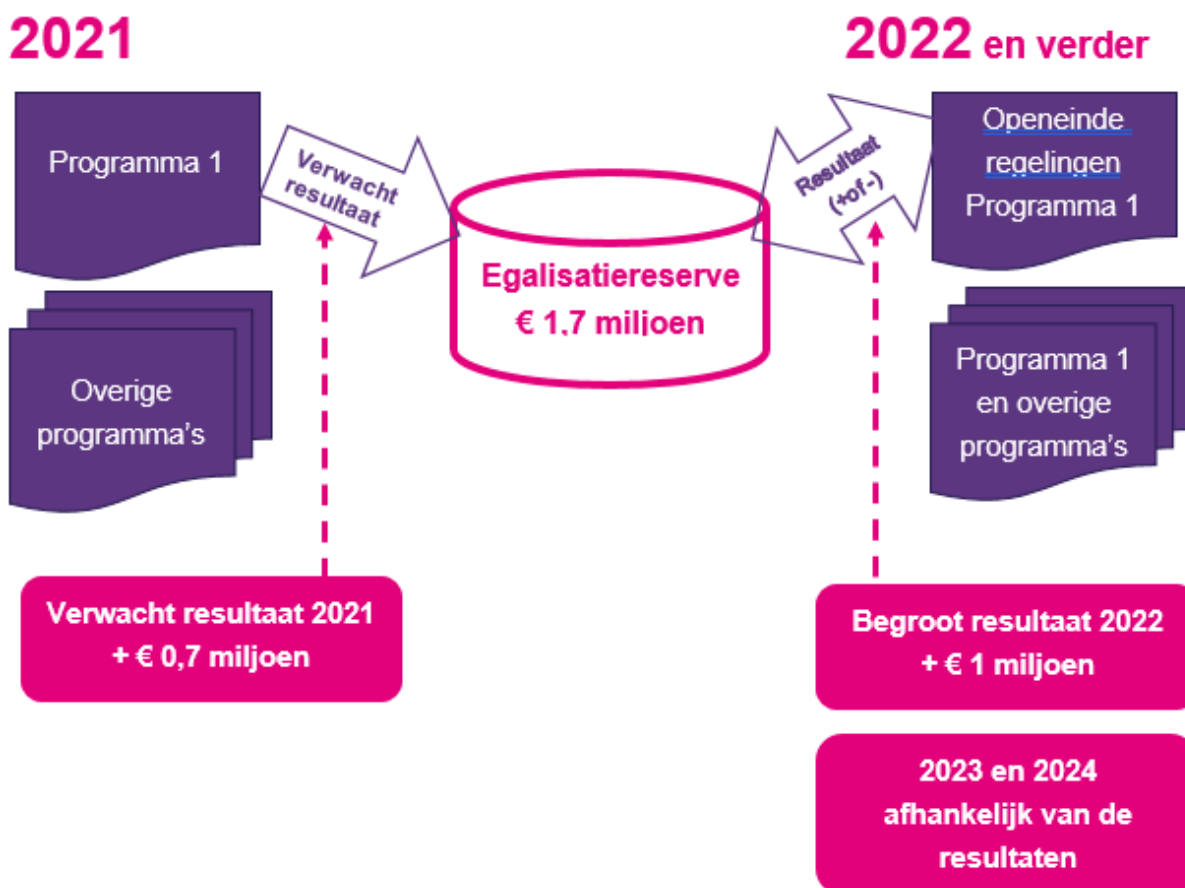
Natuurlijk verdienen onze inwoners goede zorg en ondersteuning, ook op langere termijn. Door corona liep de transformatie in het sociaal domein helaas vertraging op. In 2022 leggen we u een nieuw plan voor om hier een extra impuls aan te geven.

In 2022 bereiden we ons verder voor op twee nieuwe taken binnen het sociaal domein. Zo moeten we de Wet beschermd wonen uitvoeren in 2023. En zijn we komend jaar verantwoordelijk voor uitvoering van de nieuwe Wet inburgering. Meer hierover leest u in programma 1 van het programmaplan.

We willen onzekerheden in de zorgkosten opvangen

Het laat zich moeilijk voorspellen hoe hoog de zorgkosten de komende jaren zijn. Met het opheffen van de bestemmingsreserve Sociaal Domein drukt die onvoorspelbaarheid van de zorgkosten direct op ons weerstandsvermogen. Om dit op te kunnen vangen stellen we in deze begroting voor om een egaliseringsreserve te creëren voor de openeinde regelingen van de Wmo, Jeugdzorg en arbeidsparticipatie. De uitwerking vindt u in bijlage 4.5.

We gaan voor een sluitende meerjarenbegroting

In de Perspectiefnota 2022-2025 deden we voorstellen om tot een sluitende begroting te komen. Inmiddels zorgen recente ontwikkelingen, zoals extra geld voor Jeugdzorg, voor een positief resultaat in 2022 en een nagenoeg sluitend meerjarenbeeld. Dat geeft ons iets lucht, zodat niet alle oplossingen die we voor een mogelijk financieel tekort deden in de Perspectiefnota noodzakelijk zijn. Meer over het begrotingsbeeld leest u in 1.2 en in de financiële begroting (3.3.1 Financiële positie 2022-2025).

Ontwikkeling financiële positie	2022	2023	2024	2025
Beeld bij Perspectiefnota 2022-2025	-	464	73	135
Effecten Meicirculaire 2021 (juli 2021)	376	105	-108	-204
Beeld na Meicirculaire 2021	376	570	-36	-69
Niet uitvoerbare maatregelen Perspectiefnota binnen programma 1 Zorg en ondersteuning (informatievoorziening juni 2021)	-85	-1.130	-1.130	-1.130
Extra geld voor Jeugdzorg (arbitragecommissie)	1.500	1.113	1.020	909
Resultaat 1e tussenrapportage 2021 (24-6-2021)	169	-	379	-
Autonome ontwikkelingen (uitgangspunten)	-788	-239	-227	130
Begrotingsruimte Programmabegroting 2022	1.172	313	6	-160

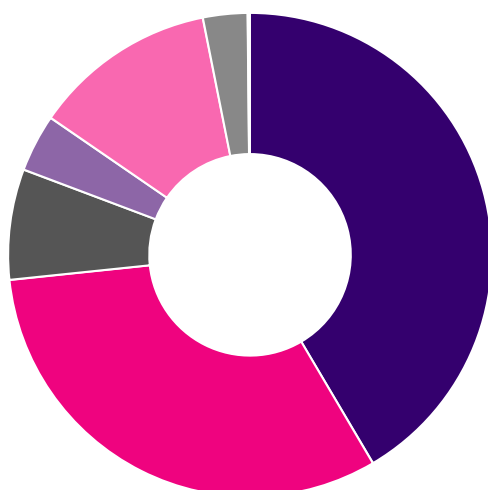
+ = begrotingsoverschot; - = begrotingstekort

Tot slot

Dit is onze laatste begroting. Ondanks corona hebben we veel bereikt en zien wij ook voor de komende tijd volop kansen voor Bronckhorst. We zijn er trots op dat wij daar samen met uw raad een bijdrage aan mogen leveren!

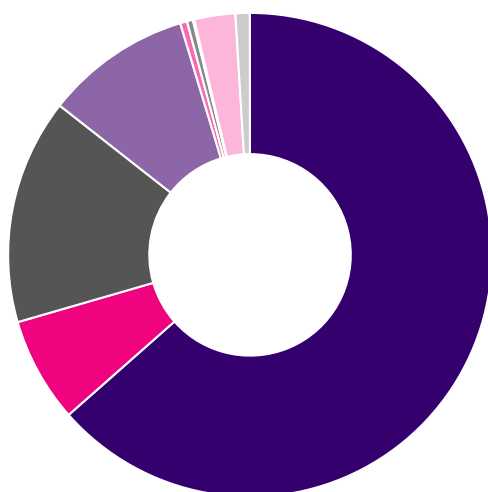
De uitgaven en inkomsten in beelden

U ziet hieronder waaraan we de middelen besteden in 2022 en waar de middelen vandaan komen.

uitgaven € 85.125

- Zorg en ondersteuning (€ 35.339)
- Wonen en leefomgeving (€ 27.104)
- Bedrijvigheid en ontwikkeling (€ 6.281)
- Bestuur (€ 3.288)
- Overhead (€ 10.448)
- Algemene dekkingsmiddelen (€ 2.543)
- Onvoorzien (€ 123)

inkomsten € 86.298

- Algemene uitkering (€ 54.806)
- Overige inkomensoverdrachten (€ 6.048)
- Belastingen (€ 13.008)
- Ov.opbrengsten, huren en pachten, leges (€ 8.416)
- Dividend, winstuitkering (€ 410)
- Verkoop grond, duurzame goederen (€ 335)
- Rente (€ 82)
- Onttrekking reserves (€ 2.361)
- Renteverdeling (€ 833)

De uitgaven en inkomsten in vogelvlucht

In onderstaand overzicht ziet u in vogelvlucht wat de inkomsten en uitgaven zijn. Deze zijn niet 1 op 1 te vergelijken met de diagrammen. De cijfers komen overeen, maar de indeling is gericht op de meest herkenbare inkomstenbronnen en uitgaven. Daarnaast is onder de uitgaven van Bestuur 'organisatie' opgenomen, dit is de overhead van onze gemeente.

Inkomsten 2022		bedragen x € 1.000
	Het grootste deel krijgen we van het Rijk	59.978
	De rest krijgen wij uit:	
	Lokale heffingen	
	Onroerendezaakbelasting (OZB)	8.198
	Rioolheffing	4.360
	Afvalstoffenheffing	3.734
	Bestemmingsplannen, bouw, sloop en vrijstellingen	1.291
	Leges rijbewijzen, reisdocumenten etc	243
	Overige leges	122
	Toeristenbelasting	260
	Forensenbelasting	65
	Reclamebelasting	125
	Overige inkomsten	
	Doorberekende rente	746
	Dividend	410
	Overige inkomsten	4.406
	Onttrekking uit reserves	2.361
	Totale inkomsten 2022	86.298

Uitgaven 2022			bedragen x € 1.000	per inwoner
	Zorg en ondersteuning			
	Vitale inwoners en samenleving	3.221		89,17
	Toegang en Individuele voorzieningen	32.119		889,22
	Wonen en leefomgeving			
	Passend wonen	1.592		44,08
	Aantrekkelijke leefomgeving	25.512		706,32
	Bedrijvigheid en ontwikkeling			
	Economie	1.615		44,72
	Duurzaamheid	4.666		129,17
	Bestuur			
	Besturen en organisatie	13.736		380,28
	Overige uitgaven	2.665		73,78
	Totale uitgaven 2022:	85.125		
	Begrotingsruimte			
	Programmabegroting 2022	1.172		
	Storting egaliseringsreserve			
	Openeinde regelingen Zorg en ondersteuning	-1.000		
	Begrotingsuitkomst na voorstel storting	172		

1.2. Leeswijzer

Over de Programmabegroting 2022-2025

De begroting bestaat uit 4 hoofdstukken:

- hoofdstuk 1: de inleiding en de leeswijzer van de programmabegroting
- hoofdstuk 2: de beleidsbegroting (het programmplan en de bedrijfsvoeringsparagrafen)
- hoofdstuk 3: de financiële begroting
- hoofdstuk 4: de bijlagen

Het programmplan bestaat uit 4 delen

We werken met 4 raadsprogramma's met daarin een aantal deelprogramma's: het programmplan. In ieder programma is naast aandacht voor de beleidsdoelen en opgaven ook aandacht voor indicatoren, risico's en de financiën. De financiële informatie wordt zichtbaar door te klikken op de taakvelden in de tabellen bij de programma's (2.1).

De indicatoren geven een beeld van de (beoogde) effecten van ons beleid

We maken onderscheid tussen lokale en landelijke indicatoren:

- De lokale indicatoren laten zien wat het effect van het beleid is, gericht op onze lokale beleidsdoelen.
- De landelijke indicatoren geven inzicht in waar we staan en maken vergelijking met andere gemeenten mogelijk. We zijn op grond van wetgeving (BBV) verplicht om deze indicatoren op te nemen in de programmplan.

In de deelprogramma's benoemen we de belangrijkste financiële risico's

Het gaat om de risico's die een financiële impact hebben van 1% of meer van het totale risicobedrag. (kolom: impact financieel). Indien het beschreven risico ook niet financiële gevolgen heeft, hebben we dit uitgedrukt in een cijfer van 1:zeer lokaal tot 5: landelijk (kolom: impact (niet-financieel)). We beschrijven daarnaast de risico's in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (2.2.2).

Elk programma sluiten we af met financiële informatie

We verklaren de grotere verschillen van de lasten en baten van 2022 ten opzichte van de begroting 2021 (inclusief begrotingswijzigingen tot 1 augustus 2021).

In de bedrijfsvoeringsparagrafen leest u de aspecten die voor alle beleidsvelden spelen

In 7 verplichte paragrafen beschrijven we kort hoe we ons beleid inrichten en uitvoeren. Binnen onze P&C-cyclus hebben we daaraan zelf klimaatbegroting toegevoegd. Het gaat dan om:

- alle gemeentelijke belastingen (lokale heffingen);
- alle risico's (weerstandsvermogen en risicobeheersing);
- het onderhoud van de openbare ruimte (onderhoud kapitaalgoederen);
- hoe we de taken financieren (financiering);
- de werkwijze bij de uitvoering van alle taken (bedrijfsvoering);
- de samenwerking met andere organisaties (verbonden partijen);
- de grondposities (grondexploitatie);
- de inzet voor klimaatdoelen (klimaatbegroting).

In de financiële begroting staat ons financieel meerjarenbeeld centraal

We kijken naar de factoren die leiden tot een stijgende of dalende lijn in de begrotingsruimte. In de financiële overzichten staat ook de wettelijke en provinciale informatie die vereist is voor toezicht.

Tot de bedragen die we noemen per deelprogramma kunnen we kosten maken of inkomsten realiseren. Volgens de Financiële verordening Bronckhorst vormt deze afbakening in deelprogramma's 'het autorisatieniveau' vanuit de raad aan ons college. De informatie in dit hoofdstuk gebruikt de accountant bij de controle van de jaarstukken.

In de bijlagen is de volgende informatie opgenomen:

- de kerngegevens;
- de samenstelling van de bestuursorganen;
- de uitgangspunten van de begroting;
- het overzicht van de baten en lasten per taakveld;
- uitwerking Egalisatiereserve 'Openeinde regelingen Zorg en ondersteuning';
- de resultaten in de coalitieperiode 2018-2022.

De verordeningen zijn te vinden op www.wetten.nl

De verordeningen geven de kaders waarmee we werken wanneer we ons beleid vormgeven. Ze zijn in te zien op www.wetten.nl.

Goed om te weten

- In deze programmabegroting geven de doorklikmogelijkheden naar de taakvelden en in de tabellen bij de programma's (2.1) alleen cijfers over de taakvelden.
- In de verschillende tabellen met informatie over 2021 (kolom "Begroot 2021 na wijz.") bedoelen we de stand op 1 augustus 2021.
- In de financiële overzichten bij 'Wat mag het kosten?' staat bij de saldoregel een '+' voor baten of overschotten en een '-' voor lasten of tekorten.
- In de overige overzichten staat in het onderschrift vermeld wat een '+' of '-' betekent.
- De cijfers in tabellen, grafieken en opstellingen in deze begroting staan in euro's maal 1.000 en zijn afgerond tot het dichtst bijzijnde duizendtal, tenzij anders vermeld.

2. BELEIDSBEGROTING

2.1. Programmaplan

2.1.1. ZORG EN ONDERSTEUNING

Algemeen

Onze doelen voor dit programma

- We willen jeugdigen weerbaar en gezond op laten groeien en zorg zoveel mogelijk voor zijn.
- We investeren in preventie en vroegsignalering, zodat inwoners nu en in de toekomst vitaal oud kunnen worden.
- Bronckhorst moet voor iedere inwoner een plek zijn waar hij/zij zich thuisvoelt, waar geen belemmeringen zijn voor zelfontplooiing en zelfredzaamheid.
- Iedereen heeft een stevige basis nodig om mee te kunnen doen naar vermogen.
- We versterken de leefbaarheid en samenredzaamheid van de samenleving als geheel.
- Beheersbaarheid en toekomstgerichte haalbaarheid van het sociaal domein.

Deelprogramma 1A VITALE INWONERS EN SAMENLEVING

Portefeuillehouder
Ambtelijk trekker

Evert Blaauw
Huub Westendorp

Het preventieakkoord: van regionaal naar lokaal

Inleiding

Het regionale preventieakkoord vertalen we in een uitvoeringsprogramma naar de Bronckhorster situatie. Daarin leggen we ook de verbinding met de lokale nota volksgezondheid. De volgende regionale thema's geven we prioriteit:

- Het stimuleren van een gezonde leefstijl.
- Een vervolg op de uitvoering van het project Rookvrije generatie.
- Basis op orde: schuldhulpverlening, eenzaamheid en inburgering.

Het uitvoeringsplan dementievriendelijke gemeente en de inclusie agenda zijn vanwege de coronacrisis gepauzeerd. Deze pakken we na de coronacrisis weer op.

Resultaten

We zetten bij preventie vooral in op eenzaamheid

In 2022 zetten we het lokale preventieprogramma in om samen met de maatschappelijke partners het belang van preventie zichtbaar en bruikbaar te maken. De komende periode is in het bijzonder aandacht voor eenzaamheid. Tijdens de coronacrisis zijn gevoelens van eenzaamheid en somberheid toegenomen. Sociaal consulenten ondersteunen extra op vroegsignalering en ondersteuning bij urgente problematiek. We organiseren activiteiten ter voorkoming en bestrijding van eenzaamheid. Denk aan activiteiten voor jonge mantelzorgers, activiteiten voor ouderen etc. Hierin is het Netwerk Ouderen en Veerkracht Achterhoek (NOVA) een belangrijke motor.

We zijn alert op armoede na corona

Inleiding

De afgelopen jaren hebben we extra ingezet op het ondersteunen bij armoede. Met de kindpakketten, vroegsignalering schulden, steunmaatregelen rond corona en de integrale benadering vanuit de sociaal consulenten ondersteunen we steeds meer inwoners. De coronacrisis maakt echter dat er ook situaties onzichtbaar zijn. Het is onbekend hoe inwoners zich redden met onzekerheid rond hun inkomen. Het effect van het stopzetten van de steunmaatregelen van het Rijk is naar verwachting op z'n vroegst over een half jaar duidelijk.

Resultaten

We toetsen effecten van de afbouw van steunmaatregelen

We toetsen de inzet rond de kindpakketten en de actuele behoefte aan ondersteuning en spelen daar actief op in. We zijn alert op de effecten van de afbouw van steunmaatregelen, zowel voor ondernemers als in persoonlijke situaties.

Indicatoren

Lokale indicatoren

Thema	Effectindicator	Bron	Nul-meting	Jaar nul-meting	Realisatie 2019	Doel 2020	Realisatie 2020	Doel 2021	Doel 2022
Kader 1: gezond en weerbaar	Percentage jeugdigen/ouders/verzorgers dat het (helemaal) eens is met de stelling: door de hulp voel(t) ik mij/mijn kind zich beter	Kto wmo/jeugd	83%	2018	87%	83%	91%	83%	83%
	Percentage jeugdigen in jeugdhulp van het totaal jeugdigen (aantal jeugdigen met een indicatie voor jeugdhulp)	Civision	12%	2018		12%	12%	11%	8%
Kader 2: vitaal oud worden	Het percentage (kwetsbare) ouderen dat (ernstig) eenzaam is, is afgenomen	GGD-monitor	11,5%	2016		11%	13%	10%	<10%
	Percentage jongeren (15- en 16 jarigen) dat laatste 4 weken 5 of meer alcoholische drankjes heeft gedronken bij 1 gelegenheid	GGD E-movo	26%	2015	25%				24%
Kader 3: Bronckhorst inclusief	Percentage WSW-gerechtigden die passend werk hebben (aansluitend bij loonwaarden en mogelijkheden)	eigen systeem/database	100%	2020		90%	97%	100%	100%
	Percentage WSW-gerechtigden die gedetacheerd zijn bij een bedrijf in de private sector	eigen systeem/database	76%	2020		50%	77,5%	76%	76%
Kader 4: zo doen we dat	Het percentage Wmo-verwijzingen naar professionele hulp t.o.v. totaal aantal inwoners is gelijk gebleven.	Civision	2,75%	2018		2,75%	6%	2,75%	
	Percentage overbelaste mantelzorgers t.o.v. totaal aantal mantelzorgers	Onderzoek Moventem	32%	2016			Geen actuele gegevens aanwezig	32%	
Kader 5: iedereen een stevige basis	Percentage uitstroom van inwoners die volwaardig aan het werk zijn vanuit een uitkeringssituatie	Civision	9%	2018		15%	28%	20%	25%
	Percentage inwoners in een leerwerktraject	Civision	54%	2020		50%	55%	55%	60%

Thema	Effectindicator	Bron	Nulmeting	Jaar nulmeting	Realisatie 2019	Doel 2020	Realisatie 2020	Doel 2021	Doel 2022
	Hoogte van de schuldenlast bij instroom schuldhelpverlening	Stadsbank/ RIS Inforing	23 k	2019			15 k	10 k	10 k

Landelijk vastgestelde indicatoren

Indicator	Bron	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Gelderland 2019
% Kinderen in uitkeringsgezin (% kinderen tot 18 jaar)	CBS 2019	3,00%	3,00%	3,00%	5,00%
% Werkloze jongeren (% 16 t/m 22 jarigen)	CBS 2019	1,00%	2,00%	1,00%	2,00%

Indicator	Bron	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Gelderland 2019
% Jongeren met delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jarigen)	CBS 2019	0,00%	0,00%	0,00%	1,00%

Indicator	Bron	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Gelderland 2020
Personen met een bijstandsuitkeringen (aantal per 10.000 inwoners)	CBS 2020	151,8	141,1	194,7	403,8
Verwijzingen Halt (aantal per 1.000 inwoners van 12-18 jaar)	Halt 2020	6	5	5	10
% Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)	CBS 2020	10,9%	11,3%	11,6%	11,8%
% Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)	CBS 2020	1,1%	1,4%	1,7%	1,3%
Clënten met een maatwerkarrangement Wmo (aantal per 10.000 inwoners)	CBS 2020	590	620	660	691

Indicator	Bron	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Gelderland 2020
Lopende re-integratievoorzieningen (aantal per 10.000 inwoners)	CBS 2020	252,3	237,7	214,9	192,6

Indicator	Bron	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Realisatie 2019	Gelderland 2019
% Jongeren met jeugdreclassering (% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar)	CBS 2020	nb	0,20%	0,20%	0,30%

Gegevens overgenomen van www.waarstaatjegemeente.nl stand d.d. 03-08-2021

Risico's

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (niet financieel)
Extern - Het uitbreken van een pandemie, moeten prioriteiten worden bijgesteld door verschillende partijen.	Er, door het opschuiven van taken en extra taken, extra inzet van met name VNOG/GGD wordt gegenereerd. Vanuit het Rijk vindt compensatie plaats. Onzeker blijven nog de noodzakelijke maatregelen in de	Financieel - Overschrijding van budgetten.	40%	€ 250.000	1,02%	-

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (niet financieel)
	toekomst en of deze ook vergoed worden.					

Meer informatie over de risico's vindt u in de [paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing \(2.2.2\)](#).

Deelprogramma 1B TOEGANG EN INDIVIDUELE VOORZIENINGEN

Portefeuillehouder

Evert Blaauw / Willem Buunk

Ambtelijk trekker

Huib Westendorp / Miriam Jansen

We zorgen voor stabiliteit en perspectief voor het sociaal domein

Inleiding

Het sociaal domein blijft onder druk staan. Er komt een meerjarige financiële injectie vanuit het Rijk voor Jeugdhulp. Dit draagt bij aan een sluitende begroting voor 2022 en een stabiel perspectief voor het sociaal domein. Tegelijkertijd is er nog wel onduidelijkheid over de effecten van het woonplaatsbeginsel, voor zowel Jeugdzorg als Beschermd wonen (zie hieronder). Pas eind 2021 komt duidelijkheid over welke cliënten onder onze verantwoordelijkheid vallen en of de toegekende budgetten vanuit het Rijk dan voldoende zijn. Gebruik van huishoudelijke hulp blijft een groot beroep doen op de Wmo-middelen, waardoor het beroep op individuele begeleiding Wmo stijgt. De impact van de coronacrisis komt sterker terug in de behoefte aan ondersteuning van met name jongere inwoners (20-45 jaar).

We hebben deze ontwikkelingen en onzekerheden duidelijk in beeld. Met de ingezette maatregelen werken we toe naar financiële en inhoudelijke stabiliteit voor de langere termijn.

Resultaten

We ronden de transformatiefase sociaal domein snel af

Met de keuze die we maken in het vernieuwde uitvoeringsprogramma Transformatie zetten we in op het snel afronden van de transformatiefase voor het sociaal domein. We maken concreet hoe we komen tot een stabiel sociaal domein. Vanuit de eerder geschetste lijn 'Bronckhorst financieel gezond houden' kijken we naar mogelijke maatregelen die op de lange termijn meer grip geven op de financiële ontwikkeling. De financiële effecten laten we zien in de 1^e tussenrapportage 2022. Voorop staat dat de inwoner zoveel mogelijk zelfstandig zijn dagelijks leven kan leiden.

We sluiten aan op de nieuwe Wet inburgering

Inleiding

Op 1 januari 2022 treedt de nieuwe Wet inburgering in werking. Het huidige inburgeringsstelsel is te ingewikkeld en niet effectief. De nieuwe wet legt de regie bij de gemeente. De hoofdlijnen hiervan sluiten goed aan bij het Beleidskader sociaal domein van onze gemeente, waarbij we de verantwoordelijkheid zoveel mogelijk bij de inwoner (in dit geval de inburgeraar) laten. De gemeente heeft de regie en zorgt dat de juiste ondersteuning wordt ingezet (integraal werken). Hier zijn we goed op voorbereid.

Resultaten

We ondersteunen inburgeraars waar dat nodig is

De nieuwe wet moet zorgen dat inburgeraars sneller en beter meedoen, het liefst door werk. We vinden het belangrijk dat alle inburgeraars volledig meedoen in Bronckhorst. De nieuwe Wet inburgering is een middel om hieraan bij te dragen. De inburgeraar krijgt ondersteuning, op zowel theorie als praktijk. De sociaalconsulent helpt door mee te kijken naar wat nodig is op alle kanten van het dagelijks leven. Waar nodig regelt de consulent hulp. Daarmee krijgt de inburgeraar een zo goed mogelijke start in zijn leven hier. De focus ligt op meer scholing, werken naar een Nederlands diploma en geen ontheffingen van het proces.

Het eerste half jaar van 2022 zien we als opstart vanuit de minimale eisen en bouwen we gedurende het jaar verder uit. Het precieze aantal inburgeraars weten we pas eind 2021. We houden rekening met een hoger aantal dan de huidige taakstelling van 51 vanwege de politieke situatie in Afghanistan.

We starten met nieuwe inkoop van zorg

Inleiding

In 2022 stappen we over naar een nieuwe samenwerking met zorgaanbieders waarbij resultaatafspraken centraal staan. Door de focus te leggen op het resultaat voor cliënten, versterken we de noodzakelijke samenhang tussen het dagelijks doen en laten en de benodigde zorg. In 2021 bereiden we de nieuwe inkoop voor. Omdat de zorg voor inwoners voorop staat, doorlopen we het voorbereidingsproces zeer zorgvuldig. Daarom is 2022 een overgangperiode die veel inzet en aandacht vraagt.

Resultaten

We omschrijven de dienstverlening opnieuw

In de eerste helft van 2022 omschrijven we de dienstverlening aan bestaande cliënten opnieuw, op basis van de nieuwe werkwijze. Waar nodig gaan cliënten via een warme overdracht over naar de gecontracteerde aanbieders. Door effectievere inkoop verwachten we minder uitgaven op professionele zorg op de langere termijn.

We krijgen meer grip op de kosten van jeugdhulp

Inleiding

In 2022 komt € 1,314 miljard extra beschikbaar voor gemeenten ter compensatie van de tekorten in de Jeugdzorg. Dat komt bovenop de eerder toegezegde € 300 miljoen voor 2022. Hierin is opgenomen dat gemeenten uitvoering geven aan maatregelen die in 2022 een besparing van

€ 214 miljoen op Jeugdzorg opleveren. Voor Bronckhorst betekent dit dat we in 2022 een bedrag van € 1,5 miljoen ontvangen.

Resultaten

We werken naar een hervormingsagenda

Via de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) maken we afspraken om samen met het Rijk te komen tot een hervormingsagenda. In deze agenda komen afspraken over een structureel financieel kader en maatregelen.

We hebben een betere dekking van de tekorten op jeugdhulp

Wat de inhoud van de maatregelen is en in welke mate deze aansluiten bij onze werkwijze en afspraken met zorgaanbieders is nog niet helder. We werken aan maximale aansluiting. Dit moet leiden tot een stelsel waarin zorg beschikbaar is voor kinderen die dat echt nodig hebben, gemeenten betere uitvoeringskracht hebben en er meer inzicht komt in informatie zoals gebruik van Jeugdhulp, uitgaven en wachttijden. We zorgen hiermee voor een betere dekking van de tekorten op Jeugdhulp.

We werken vanaf 1 januari 2022 met het nieuwe woonplaatsbeginsel

Inleiding

Het woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet regelt welke gemeente financieel verantwoordelijk is voor Jeugdhulp. Om hier meer duidelijkheid in te verschaffen verandert het woonplaatsbeginsel per 1 januari 2022 wettelijk. De gemeente waar de jeugdige stond ingeschreven direct voorafgaand aan de Jeugdhulp met verblijf, is dan verantwoordelijk. Met de voorbereiding op de invoering van de nieuwe wet zijn we in 2021 gestart.

Resultaten

We sluiten beter aan bij de doelen van de Jeugdwet

Het nieuwe woonplaatsbeginsel leidt tot lagere uitvoeringskosten en meer duidelijkheid, zowel voor jeugdigen als voor de professionals. We verwachten dat het leidt tot een betere aansluiting bij de doelen van de Jeugdwet:

- We voorkomen dat problematiek escaleert (preventie).
- We bieden passende hulp met tijdige op- of afschaling.
- We bieden hulp in het sociale netwerk van de jeugdige.

We bereiden ons voor op de wetswijziging Beschermd wonen

Inleiding

In 2023 volgt een wetswijziging op Beschermd wonen. Gemeenten worden dan zelf verantwoordelijk voor de doelgroep Beschermd wonen. Voor deze groep wijzigt het woonplaatsbeginsel. Tot nu toe liepen zowel de inhoudelijke ondersteuning als de financiële verantwoordelijkheid via de centrumgemeente; voor ons Doetinchem. In overleg met de regio starten we in 2022 met de nieuwe werkwijze: nieuwe cliënten komen dan bij ons sociaal team met hun ondersteuningsvraag.

Resultaten

We regelen zorg dichterbij huis

Eerder spraken we al af in de uitvoeringsplannen sociaal domein om waar mogelijk laagdrempelige ondersteuning dicht bij huis te regelen, dit om te voorkomen dat er gelijk professionele zorg ingezet wordt. Met de welzijnsstichtingen richten we voorzieningen in, zoals ontmoeting, koppeling aan wonen voor de doelgroep en activiteiten, die passen in de kernen en aansluiten op de behoefte van de inwoners. Inwoners krijgen hierdoor ondersteuning dichterbij huis.

Onze sociaal consulenten blijven goed geschoold

Het is belangrijk en noodzakelijk dat sociaal consulenten geschoold blijven om indicaties en begeleiding van deze nieuwe groep cliënten goed te doen. Samen met de centrumgemeente zorgen we in 2022 door scholing, warme overdracht en meeloopdagen voor consulenten. Zo kunnen we nieuwe cliënten vanaf 2023 goed ondersteunen.

We passen onze dienstverlening aan op Wmo-vervoer

Inleiding

De provincie bouwt haar subsidie op Wmo-vervoer gefaseerd af naar € 0,- in 2024. Ook stopt de provincie het OV-vangnet, waardoor de dekking van de exploitatiekosten deels wegvalt. Hiervoor in de plaats voert de provincie per 1 april 2022 HalteTaxiRRReis uit. Deze keuzes plus de indexatie hebben een aanzienlijk effect op de financiën. Om te voorkomen dat we op een tekort af stevenen, zijn er in regionaal verband maatregelen in voorbereiding.

Resultaten

Als regio passen we onze dienstverlening aan op Wmo-vervoer

Het vervoer blijft recht doen aan de behoefte aan mobiliteit van inwoners die dit niet meer zelf kunnen organiseren. We kijken kritisch naar wat echt moet blijven en waar we de dienstverlening kunnen verminderen, om binnen de financiële mogelijkheden te blijven.

We stimuleren werkgevers via loonkostensubsidies

Inleiding

We stimuleren werkgevers via loonkostensubsidie om werknemers die meer inzet vragen een plek te geven. Dit zorgt voor minder mensen in de inkomensregeling van de Participatiewet. Door de coronacrisis zien we dat er meer inzet op de loonkostensubsidie nodig is om werkgevers actief te houden. De deelnemers stromen door van de Werkcarrousel Bronckhorst naar Meesterwerk en die neemt (tijdelijk) mensen zelf in dienst om inwoners actief te houden. Dit maakt dat onze kosten nu stijgen.

Resultaten

We blijven inzetten op loonkostensubsidie

Loonkosten heeft op de lange termijn een gunstig effect op de zelfredzaamheid van inwoners het gebruik van inkomstenregelingen daalt. We monitoren de inzet van de loonkostensubsidie en kijken wanneer deze inzet weer afgeschaald kan worden. We hebben voldoende middelen voor loonkostensubsidie in 2022 en werken toe naar een structurele positieve ontwikkeling voor inwoners.

Indicatoren

Alle indicatoren voor programma 1 zijn opgenomen in deelprogramma 1A.

Risico's

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (niet financieel)
Extern - Het uitbreken van een pandemie, neemt de vraag naar (acute) zorg toe. Het gaat hierbij om o.a. toename van: - Jeugdzorg (o.a. escalatie); - ondersteuning eenzaamheid,	Er budgetoverschrijdingen komen op de budgetten in de gezondheidszorg, Wmo, Jeugdzorg en acute zorg. Het gaat hier vaak om 'openeinde' regelingen.	Financieel - Er financiële tekorten ontstaan binnen het Sociaal Domein.	50%	€ 1.000.000	5,08%	-

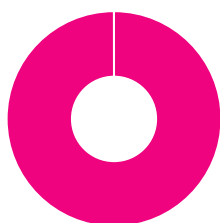
Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (niet financieel)
depressie en echtscheidingen; - meer meldingen 'Veilig Thuis'.						
Organisatie - Toename van het aantal jeugdigen met Jeugdhulp en een toename van de complexiteit; Organisatie - Openeinde regelingen in de Jeugdhulp en Wmo; Omgeving - Dubbele vergrijzing inwoners Bronckhorst.	De uitgaven voor de Wmo en voor Jeugdhulp zijn hoger dan is gebudgetteerd voor een jaar. Met het vaststellen van de begroting wordt besloten een egalisatiereserve te creëren. Bij de kwantificering van dit risico is nog geen rekening gehouden met een egalisatiereserve.	Financieel - Financieel tekort in de begroting.	50%	€ 900.000	4,60%	-
Extern - Het uitbreken van een pandemie, moeten prioriteiten worden bijgesteld door verschillende partijen.	De transformatie in het sociaal domein wordt niet of niet tijdig gerealiseerd (effecten beleidskader). We hebben geconstateerd dat dit risico zich al heeft gemanifesteerd voor wat betreft het inkooptraject. Ondanks dat we nu zaken scherp in beeld houden en snel proberen bij te sturen, blijft de transformatie veel omvattend en kennen we veel afhankelijkheden (derde partijen qua contacten en overleggen). Hierdoor blijft de kans op dit risico in de toekomst.	Financieel - ; Niet financieel - Dit kan leiden tot regionale imagoschade.	30%	€ 500.000	3,06%	4
Extern - Het uitbreken van een pandemie, leidt tot een economische recessie met mogelijke faillissementen.	Onder de TOZO vallende verstrekte kredieten niet of niet volledig worden terugbetaald.	Financieel - Er financiële tekorten ontstaan.	20%	€ 708.000	1,45%	-
Extern - Het uitbreken van een pandemie, ontstaat een economische recessie met mogelijke ontslagen en faillissementen.	Sterke instroom en vertraagde uitstroom bijstandsgerechtigden (Participatiewet).	Financieel - Er een reële kans bestaat dat er meer gebruik wordt van de uitkeringen levensonderhoud op grond van de Participatiewet.	35%	€ 350.000	1,25%	-

Meer informatie over de risico's vindt u in de [paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing \(2.2.2\)](#).

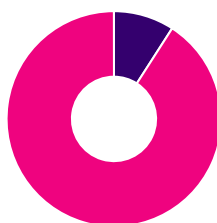

Wat mag het kosten

Programma 1 Zorg en ondersteuning	Rekening 2020	Begroting 2021 na wijz.	2022	2023	2024	2025
Lasten:						
1A Vitale inwoners en samenleving	2.744	3.266	3.221	3.200	3.201	3.201
1B Toegang tot passende voorzieningen	38.944	35.895	32.119	32.106	32.119	32.087
Totaal lasten:	41.689	39.161	35.339	35.307	35.320	35.288
Baten:						
1A Vitale inwoners en samenleving	80	36	-	-	-	-
1B Toegang tot passende voorzieningen	12.350	6.655	6.778	6.758	6.758	6.758
Totaal baten:	12.429	6.691	6.778	6.758	6.758	6.758
Saldo						
1A Vitale inwoners en samenleving	-2.665	-3.230	-3.221	-3.200	-3.201	-3.201
1B Toegang tot passende voorzieningen	-26.595	-29.240	-25.341	-25.348	-25.361	-25.329
Saldo totaal	-29.259	-32.470	-28.561	-28.548	-28.561	-28.529

inkomsten 2022

uitgaven 2022

■ 1A Vitale inwoners en samenleving
■ 1B Toegang tot passende voorziening

Financiële ontwikkelingen

1A VITALE INWONERS EN SAMENLEVING	Verschil 2022/2021	V / N
6-1 Samenkracht en burgerparticipatie	43	V
7-1 Volksgezondheid	-34	N
Totaal 1A	9	V
1B TOEGANG EN INDIVIDUELE VOORZIENINGEN	Verschil 2022/2021	V / N
6-2 Wijkteams	15	V
6-3 Inkomensregelingen	399	V
6-4 Begeleide participatie	-76	N
6-5 Arbeidsparticipatie	-7	N
6-6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	28	V
6-71 Maatwerk dienstverlening 18+	392	V
6-72 Maatwerk dienstverlening 18-	2.642	V
6-81 Geëscaleerde zorg 18+	454	V
6-82 Geëscaleerde zorg 18-	52	V
Totaal 1B	3.900	V

Een toelichting op de financiële ontwikkelingen geven we in de taakveldenbegroting. Ook geven we een grafische weergave van de verschillende kosten tussen raming 2021 na wijziging en raming 2022. De toelichting vindt u door te klikken op het taakveld.

Nieuw beleid

Deel progr.	Omschrijving, bedragen in €	2022	2023	2024	2025
Nieuw beleid volgens perspectiefnota					
1B	Andere inzet van sociaal team		-170.000	-170.000	-170.000
1B	Minder deelnemers voor Hulp bij Huishouden	-85.000	-960.000	-960.000	-960.000
1B	Minder bijstandsuitkeringen	-150.000	-150.000	-150.000	-150.000
<i>Totaal nieuw beleid volgens perspectiefnota</i>		<i>-235.000</i>	<i>-1.280.000</i>	<i>-1.280.000</i>	<i>-1.280.000</i>
Aanvulling Programmabegroting 2022					
1B	Geen realisatie andere aanpak Hulp bij Huishouden	85.000	1.130.000	1.130.000	1.130.000
1B	Extra geld voor Jeugdzorg (arbitragecommissie)	-1.500.000	-1.112.920	-1.019.924	-908.884
<i>Aanvulling in Programmabegroting 2022-2025</i>		<i>-1.415.000</i>	<i>17.080</i>	<i>110.076</i>	<i>221.116</i>
Totaal structureel		-1.650.000	-1.262.920	-1.169.924	-1.058.884
Totaal incidenteel		-	-	-	-
Saldo		-1.650.000	-1.262.920	-1.169.924	-1.058.884

+ = extra inzet van middelen; - = minder inzet van middelen

Investeringsplan

Voor dit programma zijn geen nieuwe investeringen benoemd.

Dekking projectkosten uit reserves

Voor dit programma zetten we geen reserves in.

2.1.2. WONEN EN LEEFOMGEVING

Algemeen

Onze doelen voor dit programma

- We willen jeugdigen weerbaar en gezond op laten groeien en zorg zoveel mogelijk voor zijn.
- We investeren in preventie en vroegsignalering, zodat inwoners nu en in de toekomst vitaal oud kunnen worden.
- Bronckhorst moet voor iedere inwoner een plek zijn waar hij/zij zich thuisvoelt, waar geen belemmeringen zijn voor zelfontplooiing en zelfredzaamheid.
- Iedereen heeft een stevige basis nodig om mee te kunnen doen naar vermogen.
- Versterken van de leefbaarheid en samenredzaamheid van de samenleving als geheel.
- Het creëren van vitale leefbare kernen met een woningvoorraad die zowel kwantitatief als kwalitatief aansluit bij de demografische ontwikkelingen.
- Een veilige, gezonde en aantrekkelijke woon- en leefomgeving.
- Gezond en innovatief ondernemersklimaat, bevorderen van werkgelegenheid, productiviteit en maatschappelijk verantwoord ondernemen.
- De centra van de vier grotere kernen Vorden, Hengelo, Zelhem en Steenderen zijn aantrekkelijk, levendig en toekomstbestendig.
- In 2030 is Bronckhorst energieneutraal en klimaatbestendig en is er sprake van een circulaire economie.
- Samenwerking en verbinding voor een actieve samenleving (dienstbare overheid).

Deelprogramma 2A PASSEND WONEN

Portefeuillehouder

Evert Blaauw

Ambtelijk trekker

Hettie van den Brink

We gaan voor de juiste woning op de juiste plaats

Inleiding

We zien dat vraag en aanbod van woningen steeds minder goed op elkaar aansluiten. Dit speelt niet alleen in Bronckhorst, maar is een landelijk probleem. Er is een grote krapte op de woningmarkt. De prijzen van koopwoningen stijgen nog steeds en het aantal reacties op een beschikbare sociale huurwoning neemt toe.

Resultaten

We realiseren voldoende duurzame en vernieuwende woningbouwinitiatieven

De focus ligt op het realiseren van betaalbaar aanbod voor belangrijke doelgroepen, zoals jongeren en ouderen. Er is ruimte voor doorstromers en nieuwe (collectieve) woonvormen. We zetten in op verduurzaming, vernieuwing van de woningvoorraad en functieverandering van vastgoed naar wonen. Om nog meer goede plannen tot ontwikkeling te brengen, verruimen

we de mogelijkheden voor het bouwen van woningen aan de randen van kernen en in het buitengebied.

We handelen woningbouwinitiatieven snel en adequaat af

We voeren meer regie op de woningbouw en zetten daarvoor, als dat nodig is, extra capaciteit in. Het vinden van geschikt personeel is in de huidige arbeidsmarkt een uitdaging.

Het is belangrijk dat onze kwaliteit van onze dienstverlening goed aansluit op de dynamiek van het aantal en soort bouwplannen. Deze aanvragen beoordelen we met duidelijke criteria. We werken samen met en stimuleren externe partijen om de juiste woning op de juiste plaats te bouwen. Dit resultaat wordt mede op basis van directe inbreng van inwoners gerealiseerd.

We maken wijken leefbaarder en toekomstbestendig

Inleiding

Onze inwoners geven de leefbaarheid in Bronckhorst een hoog cijfer. Toch zijn er wijken en buurten, die om de leefbaarheid te verbeteren en woningen toekomstbestendig te maken, extra aandacht vragen. Dit zijn woningen en wijken van 40 tot 60 jaar oud. Die woningen zijn nog niet verduurzaamd en passen onvoldoende bij de woonwensen. Ook corporaties hebben veel sociale huurwoningen die toe zijn aan groot onderhoud. Vaak liggen er opgaven in zowel het sociale als fysieke domein.

Resultaten

We maken dorpen en buurten toekomstbestendig en verbeteren de leefbaarheid

De huidige samenleving stelt andere eisen aan de kwaliteit van woningen en de buitenruimte. We zien ook projecten op het gebied van verduurzaming, klimaatadaptie en (sociale) leefbaarheid. Samen met de woningbouwcorporatie investeren we in wijken en buurten. We verduurzamen woningen, maken de openbare ruimte toekomstbestendig.

Indicatoren

Lokale indicator

Thema wonen

Effectindicator	Bron	Nul-meting	Jaar nul-meting	Doel 2020	Realisatie 2020	Doel 2021	Doel 2022	Doel 2023
Leegstandspercentage in de woningvoorraad	Regionale Woningmarkt monitor rapportage	2,20%	2018	max 2%	3,80%	max 2%	max 2%	max 2%
Waardering buurt en kwaliteit van de woning	AWLO	8	2018	8		8	8	8
Uitbreiding woningvoorraad (netto toename aantal woningen (aantal gereed gemelde woningen minus gesloopte en samengevoegde woningen))	Gemeentelijk datasysteem	-	2019	80		80	100	120
Aanbod sociale huurwoningen	Gemeentelijk datasysteem	2.848	2019	2.848		2.848	2.860	2.880

Landelijk vastgestelde indicatoren

Indicator	Bron	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Gelderland 2020
Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)	ABF 2020	3,7	3,7	4,7	10,3

Gegevens overgenomen van www.waarstaatjegemeente.nl stand d.d. 03-08-2021

Risico's

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (niet financieel)
Omgeving - Anticiperen op demografische ontwikkelingen.	Het schrappen van woningbouwplannen door demografische ontwikkelingen.	Financieel - Extra kosten voor de gemeente.	50%	€ 1.000.000	5,11%	-
Organisatie - In 2021 is de leges verhoogd met 28%. Daardoor wordt verwacht dat de legesopbrengsten met 28% zullen stijgen bij een gelijkblijvend aantal bouwaanvragen.	Door corona wordt een economische crisis verwacht. Het is daarom onzeker of de leges opbrengsten inderdaad met 28% zullen stijgen. Aan de andere kant merken wij nu een toename van het aantal aanvragen.	Financieel - Minder legesopbrengsten of meer uitgaven door inhuur.	50%	€ 250.000	1,28%	-

Meer informatie over de risico's vindt u in de [paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing \(2.2.2\)](#).

Deelprogramma 2B AANTREKKELIJKE LEEFOMGEVING

Portefeuillehouder Marianne Besselink / Evert Blaauw /
Willem Buunk / Paul Hofman
Ambtelijk trekker Herman Tinselboer

We actualiseren onze handhavingsprogramma's**Inleiding**

Het doel van de beleidsplannen Toezicht & Handhaving en Integraal veiligheidsbeleid 2020-2022, is het creëren van een schone, veilige, gezonde en mooie leefomgeving in onze gemeente. Vierjaarlijks actualiseren we de beleidsstukken en prioriteren we opnieuw.

Resultaten*We actualiseren het beleidsplan Toezicht- en Handhaving (T&H)*

Het huidige beleid loopt van 2017-2022. We actualiseren door doelstellingen en prioriteiten opnieuw vast te stellen en we voeren een risicoanalyse uit. Deze risicoanalyse gebruiken we om te bepalen waarop we controleren en hoe vaak dat moet gebeuren. De analyse gebruiken we ook bij de naleving van de regelgeving en om de beoogde doelstellingen te halen.

We zetten in op het beleidsplan Integraal veiligheidsbeleid 2020-2022

Speerpunt in dit beleid is de aanpak van ondermijning. We verlengden de aanstelling van de opgaveregisseur ondermijning Achterhoek. Ook blijven we inzetten op het toezicht buitengebied en nemen we actief deel aan de regionale aanpak cybercriminaliteit, synthetische drugs en zorgfraude.

We volgen de aanbevelingen uit het rekenkameronderzoek T&H en Integraal veiligheidsbeleid

De aanbevelingen aan het college uit het rekenkameronderzoek 2021 nemen we mee in de actualisaties. Er is aandacht voor eenduidigheid in beide plannen met betrekking tot doelstellingen, prioriteiten en maatregelen. Hiermee zorgen we voor een duidelijke koppeling tussen beide domeinen. We betrekken de raad actief bij het stellen van kaders en het benoemen van prioriteiten.

We stimuleren kansengelijkheid in het onderwijs

Inleiding

Het onderwijs is op de proef gesteld door corona. Het Rijk stelde met het Nationaal Programma Onderwijs, middelen ter beschikking om de (onderwijs)kansen van leerlingen te vergroten. Met een schoolscan analyseerden scholen de ontwikkelingen van leerlingen tijdens corona. We praten hierover in het LEA (locale educatieve agenda). In 2022 geven we invulling aan het Nationaal Programma Onderwijs voor herstel en ontwikkeling van kinderen in Bronckhorst.

Resultaten

We geven een extra impuls aan de ontwikkeling van kinderen

De uitkomsten van de schoolscan gebruiken we om de ontwikkelkansen van kinderen te stimuleren. Dit doen we samen met het onderwijs en andere relevante partners, zoals de kinderopvang. De inzet in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs is een extra impuls bovenop ons reguliere beleid voor de ontwikkeling van het kind (beleidskader 1 van het beleidskader sociaal domein). Samen met scholen werken we verder aan kansengelijkheid in het onderwijs.

We werken toe naar toekomstbestendige onderwijshuisvesting

Inleiding

In 2021 stellen we het Integraal Huisvestingsplan (IHP) vast. We zetten stappen die nodig zijn om toekomstbestendig onderwijshuisvesting te realiseren. We doen dit samen met de lokale en regionale onderwijsinstellingen.

Resultaten

We starten in Zelhem het onderzoek naar de toekomstbestendigheid van het primair onderwijs
In Halle verbeteren we de onderwijsvoorziening omdat onderdelen verouderd zijn. Ook zetten we samen met de schoolbesturen de eerste stappen om de schoolgebouwen in onze gemeente te verduurzamen en onderzoeken we in hoeverre er alternatieve vormen van financiering mogelijk zijn. In afstemming met het landelijke expertisecentrum voeren we een uitgebreide inventarisatie uit naar verduurzamingsmogelijkheden.

Kompaan College (Vorden) krijgt een gezicht

Inleiding

Om het voortgezet onderwijs in Vorden te behouden, bouwen we een nieuwe VO-school aan de Almenseweg. Het Kompaancollege is bezig het vernieuwende onderwijsaanbod in de regio vorm te geven in Vorden. We zien het aantal leerlingen stijgen. De school zal ruimte geven aan 400 leerlingen. Met een projectplan geven we de nieuwe VO-school vorm.

Resultaten

Samen met Achterhoek VO bereiden we de bouw van de VO-school voor
We geven uitvoering aan het vastgestelde projectplan. We vragen de omgevingsvergunning aan en werken het ruimtelijk plan uit. We betrekken omwonenden nauw bij de ontwikkeling van de school en eventueel benodigde aanpassingen in de directe omgeving.

We geven uitvoering aan de in 2021 vastgestelde sportagenda

Inleiding

In 2022 geven we uitvoering aan de sportagenda en het Lokaal sportakkoord. Met de sportagenda investeren we de komende jaren in een mooi sportaanbod, vitale sportaanbieders en toekomstbestendige sportaccommodaties.

Resultaten

We starten met het verduurzamen van gemeentelijke sporthallen
We ronden het onderzoek naar mogelijke privatisering van het beheer en de exploitatie van sporthallen af. Op basis van het afwegingskader uit de sportagenda financieren we innovatieve initiatieven. We werken een voorstel uit over structurele ondersteuning van alle sportaccommodaties. Die nemen we mee in de begroting van 2023.

Meer aandacht voor agrarisch erfgoed

Inleiding

Bronckhorst heeft een groot monumentenbestand, waaronder veel agrarisch erfgoed. Binnen ons erfgoedbeleid geven we voortaan meer aandacht aan het agrarische erfgoed. Dit is het meest bedreigde erfgoed omdat onderhoud niet altijd de prioriteit heeft van eigenaren of omdat het leeg komt te staan. Deze ontwikkeling heeft gevolgen voor de ruimtelijke en landschappelijke kwaliteit in onze gemeente. Verwaarlozing van erven, achterstallig onderhoud en verloedering van het landschap ligt op de loer.

Resultaten

We pakken minimaal 3 agrarische monumenten aan

Vanuit het uitvoeringsprogramma agrarisch erfgoed 2021-2022 richten we ons op het meest bedreigde agrarische erfgoed. Samen met de eigenaren gaan we aan de slag om dit erfgoed op een duurzame wijze in stand te houden. Daarnaast werken we aan de restauratie van station Vorden.

We behouden en versterken de biodiversiteit

Inleiding

Het doel is diversiteit aan soorten planten en dieren in onze gemeente te behouden, te herstellen en te versterken. Dit doen we op basis van het plan 'Samen voor biodiversiteit'. We streven naar meer bloemen en kruiden in het openbaar groen van de kernen. Dit is de doelstelling van het plan 'Samen voor biodiversiteit', want graslandjes met veel bloemen en kruiden dragen bij aan een rijk voedsel- en leefgebied voor verschillende insecten, vogels en kleine zoogdieren.

Resultaten

We beheren 80% van onze bermen en greppels ecologisch

We brachten de mogelijkheden voor ecologisch beheer van de bermen in beeld en ons maaibeheer pasten we hierop aan. Daarmee breiden we de oppervlakte dat we ecologisch beheren uit. Ook informeren we inwoners over het beheer, het nut en de noodzaak ervan, het verwachte resultaat en hoe men zelf kan bijdragen aan een betere biodiversiteit.

We bouwen het monitoringsprogramma van de vrijwilligersgroepen verder uit

We verwachten voor het eerst met minimaal 3 groepen te kunnen monitoren (voorheen lukte dat niet vanwege de coronabeperkingen).

We blijven initiatieven ondersteunen die gericht zijn op het versterken van de biodiversiteit
Het ondersteunen van initiatieven doen we vanuit het Uitvoeringsprogramma 'landschap en biodiversiteit' met onder andere Erfinrichtingsplannen, biodiversiteitsproject en geboortebomen. Dit resultaat wordt mede op basis van directe inbreng van inwoners gerealiseerd.

We gaan door met het omvormen van gazons naar bloemrijk hooiland

We maken een aantal geschikte locaties klaar voor het nieuwe beheer door de graszoden te verwijderen en in te zaaien met een geschikt zaaimengsel. We passen het maaibeheer aan de nieuwe situatie aan, zodat de vegetatie zich goed ontwikkelt. We informeren de inwoners over de maatregelen, nut en noodzaak en de verwachtingen en hetgeen zij zelf kunnen doen om de biodiversiteit te vergroten. Eind 2022 evalueren we de resultaten en ervaringen.

We cofinancieren landschapsinitiatieven

Inleiding

Samen met inwoners, ondernemers en andere partners behouden, herstellen en versterken we het landschap. Door landschapsinitiatieven te (co)financieren, dragen we bij aan een grotere biodiversiteit, een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving en een beleefbaar landschap met kleine, waardevolle cultuurhistorische elementen.

Resultaten

We geven uitvoering aan het meerjarig uitvoeringsprogramma voor landschap en biodiversiteit

Met de provinciale bijdrage uit de landschapsregeling, (co)financieren we projecten die bijdragen aan de landschappelijke kwaliteit en biodiversiteit. Binnen deze regeling is er speciale aandacht voor de versterking van het Nationaal Landschap De Graafschap. We voeren dit uit via projecten als: Levend Landschap, Dorp en Rand, door aanleg van landschapsbeplantingen op particuliere erven en percelen, en het beleefbaar maken van erfgoed.

Door aan te haken bij de campagne 'tot slot in Bronckhorst', binden we de landschappelijke versterking van het Nationaal Landschap de Graafschap aan recreatie, toerisme en erfgoed. Het samenwerken met buurgemeenten werken we verder uit.

We steunen initiatieven van inwoners en ondernemers

Het gaat om initiatieven die bijdragen aan de doelen vanuit de Landschapsontwikkelingsvisie, maar die niet vallen binnen het subsidiecontract met de provincie of andere regelingen. Dit zijn vaak initiatieven die ontstaan als spin-off van projecten binnen het landschapscontract met de provincie. We bieden inwoners en ondernemers hiervoor een eenmalige cofinanciering. Dit budget wordt daarmee mede op basis van directe inbreng van inwoners besteed.

We vernieuwen ons omgevingsbeleid

Inleiding

Vanwege de invoering van de Omgevingswet vernieuwen we ons omgevingsbeleid. Het gaat daarbij om drie nieuwe instrumenten: omgevingsvisie, omgevingsprogramma's en omgevingsplan.

Resultaten

Begin 2022 stellen we onze omgevingsvisie vast

Een toegankelijke visie waarin de identiteit van Bronckhorst en de waarden van onze leefomgeving centraal staan. De omgevingsvisie wordt het centrale document voor het afwegen van initiatieven. We schonen bestaande beleidskaders op en werken aan de toepassing van de visie in uitvoering, advisering en besluitvorming.

We stellen de omgevingsprogramma's Werklocaties, Wonen en Klimaatadaptatie vast en starten met de uitvoering

De omgevingsprogramma's bieden inwoners een duidelijke handreiking over hoe zij kunnen bijdragen aan Bronckhorst, bijvoorbeeld als zij een bedrijf willen uitbreiden of woningen willen bouwen.

We werken met behulp van de ontwikkelde bouwstenen in de eerste helft van 2022 het stramien en de systematiek voor het nieuwe omgevingsplan uit

Het doel is om in 2023 een Bronckhorster omgevingsplan klaar te hebben.

Dienstverlening ontwikkelt zich door in geest van de Omgevingswet

Inleiding

Op basis van de Handreiking participatie 2.0 ontwikkelen we onze dienstverlening aan initiatiefnemers en belanghebbenden. We benutten feedback van initiatiefnemers bij het aanpassen van onze manier van werken. We vertalen dit in de procesondersteuning die we bieden aan initiatiefnemers en belanghebbenden. Hiermee borgen we de directe inbreng van inwoners.

Resultaten

We bereiden ons voor op een nieuw digitaal loket

Onze medewerkers ontwikkelen zich door opleidingen te volgen en door te experimenteren in ons Omgevingslab. De nieuwe ingangsdatum voor de Omgevingswet is 1 juli 2022. Dan zijn onze (werk)processen klaar en is onze IT-ondersteuning op orde. Zo kan iedereen zijn of haar initiatieven bij de gemeente indienen via een nieuw digitaal loket. We garanderen dat inwoners hun aanvragen kunnen blijven indienen. Zo nodig draaien we tijdelijk met een dubbel systeem.

We maken onze digitale dienstverlening nog toegankelijker en laagdrempeliger

We spannen ons ervoor in dat aanvragers op 1 plek alle benodigde informatie kunnen vinden om een aanvraag in te dienen. Om goed voorbereid te kunnen starten op 1 juli 2022 oefenen we in de eerste helft van het jaar met 1 type vergunning.

We vergroten de leefbaarheid door vernieuwing in kernen en buitengebied

Inleiding

In de 4 grotere kernen is een kwaliteitsimpuls nodig. Dit zorgt ervoor dat we in de toekomst in de centra een prettig verblijfsklimaat met een aantrekkelijk aanbod van voorzieningen creëren. We zien ook dat vernieuwing nodig is in andere kernen en in het buitengebied om daar een plezierige woon- en leefomgeving te waarborgen. Hier investeren we in. Dit budget wordt mede op basis van directe inbreng van inwoners besteed.

Resultaten

We starten met de herinrichting van het Marktplaatsplein in Steenderen

Steenderen transformeert van een doorgangsdorp naar een verblijfsdorp. Hiermee geven we uitvoering aan het Wensenboek van de werkgroep Vitale kernen. Door een reconstructie van de Oltmansstraat en de herinrichting van de Markt (met veel aandacht voor groen) ontstaat een aantrekkelijk verblijfsgebied waarbij de auto te gast is. Voor de Burgemeester Smitstraat maken we samen met de inwoners een plan en treffen we de eerste voorbereidingen voor de uitvoering.

We maken het centrum van Hengelo groener en veiliger

In het centrum nemen we diverse klimaatmaatregelen. Aansluitend op verschillende particuliere initiatieven, vergroenen we de openbare ruimte verder. Dit past in de Zomervisie '18 van Vitale Kern Hengelo. Ook verbeteren we het verblijfsgebied rond de kerk door doorgaand verkeer

en voetgangers op elkaar af te stemmen. We realiseren een plan van de werkgroep om het winkelgebied te versterken door verplaatsing van functies.

We richten de omgeving van het Kulturhuus opnieuw in en we bereiden plannen voor de Zutphenseweg en de Dorpsstraat in Vorden voor

Door herinrichting van de openbare ruimte verbinden we de entree van het Kulturhuus met de Dorpsstraat en de kerk. Het maakt onderdeel uit van de Huiskamer van het dorp, zoals opgenomen in de visie van Vitale Kern Vorden.

Voor de Zutphenseweg maken we een visie gericht op het verminderen van doorgaand verkeer en het verbeteren van de beleving. We voeren de eerste fysieke maatregelen uit. Dit doen we ook voor de Dorpsstraat.

We starten met de inrichting van het Zelhemhuus en maken plannen voor de herinrichting van de markt door aanpak van enkele verkeersknelpunten

Mede onder aanvoering van de werkgroep Vitale kernen Zelhem maken betrokken partijen afspraken over de opzet en inrichting van het Zelhemhuus, zowel ruimtelijk als organisatorisch. Daarmee creëren we een multifunctionele plek waar diverse partijen samenwerken op sociaal-cultureel vlak en waar ze verschillende activiteiten aanbieden.

Een plan voor de herinrichting van de Markt komt gereed en stemmen we af op de herontwikkeling van de locatie het Witte Paard. Ook starten we met de uitvoering van de eerste onderdelen van het verkeerscirculatieplan van de werkgroep.

De directe woonomgeving van de Bloemenbuurt is duurzaam ingericht

Dit resultaat wordt mede op basis van directe inbreng van inwoners gerealiseerd. Samen met ProWonen zijn we hier in 2021 mee gestart. In 2022 brengen we verder structuur aan in de wijk, verbeteren we de begaanbaarheid door goede voetpaden, creëren we een duidelijke parkeersituatie en koppelen we water af.

Ondersteunen en begeleiden van diverse initiatieven uit de samenleving op het vlak van leefbaarheid

Naast het faciliteren van de plannen van de werkgroepen Vitale kernen, ondersteunen we ook leefbaarheidsinitiatieven uit de overige kernen en het buitengebied. We werken hiervoor een plan uit zodat we ook na 2022 de gewenste ondersteuning kunnen bieden. Dit resultaat wordt mede op basis van directe inbreng van inwoners gerealiseerd en staat ten dienste van de ondersteuning van initiatieven uit de samenleving.

Indicatoren

Lokale indicatoren

Thema biodiversiteit

Effectindicator	Bron	Nul-meting	Jaar nul-meting	Doel 2020	Realisatie 2020	Doel 2021	Doel 2022	Doel 2023
Toename van biodiversiteit op basis van het voorkomen en toenemen van het aantal oranjetipjes (soort vlinder) in een nog te selecteren deelgebied van het leefgebied natte berm	bijenstichting educatie & advies	32x	2020		32x	3%	3%	3%
Percentage ecologisch bermbeheer ten opzichte van totale bermbeheer (maaien, afvoeren en klepelen)	gemeentelijke administratie	20%	2019	40%	16%*	60%	80%	80%

* Incl. natuurlijke oevers, bloemenweides, waterinfiltratie en bermen in het buitengebied. Exclusief greppels.

Thema huisvesting bibliotheek

Effectindicator	Bron	Nul-meting	Jaar nul-meting	Doel 2020	Realisatie 2020	Doel 2021	Doel 2022	Doel 2023
Aantal inwoners dat lid is van de bibliotheek binnen de gemeente Bronckhorst	Jaarverslag bibliotheek West Achterhoek	21,5% aant. inw. 7.751	2019	7.751	7.325	7.751	7.325	7.325

Landelijk vastgestelde indicatoren

Indicator	Bron	Realisatie 2019	Gelderland 2019	Realisatie 2020	Gelderland 2020
Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)	CBS 2019	0,3	1,9	geen data	geen data
Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)	CBS 2020	1,1		1,4	3,7
Diefstallen uit woning (aantal per 1.000 inwoners)	CBS 2019	1,2	2	geen data	geen data
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (aantal per 1.000 inwoners)	CBS 2020	2,9		2,4	5,5
% Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	DUO/ Ingrado 2019	0,9	1,8	geen data	geen data
Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	Ingrado 2019	nvt	2,5	geen data	geen data
Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	DUO/ Ingrado 2019	16	21	geen data	geen data

Indicator	Bron	Realisatie 2020	Gelderland 2020
% Niet-sporters	Meerdere bronnen	geen data	geen data

Gegevens overgenomen van www.waarstaatjegemeente.nl stand d.d. 03-08-2021

Risico's

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (niet financieel)
Omgeving - Het besluit een nieuw	Er niet binnen de budgetten en de	Financieel - Het investeringsbudget	80%	€ 2.000.000	16,30%	4

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (niet financieel)
schoolgebouw voor het VO te realiseren.	geplande termijnen gebouwd kan worden.	wordt overschreden.; Niet financieel - Vertraging kan leiden tot regionale imagoschade.				
Extern - Het uitbreken van een pandemie, moeten prioriteiten worden bijgesteld bij instellingen en worden er door de maatregelen geen inkomsten gegeneerd.	Gesubsidieerde instellingen niet aan hun betalings- en prestatieverplichtingen kunnen voldoen. Eventueel kan dit leiden tot faillissement of surseance zoals welzijn, cultuur, sport.	Financieel - Er extra bijdragen worden gevraagd of subsidieaanvragen kunnen komen.; Niet financieel - Activiteiten niet worden of later worden uitgevoerd: verantwoording, en daarmee de vaststelling, kan pas later plaatsvinden.	50%	€ 250.000	1,28%	3
Omgeving - Het besluit een nieuw schoolgebouw voor het VO te realiseren. Hiervoor moet nog grond worden verworven.	De verkopende partij niet ingaat op het bod van de gemeente. De kosten voor de verwerving worden betaald uit de gemeentelijke voorbereidingskosten. Mocht het tot een onteigeningsprocedure komen, dan zullen de bijkomende kosten van de verwerving oplopen.	Financieel - Het investeringsbudget wordt overschreden. Het nog later starten van de bouw waardoor mogelijk nog hogere bouwkosten (indexering).	50%	€ 250.000	1,27%	-
Extern - Verontreiniging met o.a. kwik door de productie van Crystal Meth.	Milieuschade wordt veroorzaakt en de volksgezondheid in het geding komt.	Financieel - Budgetoverschrijding. De kosten van opruiming mogelijk niet op de veroorzaker, huurder en/of eigenaar kunnen verhalen.; Niet financieel - Kans op landelijke aandacht in de pers.	30%	€ 400.000	1,22%	5

Meer informatie over de risico's vindt u in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (2.2.2).

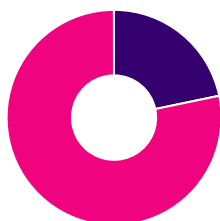
Wat mag het kosten

Programma 2 Wonen en leefomgeving	Rekening 2020	Begroting 2021 na wijz.	2022	2023	2024	2025
Lasten:						
2A Passend wonen	1.509	2.448	1.592	1.277	1.937	1.937
2B Aantrekkelijke leefomgeving	24.090	25.832	25.512	24.274	24.450	24.514
Totaal lasten:	25.599	28.280	27.104	25.551	26.388	26.451
Baten:						
2A Passend wonen	1.428	2.476	1.693	1.259	2.298	2.298

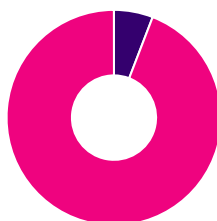

Programma 2 Wonen en leefomgeving	Rekening 2020	Begroting 2021 na wijz.	2022	2023	2024	2025
2B Aantrekkelijke leefomgeving	6.925	6.560	6.087	6.109	6.131	6.153
Totaal baten:	8.352	9.036	7.781	7.368	8.429	8.452

Saldo						
2A Passend wonen	-82	28	102	-18	361	361
2B Aantrekkelijke leefomgeving	-17.165	-19.272	-19.425	-18.166	-18.320	-18.360
Saldo totaal	-17.247	-19.244	-19.323	-18.183	-17.959	-17.999

inkomsten 2022

uitgaven 2022

■ 2A Passend wonen
■ 2B Aantrekkelijke leefomgeving

Financiële ontwikkelingen

2A PASSEND WONEN	Vershil 2022/2021	V / N
8-2 Grondexploitaties (niet-bedr.terreinen)	-268	N
8-3 Wonen en bouwen	341	V
Totaal 2A	74	V

2B AANTREKKELIJKE LEEFOMGEVING	Vershil 2022/2021	V / N
0-3 Beheer overige gebouwen en gronden	12	V
1-1 Crisisbeheersing en brandweer	-28	N
1-2 Openbare orde en veiligheid	-11	N
2-1 Verkeer en vervoer	226	V
2-2 Parkeren	-2	N
2-5 Openbaar vervoer	3	V
4-1 Openbaar basisonderwijs	-	V
4-2 Onderwijshuisvesting	255	V
4-3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-23	N
5-1 Sportbeleid en activering	-1.285	N
5-2 Sportaccommodaties	-39	N
5-3 Cultuur-presentatie, productie, particip	10	V
5-4 Musea	2	V
5-5 Cultureel erfgoed	3	V
5-6 Media	2	V
5-7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	518	V
7-2 Riolering	-16	N
7-5 Begraafplaatsen en crematoria	48	V
8-1 Ruimtelijke ordening	171	V
Totaal 2B	-153	N

Een toelichting op de financiële ontwikkelingen geven we in de taakveldenbegroting. Ook geven we een grafische weergave van de verschillende kosten tussen raming 2021 na wijziging en raming 2022. De toelichting vindt u door te klikken op het taakveld.

Nieuw beleid

Deel progr.	Omschrijving, bedragen in €	2022	2023	2024	2025
Nieuw beleid volgens perspectiefnota					
2A	Invoering milieuvergunningen	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
2B	Investerings rioleringen vragen minder rente	-400.000	-400.000	-400.000	-400.000
2B	Verlaging rioolheffing naar 100% kostendekkendheid	400.000	400.000	400.000	400.000
<i>Totaal nieuw beleid volgens perspectiefnota</i>		<i>-50.000</i>	<i>-50.000</i>	<i>-50.000</i>	<i>-50.000</i>
Aanvulling Programmabegroting 2022					
2B	Door uitstel Omgevingswet geen milieuvergunningen	50.000			
2B	Gemis leges uit budget invoering Omgevingswet	-50.000			
<i>Aanvulling in Programmabegroting 2022-2025</i>		<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Totaal structureel		-	-50.000	-50.000	-50.000
Totaal incidenteel		-50.000	-	-	-
Saldo		-50.000	-50.000	-50.000	-50.000

+ = extra inzet van middelen; - = minder inzet van middelen

Investeringsplan

Omschrijving	Investering	Jaar	Termijn	2022	2023	2024	2025
IP materieel buitenruimte < € 10.000 (2022)	16.000	2022	1	16.000		-	-
IP materieel buitenruimte < € 10.000 (2023)	16.000	2023	1	-	16.000	-	-
IP materieel buitenruimte < € 10.000 (2024)	16.000	2024	1	-	-	16.000	-
IP materieel buitenruimte < € 10.000 (2025)	16.000	2025	1	-	-	-	16.000
IP materieel buitenruimte 2022	55.000	2022	div	413	7.075	6.981	6.888
IP materieel buitenruimte 2023	16.000	2023	div	-	120	2.240	2.210
IP materieel buitenruimte 2024	255.000	2024	div	-	-	1.913	35.700
IP materieel buitenruimte 2025	229.000	2025	div	-	-	-	1.718
Vervanging vrijverval riolering	535.000	2022	40	4.013	21.400	21.199	20.999
Verbetering vrijverval riolering	101.000	2022	40	758	4.040	4.002	3.964
Renovatie gemalen en drukriolering mechanisch	317.000	2022	15	2.378	25.888	25.571	25.254
Renovatie gemalen en drukriolering elektro	177.000	2022	15	1.328	14.455	14.278	14.101
Renovatie gemalen en drukriolering civiel	24.000	2022	40	180	420	411	942
Renovatie IBA's	28.000	2022	15	210	2.287	2.259	2.231
Afkoppelen	246.000	2022	40	1.845	9.840	9.748	9.656
Vervanging vrijverval riolering	493.000	2023	40	-	3.698	19.720	19.535
Verbetering vrijverval riolering	101.000	2023	40	-	758	4.040	4.002
Renovatie gemalen en drukriolering mechanisch	580.000	2023	15	-	4.350	47.367	46.787
Renovatie gemalen en drukriolering elektro	325.000	2023	15	-	2.438	26.542	26.217
Renovatie gemalen en drukriolering civiel	45.000	2023	40	-	338	1.800	1.783
Renovatie IBA's	31.000	2023	15	-	233	2.532	2.501
Afkoppelen	246.000	2023	40	-	1.845	9.840	9.748
Vervanging vrijverval riolering	478.000	2024	40	-	-	3.585	19.120
Renovatie gemalen en drukriolering mechanisch	620.000	2024	15	-	-	4.650	50.633
Renovatie gemalen en drukriolering elektro	315.000	2024	15	-	-	2.363	25.725
Renovatie gemalen en drukriolering civiel	36.000	2024	40	-	-	270	1.440
Renovatie IBA's	29.000	2024	15	-	-	218	2.368
Afkoppelen	353.000	2024	40	-	-	2.648	14.120
Vervanging vrijverval riolering	420.000	2025	40	-	-	-	3.150
Renovatie gemalen en drukriolering mechanisch	532.000	2025	15	-	-	-	3.990
Renovatie gemalen en drukriolering elektro	349.000	2025	15	-	-	-	2.618
Renovatie IBA's	16.000	2025	15	-	-	-	120

Omschrijving	Investering	Jaar	Termijn	2022	2023	2024	2025
Afkoppelen	346.000	2025	40	-	-	-	2.595
Wonen en leefomgeving	7.362.000			27.125	115.185	230.175	376.114

Bedragen in €

Dekking projectkosten uit reserves

Omschrijving, bedragen in €	AR/BR*	2022	2023	2024	2025
2B Invoering Omgevingswet	AR	235.000			
		235.000	-	-	-

+ = gebruik van reserve; - = bedrag naar reserve

* AR= Algemene reserve, BR = Bestemmingsreserve

2.1.3. BEDRIJVGHEID EN ONTWIKKELING

Algemeen

Onze doelen voor dit programma

- Een veilige, gezonde en aantrekkelijke woon- en leefomgeving.
- Gezond en innovatief ondernemersklimaat, bevorderen van werkgelegenheid, productiviteit en maatschappelijk verantwoord ondernemen.
- De centra van de vier grotere kernen Vorden, Hengelo, Zelhem en Steenderen zijn aantrekkelijk, levendig en toekomstbestendig.
- In 2030 is Bronckhorst energieneutraal en klimaatbestendig en is er sprake van een circulaire economie.

Deelprogramma 3A ECONOMIE

Portefeuillehouder
Ambtelijk trekker

Willem Buunk
Hettie van den Brink

We zetten ons in voor een gezonde toekomst van de landbouw

Inleiding

De landbouwsector is volop in beweging. We hebben actueel inzicht in de structuur en ontwikkeling van de sector in Bronckhorst. We hebben feiten en cijfers van de landbouw in beeld gebracht waarmee we, bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma van de omgevingsvisie, samen met de boeren duidelijke keuzes kunnen maken voor een goede ontwikkeling van de landbouwbedrijven in Bronckhorst. We zetten ons in voor innovatie in de landbouw, in het bijzonder kringlooplandbouw en natuurinclusieve landbouw, het bevorderen van een gezond ondernemersklimaat en voor betere of andere verdienmodellen voor de boeren.

Resultaten

We vergroten het begrip tussen boeren en burgers

De sector heeft grote behoefte aan wederzijds begrip tussen burgers en boeren. Samen met de sector gaan we zoeken naar manieren om elkaars communicatieactiviteiten te versterken en om het wederzijds begrip tussen boeren en burgers te bevorderen. We pakken dit samen met individuele boeren en partners uit de sector op.

Innovatiecentrum De Marke wordt zelfstandig

Door bestuurlijke en ambtelijke ondersteuning bevorderen we de verzelfstandiging van Innovatiecentrum de Marke. De Marke is een veelzijdig agro-innovatiecentrum dat grote kansen biedt voor de Regio Achterhoek, de Achterhoekse landbouwsector, de agro-industrie en de gemeente Bronckhorst. De Marke heeft de potentie om haar huidige (inter)nationale rol als

koploper in kringlooplandbouw verder te versterken en te verbreden. Met een projectteam ondersteunen we de planvorming voor nieuwbouw op de huidige locatie.

Deelname van 70 boeren aan Vruchtbare Kringloop Achterhoek

In Bronckhorst nemen 50 boeren deel aan de Vruchtbare Kringloop Achterhoek (VKA). We gaan door met onze bedrijfsbezoeken en keukentafelgesprekken met boeren, waarbij we hen stimuleren deel te nemen aan deze projecten. We verwachten dat 70 boeren deel gaan nemen aan de VKA. Dit resultaat wordt mede op basis van directe inbreng van inwoners gerealiseerd.

We ondersteunen boerenbedrijven met Erfcoaches

We ondersteunen boerenbedrijven met agrarische coaches voor het project “Werken aan toekomstgerichte erven Achterhoek”. De coaches gaan bij 120 bedrijven op gesprek. Deze gesprekken zijn persoonlijk en vertrouwelijk. Dit levert een goed beeld van de gewenste toekomstige ontwikkeling van onze landbouwbedrijven. De resultaten nemen we mee in het uitvoeringsprogramma van de omgevingsvisie.

Het accountmanagement voor bedrijven wordt verder ontwikkeld en we ondersteunen innoverende bedrijven

Inleiding

Met goed accountmanagement ondersteunen we het bedrijfsleven en stimuleren we innoverende bedrijven om aan te haken bij verschillende projecten.

Resultaten

Meer bedrijven nemen deel aan een regionaal innovatieprogramma

In 2022 verdubbelen we het aantal bedrijven dat deelneemt aan een regionaal innovatieprogramma. We vullen de aangelegde database voor het accountmanagement met 40 nieuwe bedrijfscontacten.

Inzetten bedrijfspanel

We zetten het bedrijfspanel actief in om het bedrijfsleven bij de gemeentelijke ambities te betrekken.

De rol van de accountmanagers wordt verder ontwikkeld

We ontwikkelen de rol van de accountmanagers verder door in 2022. Als onderdeel van het Rode loperbeleid bezoeken de accountmanagers en het college 65 bedrijven en organisaties. Het Customer Relationship Management (CRM)-systeem wordt verder gevuld en voor de organisatie opengesteld. 80 bedrijfscontacten worden toegevoegd, dit is een stijging van 60%. De nieuwe accountmanager Recreatie en Toerisme wordt verder ingewerkt, waardoor zij volledig inzetbaar is voor ondermeer dit werkveld.

De accountmanagers volgen relevante cursussen en trainingen en zijn betrokken bij het opstellen en uitvoeren van plannen voor o.a. verduurzaming van ondernemingen, herstructureren van verouderde werklocaties en realiseren van nieuwe werklocaties.

De ontwikkeling van de accountmanagers vraagt meer tijd en inzet waardoor de huidige formatie (beschikbare tijd) onder druk komt te staan.

Energietransitie en bedrijfsleven

We benaderen de 10 grootste energieverbruikende bedrijven en vragen hun mee te werken aan de ambities voor de energietransitie. Meer hierover leest u in het deelprogramma [3B Duurzaamheid](#).

We faciliteren initiatiefnemers om locaties met Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB) om te vormen tot nieuwe werklocaties

Binnen de nieuwe kaders voor het vestigen van bedrijven op voormalige agrarische locaties, gaan we initiatiefnemers faciliteren om tot transformatie van locaties te komen waardoor vestiging van niet-agrarische bedrijven in het landelijk gebied mogelijk wordt. We verwachten in 2022 hiervoor 5 concrete locaties in het landelijk gebied te kunnen aanpakken.

We herstructureren bedrijventerreinen en treffen voorbereidingen om nieuwe terreinen aan te leggen

Inleiding

We zien dat de groei van het bedrijfsleven en de bijbehorende vraag naar ruimte aantrekt. Het is een uitdaging om de komende jaren te zorgen voor voldoende ruimte voor bedrijven in onze gemeente. Daarom investeren we in de aanpak om onze bedrijventerreinen uit te breiden overeenkomstig de analyses uit het Regionaal Programma Werklocaties Achterhoek (RPW).

Resultaten

Herstructurering Industriepark Zelhem

We voeren de eerste fase van de herstructurering Industriepark Zelhem uit en starten de voorbereidingen voor de tweede fase.

We herstructureren bestaande bedrijventerreinen

In 2022 gaan we door met het herstructureren van oude bedrijventerreinen. Voor het uitbreiden van bedrijventerreinen ontwikkelen we in 2022 een nieuwe werkwijze.

We onderzoeken de mogelijkheid om de bedrijventerreinen in Vorden, Hengelo en Steenderen te herstructureren. We nemen minimaal 1 herstructurering ter hand.

We voeren de visie Recreatie en Toerisme uit

Inleiding

In 2019 stelden we samen met de vrijetijdsector de beleidsvisie Recreatie en Toerisme op. Met de verdere uitwerking en uitvoering ervan is vanwege de coronacrisis pas op de plaats gemaakt. De coronacrisis had grote impact op de toeristische en recreatieve sector. Het toeristisch profiel dat we kozen is een kans voor de sector om zich te versterken. De nieuwe Tot Slot!-campagne biedt een inspirerend uithangbord voor dé Achterhoekse Kastelen- en landgoederenregio. Dit is een samenwerking tussen de gemeente, de toeristische platforms, landgoedeigenaren en ondernemers.

Resultaten

We rollen de Tot Slot!-campagne uit

Het toeristisch profiel is gecreëerd. Nu gaan we aan de slag om ondernemers, toeristische platforms, landgoedeigenaren en bewoners te betrekken. We nodigen hen uit om aan te sluiten bij de Tot Slot!- campagne met ideeën, arrangementen, activiteiten of producten.

Indicatoren*Lokale indicatoren***Thema economie**

Effectindicator	Bron	Nul-meting	Jaar nul-meting	Realisatie 2020	Doel 2021	Doel 2022	Doel 2023	Doel 2025
Toename bedrijfsareaal op herontwikkelde bestaande bedrijventerreinen	IBIS	*	2020	nihil	nihil	+1 ha t.o.v. voorg. jaar	+2 ha t.o.v. voorg. jaar	
Aantal hectare aan nieuw gerealiseerd bedrijfsareaal of toename verwacht bedrijfsareaal dat in procedure is gebracht	IBIS	*	2020	nihil	-	5	+1 ha t.o.v. voorg. jaar	+3 ha t.o.v. voorg. jaar
Aantal nieuw gevestigde bedrijven op nieuw of herontwikkelde locaties (vab's) in het buitengebied	IBIS	*	2020	3	3 meer t.o.v. voorg. jaar	3 meer t.o.v. voorg. jaar	3 meer t.o.v. voorg. jaar	3 meer t.o.v. voorg. jaar

* Geen waarde bij nulmeting, omdat het toename betreft.

Thema bevorderen ondernemerschap

Effectindicator	Bron	Nul-meting	Jaar nul-meting	Doel 2020	Realisatie 2020	Doel 2021	Doel 2022	Doel 2023
Onze dienstverlening aan onze ondernemers wordt beoordeeld met minimaal een 7	Ondernemers	6.3	2021			7	7	7

Thema toerisme

Effectindicator	Bron	Nul-meting	Jaar nul-meting	Realisatie 2020	Doel 2021	Doel 2022	Doel 2023
Het effect op de lokale economie wordt gemeten aan de hand van de groei van de bestedingen; die moet minstens net zo goed zijn als de gemiddelde ontwikkeling in de Achterhoek (op basis van de tweejaarlijkse monitoring van Achterhoek Toerisme).*	Achterhoek Toerisme monitor	10% groei t.o.v. 2017	2019		11% groei t.o.v. 2017		Wordt bepaald op basis monitor van 2021

* Op basis van de Achterhoek Toerisme monitor wordt regionaal bepaald wat de groei is, dit geeft input geeft voor de lokale indicator.

Landelijk vastgestelde indicatoren

Indicator	Bron	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Gelderland 2020
% Functiemenging	LISA 2020	46,6%	47,4%	47,9%	53,5%
Banen (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar)	LISA 2020	632	657,8	681	786
% Netto arbeidsparticipatie (% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking)	CBS 2020	67,2%	68,9%	69,1%	69,0%
Vestigingen (van bedrijven) (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar)	LISA 2020	170,7	176,1	182,5	150,1

Gegevens overgenomen van www.waarstaatjegemeente.nl stand d.d. 03-08-2021

Risico's

Dit deelprogramma kent geen risico's die een financiële impact hebben van 1% of meer van het totale risicobedrag. Meer informatie over de risico's vindt u in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (2.2.2).

Deelprogramma 3B DUURZAAMHEID

Portefeuillehouder Paul Hofman
Ambtelijk trekker Hettie van den Brink

We maken een uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie

Inleiding

Uit de stresstest light en de risicodialoog uit het Delta Programma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) komen voor Bronckhorst risico's op het gebied van wateroverlast, verdroging, hitte en overstromingen voor. We bereiden ons komende periode voor op de gevolgen van klimaatveranderingen en extremer weer.

Resultaten

We stellen een uitvoeringsprogramma DPRA op

In het uitvoeringsprogramma spreken we af wie voor welk onderdeel verantwoordelijk is. Dit kunnen andere overheden zijn, maar ook bedrijven en betrokken inwoners. De betrokken partijen worden zich bewust van hun rol en ontwikkelen initiatieven om de gevolgen van de klimaatontwikkelingen zoveel mogelijk te beperken.

We werken aan het programma Aanpak Droogte Achterhoek

De projectgroep Droogte komt namens het samenwerkingsverband Water Achterhoek+ met een actiepuntenlijst om de droogte in de Achterhoek aan te pakken. We werken in de projectgroep samen met het waterschap Rijn en IJssel, de provincie, gemeenten en betrokken partijen zoals landgoedbeheerders, LTO en Vitens. We werken door op de gebiedsaanpak van landgoederenzone Baakse Beek (Vorden) en 't Klooster (Hengelo).

We maken gebruik van landelijke subsidies bij uitvoering van projecten

Vanuit het DPRA hebben we recht op subsidie voor de maatregelen tegen wateroverlast en droogte. Onze eigen bijdrage is 70% per project. Door klimaatmaatregelen te combineren met geplande werkzaamheden in de openbare ruimte en rioleringsmaatregelen uit het watertakenplan is de eigen bijdrage in de meeste gevallen al beschikbaar. Voor de overige gevallen nemen we aanvullende voorstellen op in het nieuwe watertakenplan.

Voor de 2^e fase ZON (Zoetwatervoorziening Oost Nederland) is er voor de jaren 2022 t/m 2027 een subsidiebedrag beschikbaar van € 50 miljoen voor Oost Nederland. Hiervoor geldt een maximale bijdrage van 25%. Over de voorwaarden van de verdeling moet nog worden gesproken.

We werken samen met gemeenten in Oost Nederland om aandacht te vragen voor de problematiek voor klimaatadaptatie op de hoge zandgronden.

We maken een nieuw watertakenplan

Onze nieuwe inzichten over klimaatverandering en de gevolgen daarvan op het landschap en de riolering verwerken we in een nieuw watertakenplan Olburgen voor de periode 2023-2027. Hierbij hoort een nieuw kostendekkingsplan, waarmee we de hoogte bepalen van de rioolheffing vanaf 2023 en verder.

We zijn energieneutraal in 2030

Inleiding

In 2030 wil de gemeente Bronckhorst energieneutraal zijn. Dit betekent dat we net zoveel duurzame energie zelf opwekken als dat we verbruiken. Inwoners, lokale ondernemers en maatschappelijke organisaties leveren een belangrijke bijdrage aan deze gezamenlijke energie-opgave. Zo werken we aan een veilige en schone woon- en werkomgeving, waar iedereen zich thuis voelt en aan mee kan doen.

Resultaten

We gaan door met 'Zonnige bedrijven'

Net als voorgaande jaren werken we samen met de Achterhoekse Groene Energiemaatschappij (Agem) aan het programma Zonnige bedrijven voor ondernemers en agrarische bedrijven. Met netwerkbedrijf Liander werken we samen aan het oplossen van de te lage capaciteit van het netwerk om de duurzaam opgewekte energie terug te leveren.

Bij het verdeelstation Olde Kaste in Keijenborg vergroot Liander de capaciteit van het net.

We helpen bedrijven minder energie te gebruiken en meer energie duurzaam op te wekken

Samen met Stichting 't Werkveld helpen we bedrijven op het bedrijventerrein 't Werkveld in Vorden om de maatregelen uit de energiescan uit te voeren. We stimuleren bedrijven op andere bedrijventerreinen energiescans te laten uitvoeren. Met de 10 grootste energieverbruikers maken we afspraken om het energieverbruik extra te verlagen en meer duurzame energie op te wekken bij de bedrijven zelf, maar ook in de directe omgeving.

We geven zelf het goede voorbeeld

We kijken wat er nodig is om de parkeerplaats van het gemeentehuis te voorzien van een zonnecarport en we verduurzamen onze sporthallen. We vervangen onze dienstvoertuigen voor elektrische voertuigen en zetten in op regionale duurzame inkoop. Voor al onze eigendommen (gebouwen en gronden) kijken we of deze geschikt zijn voor opwek van duurzame energie.

We helpen inwoners energie te besparen en hun huis te verduurzamen

Het energieloket blijft beschikbaar voor inwoners die zoeken naar mogelijkheden om energie te besparen of hun huis te verduurzamen. De Agem voert namens ons het energieloket uit. Het energieloket voert een zonactie uit met het collectief inkopen van zonnepanelen voor de woningbezitters. We richten een energiebank op om ook inwoners met onvoldoende eigen middelen de gelegenheid te geven energie te besparen of duurzaam op te wekken.

We maken een uitvoeringsprogramma voor de Transitievisie Warmte

We zoeken met betrokken partijen duurzame warmtebronnen, zoals biogas, die toepasbaar zijn in Bronckhorst. Onder andere in het stadje Bronckhorst en de Bloemenbuurt in Zelhem. De uitvoering van de Transitievisie Warmte vraagt om extra inzet; de huidige formatie is niet toereikend. Het is noodzakelijk dat het Rijk een financiële bijdrage geeft voor de uitvoering van de warmtetransitie.

We helpen bij de opwek van duurzame energie

We ondersteunen dorpsbelangenorganisaties (DBO's) en energiecoöperaties om met een dorpsenergieplan (DEP) te komen om meer energie te besparen en zonneparken aan te leggen. De uitdaging is dat elk dorp een zonnepark en/of een collectief zonnedak krijgt. We trekken een dorpsenergiecoach aan die hen daarbij helpt. Voor initiatieven bij energieopwek projecten is een ontwikkelfonds voor de energiecoöperaties beschikbaar. De uitvoering van de motie om energiecoöperaties meer ondersteuning te geven en het amendement om alle daken te beleggen met zonnepanelen vraagt om extra inzet. We werken mee aan (kleine) zonneparken tot 2 MegaWatt en er worden 2 'Zon op Erf' projecten gerealiseerd.

We zetten in op duurzame mobiliteit

Er komen minimaal 13 laadpalen (26 laadpunten) extra beschikbaar om elektrisch rijden te stimuleren, onder andere bij toeristische opstappunten en grote openbare parkeerplaatsen. Met mobiliteitsmakelaars werken we samen aan slimme, duurzame en toekomstbestendige mobiliteit voor ondernemers en hun werknemers.

De doelstelling 30 kg restafval in 2025 komt in beeld

Inleiding

Goede afvalscheiding draagt in belangrijke mate bij aan minder restafval. Onze inwoners scheiden hun afval goed. Om dat te stimuleren hanteren we voor afvalinzameling een gedifferentieerd tarief (Diftar). Onze inwoners hechten veel waarde aan het hergebruiken van

de grondstoffen (plastic, metaal, drinkpakken, groente-, fruit- en tuinafval). De kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen staat door vervuiling met restafval wel onder druk.

Resultaten

We hebben maximaal 30 kg restafval per inwoner per jaar in 2025

De hoeveelheid restafval wordt steeds minder en komt in de buurt van de landelijke afspraak van maximaal 30 kilogram per inwoner.

We hebben minder restafval in de PMD en GFT containers

Restafval in de containers voor Plastic, Metaal en Drinkpakken (PMD) en Groente- Fruit en Tuinafval (GFT) zorgt ervoor dat het afval niet kan worden (her)gebruikt als grondstof. Door gerichte communicatie over de mogelijkheden en het belang van goede afvalscheiding voorkomen we restafval in de PMD en GFT containers.

De afvalstoffenheffing dekt de kosten van de afval- en grondstofinzameling

Ons nieuwe tariefsysteem (2020) zorgt voor voldoende opbrengst om de kosten te dekken.

We voorkomen overlast bij milieuparkjes door bijplaatsing

De basis op orde is het uitgangspunt om overlast bij milieuparkjes tegen te gaan. We realiseren op plekken waar de capaciteit te krap is, meer containers. We voorkomen daarmee vervuiling van de omgeving. Bijplaatsingen ruimen we zo snel mogelijk op.

Indicatoren

Lokale indicator

Thema duurzaamheid

Effectindicator	Bron	Nul-meting	Jaar nul-meting	Doel 2020	Realisatie 2020	Doel 2021	Doel 2022	Doel 2030
Percentage besparing energie	CBS/ klimaatmonitc	0%	2015				10%	25%
Percentage hernieuwbare energie	CBS/ klimaatmonitor	4,90%	2017				15%	45%
Het totaal in percentage van de uitnutting uit fonds stimulering energietransitie Achterhoek		ntb	ntb					
Percentage benutte bedrag uit fonds stimulering energietransitie Achterhoek door inwoner Bronckhorst op totaal van benutting		ntb	ntb					

Thema grondstoffen

Effectindicator	Bron	Nul-meting	Jaar nul-meting	Realisatie 2019	Doel 2020	Realisatie 2020	Doel 2021	Doel 2025
Aantal kg restafval per inwoner	Circulus Berkel	91 kg	2015	64 kg	55 kg	51,3 kg*	40kg	30kg
Verhouding groente, fruit en keukenafval in de restcontainer	Circulus Berkel	30%	2017	30%	0-10%	30%*	30%	
Percentage afvalscheiding aan de bron per inwoner	Circulus Berkel	78%	2017	81%	75%	86%*	75%	75%
In te zamelen kg PMD per inwoner	Circulus Berkel	30 kg	2017	38 kg	30 kg	42 kg*	30 kg	

* Gegevens komen uit de meest recente massabalans van Circulus Berkel.

Landelijk verplichte indicatoren

Indicator	Bron	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Gelderland 2019
Omvang huishoudelijk restafval (kg/inwoner)	CBS 2019	74	68	63	111
% Hernieuwbare elektriciteit	RWS 2019	6,2%	8,3%	10,2%	10,7%

Gegevens overgenomen van www.waarstaatjegemeente.nl stand d.d. 03-08-2021

Risico's

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (niet financieel)
Extern - Vernietiging van de omgevingsvergunning Niet tot stand komen van de subsidiëring via de Stimuleringsregeling Duurzame Energie; Faillissement van de coöperatie.	De initiatiefnemer of energiecoöperatie de lening via het Aanjaagfonds duurzame energieopwekking niet meer (volledig) kan aflossen.	Financieel - Dit risicogevolg hangt af van het aantal deelnemers en de hoogte van de lening.; Niet financieel - Dit kan leiden tot plaatselijke imago schade.	25%	€ 500.000	1,28%	-
Omgeving - Klimaatverandering	Er door de toename van heftige regenbuien wateroverlast ontstaat.	Financieel - Extra kosten door extra uren brandweer/ cluster buiten.; Niet financieel - Plaatselijke imagoschade indien niet adequaat wordt gereageerd.	40%	€ 250.000	1,02%	3

Meer informatie over de risico's vindt u in de [paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing \(2.2.2\)](#).

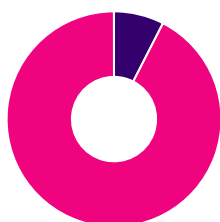
Wat mag het kosten

Programma 3 Bedrijvigheid en ontwikkeling	Rekening 2020	Begroting 2021 na wijz.	2022	2023	2024	2025
Lasten:						
3A Economie	1.248	1.869	1.615	1.102	1.102	1.173
3B Duurzaamheid	4.974	4.837	4.666	4.709	4.710	4.631
Totaal lasten:	6.222	6.706	6.281	5.811	5.812	5.804
Baten:						

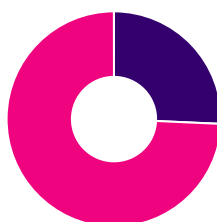

Programma 3 Bedrijvigheid en ontwikkeling	Rekening 2020	Begroting 2021 na wijz.	2022	2023	2024	2025
3A Economie	98	14	339	339	339	339
3B Duurzaamheid	3.538	4.128	4.155	4.213	4.215	4.120
Totaal baten:	3.635	4.142	4.494	4.552	4.554	4.459

Saldo						
3A Economie	-1.150	-1.855	-1.276	-763	-763	-834
3B Duurzaamheid	-1.437	-709	-511	-495	-495	-511
Saldo totaal	-2.587	-2.565	-1.787	-1.259	-1.258	-1.345

inkomsten 2022

uitgaven 2022

■ 3A Economie
■ 3B Duurzaamheid

Financiële ontwikkelingen

3A ECONOMIE	Vershil 2022/2021	V / N
3-1 Economische ontwikkeling	136	V
3-2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	102	V
3-3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-44	N
3-4 Economische promotie	78	V
Totaal 3A	271	V

3B DUURZAAMHEID	Vershil 2022/2021	V / N
7-3 Afval	15	V
7-4 Milieubeheer	184	V
Totaal 3B	199	V

Een toelichting op de financiële ontwikkelingen geven we in de taakveldenbegroting. Ook geven we een grafische weergave van de verschillende kosten tussen raming 2021 na wijziging en raming 2022. De toelichting vindt u door te klikken op het taakveld.

Nieuw beleid

Voor dit programma is geen nieuw beleid genoemd.

Investeringsplan

Omschrijving	Investering	Jaar	Termijn	2022	2023	2024	2025
Vervanging milieuparkjes	171.300	2022	10	1.285	19.700	19.443	19.186
Vervanging milieuparkjes	112.750	2023	10		846	12.966	12.797
Vervanging milieuparkjes	45.000	2025	10	-	-	338	5.175
Bedrijvigheid en ontwikkeling	329.050			1.285	20.545	32.747	37.158

Bedragen in €

Dekking projectkosten uit reserves

Omschrijving, bedragen in €	AR/BR*	2022	2023	2024	2025
3A Gebiedsprocessen bedrijventerreinen	AR	5.000			

Omschrijving, bedragen in €	AR/BR*	2022	2023	2024	2025
3B Risicodialoog klimaatadaptatie en actieplan	AR	5.000			
		10.000	-	-	-

+ = gebruik van reserve; - = bedrag naar reserve

* AR= Algemene reserve, BR = Bestemmingsreserve

2.1.4. BESTUUR

Er start een nieuwe bestuursperiode

Als gewenst ondersteunen en faciliteren we de formatie van het nieuwe bestuur met ambtelijke ondersteuning op inhoud en proces. We vertalen het coalitieakkoord naar een concrete opdracht voor de organisatie en naar bestaande plannen waaronder monitor en financiële documenten.

Onze dienstverlening is ons visitekaartje

Inleiding

Onze dienstverlening is modern en vernieuwend, de inwoner kan zelf het contactkanaal kiezen en we zijn altijd online bereikbaar. We leveren maatwerk en persoonlijk contact is altijd mogelijk. Onze antwoorden en adviezen zijn compleet en concreet.

Resultaten

We voeren het uitvoeringsprogramma dienstverlening verder uit

Door corona hebben medewerkers versneld digitale vaardigheden aangeleerd en verbeterd. Dit heeft gezorgd voor meer digitale en hybride werk- en overlegvormen. Onze inwoners, bedrijven, verenigingen, organisaties en instellingen raken hier ondertussen aan gewend. Belangrijk daarbij is dat iedereen mee kan blijven doen. Een aantal projecten liep door corona vertraging op, zoals de Bronckhorster klantreis en het onderzoek naar het opzetten van de live chat voor onze website.

Onze producten en diensten worden steeds meer 'tijd-en-plaats-onafhankelijk'

We pakken zaakgericht werken, het inrichten van werkprocessen en digitaliseren verder op. Zo bieden we de mogelijkheid aan inwoners om de verlenging van het rijbewijs digitaal aan te vragen. We communiceren inclusief en passen hiervoor onze brieven verder aan.

We monitoren de klanttevredenheid

Dat doen we met het dienstverleningsonderzoek in 2022 via het inwonerspanel. We voeren dit iedere 2 jaar uit. Daarnaast blijven we elk kwartaal de dienstverlening monitoren bij de balie en de telefonie.

We versterken onze digitale vaardigheden

Denk hierbij aan het werken met Office 365 en digitaal samenwerken via Teams. Daarnaast nemen we sociaal intranet in gebruik.

Dienstbare overheid

Inleiding

We zijn een dienstbare overheid. We zorgen ervoor dat onze samenleving dit ervaart en actief meedoet. Dit organiseren we bewust en efficiënt. En we zorgen dat iedereen in onze organisatie hiervan leert.

Resultaten

Bestuur midden in de samenleving

We stimuleren, ondersteunen en faciliteren initiatieven uit de samenleving. We ondersteunen de samenleving in het herstel na corona door verbinding, concrete acties en trajecten.

We ontwikkelen en versterken onze verbindende rol in de samenleving door gebiedsambtenaren, accountmanagers, combinatiefunctionarissen en sociale teams.

We werken samen met Datalab GO voor data onderbouwde besluitvorming

We verdiepen op inhoudelijke thema's zoals corona, landschap/-droogte en ondermijning. Er is ruimte voor het vaststellen van nieuwe onderwerpen door de deelnemende gemeenten. Vanuit het Datalab GO ontwikkelen, verstevigen en verbreden we de leerlijn datagedreven werken/ beleid binnen de gemeente met communicatie en training. Het doel is besluitvorming beter te onderbouwen en de mogelijkheden van datagedreven werken zichtbaar te maken.

We hebben te maken met een onzekere arbeidsmarkt

De huidige arbeidsmarkt maakt het lastig om voldoende kwalitatief personeel te vinden voor verschillende vraagstukken en taken van de organisatie. We zetten in op aantrekkelijk werkgeverschap, door werving en selectie en doorontwikkeling van bestaande medewerkers. De huidige situatie van de arbeidsmarkt geeft echter onzekerheid in het vinden van voldoende kwalitatief personeel voor verschillende vraagstukken en taken van de organisatie. Dit is nu al zichtbaar door het niet in te kunnen vullen van bestaande vacatures. We kunnen niet uitsluiten dat dit op termijn keuzes vraagt op inhoud en taken.

We passen werkplekken op het gemeentehuis aan

We ontwikkelen de werkplek van de toekomst / Huis van Verbinding door met digitale, hybride en fysieke mogelijkheden.

Burgerbegroting, inzicht en behoefte als eerste stap

In 2022 geven we inzicht in de rol van inwoners bij de inzet van ons budget en verkennen we welke ontwikkeling hierin mogelijk en wenselijk is. Dit geven we in gesprek met de nieuwe raad verder vorm. Resultaten verwerken we in volgende programmabegrotingen.

Naast de inbreng van inwoners in de besteding van onder andere onderstaande budgetten en projecten bieden we inwoners ook de mogelijkheid inhoudelijke inbreng te leveren in beleidsprocessen en concrete projecten in de directe leefomgeving. Voorbeelden zijn de omgevingsvisie, diverse woningbouwlocaties en de energietransitie. De Handreiking participatie 2.0 is onze basis methode hiervoor. Vooraf geven we helder aan of er kan worden meebeslist of dat we alleen vragen mee te denken. In concrete gevallen kunnen inwoners meebesluiten in een project en hebben daarmee directe invloed op hun eigen leefomgeving. Om inwoners te stimuleren initiatief te nemen in hun leefomgeving werken we in 2022 de ondersteuning en begeleiding verder uit.

Burgerbegroting	structurele budgetten		
Omschrijving	Beleidsdoelen	Budget	Beschikbaar via
Welzijnsbeleid	Welzijn	€ 100.000 (€ 20.000 per gebied)	Welzijnsplatforms
Incidentiele subsidies	Welzijn en leefbaarheid	€ 20.000 (€ 2.500 per initiatief)	Individueel of georganiseerd verband
Kernenbeleid	Leefbaarheid	€ 85.000	DBO's
Vitale kernen	Leefbaarheid	€ 500.000	Werkgroepen Vitale kernen
Dorp en rand	Biodiversiteit		Werkgroepen Dorp en rand
	Landschappelijke kwaliteit		

Burgerbegroting	investeringsbudgetten		
Omschrijving	Beleidsdoelen	Budget	Beschikbaar via
Investeringsagenda Leefbaarheid	Leefbaarheid	totaal € 10.000.000	Individuele inbreng, DBO's, vitale kernen werkgroepen enz.
Waarvan: Reconstructie Bloemenbuurt Zelhem	Warmtevisie	€ 550.000	Individuele inbreng
	Openbare ruimte		
	Transitie woningmarkt		
Waarvan: Reconstructie Oltmanstraat Steenderen	Leefbaarheid	€ 1.195.000	Individuele inbreng
	Openbare ruimte		Werkgroep Vitale kern Steenderen
Investeringsagenda Sport	Sport	Maximaal € 1.000.000	Sportverenigingen

Indicatoren

Lokale indicatoren

Thema dienstbare overheid

Effectindicator	Bron	Nul-meting	Jaar nul-meting	Realisatie 2018	Doel 2020	Realisatie 2020	Doel 2021	Doel 2022
Gemiddelde beoordeling van de dienstverlening over de gemeente Bronckhorst	Algemene dienstverleningonderzoek	7,24	2013	7,42	7,6	7,1		7,8
Percentage respondenten die een onvoldoende geven.	Algemene dienstverleningonderzoek	11%	2013	9%		12%		7%

Landelijk vastgestelde indicatoren

Indicator	Bron	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Gelderland 2021
% Demografische druk	CBS 2021	84,5%	85,5%	85,9%	73,7%

Gegevens overgenomen van www.waarstaatjegemeente.nl stand d.d. 03-08-2021

Risico's

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (niet financieel)
Mens - Handelen van bestuurders; Omgeving - Regionale afspraken	In het bestuurlijke verkeer worden besluiten genomen en afspraken gemaakt die niet	Financieel - Financieel nadeel voor de gemeente; Niet financieel - Imagoschade tot op	40%	€ 500.000	2,03%	3

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (niet financieel)
	passen binnen de beleidskaders of financiële kaders van de raad. Nieuw beleid wordt uitgevoerd zonder dat hier de zekerheid van middelen voor is (In het bijzonder in tijden van schaarste). Het gaat hier met name om regionale afspraken en afspraken gekoppeld aan verbonden partijen.	regionaal niveau is mogelijk				
Mens - Vertrek wethouder; Mens - Onvrijwillig vertrek wethouder	De voorziening voor wachtgeld niet toereikend is.	Financieel - Uitbetalen van (langdurige) wachtgeldverplichtingen; Voorziening moet worden aangevuld uit andere middelen; Niet financieel - Naast een aanvulling van de voorziening uit andere middelen kan dit tot imagoschade leiden	10%	€ 1.000.000	1,02%	4

Meer informatie over de risico's staat in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (2.2.2).

Wat mag het kosten

Programma 4 Bestuur	Rekening 2020	Begroting 2021 na wijz.	2022	2023	2024	2025
Lasten:						
4A Besturen	3.103	3.310	3.288	3.227	3.247	3.239
Totaal lasten:	3.103	3.310	3.288	3.227	3.247	3.239
Baten:						
4A Besturen	391	431	345	345	345	345
Totaal baten:	391	431	345	345	345	345
Saldo:	-2.713	-2.879	-2.943	-2.882	-2.902	-2.894

Financiële ontwikkelingen

4A BESTUREN	Verschil 2022/2021	V / N
0-1 Bestuur	-100	N
0-2 Burgerzaken	37	V
Totaal 4A	-64	N

Een toelichting op de financiële ontwikkelingen geven we in de taakveldenbegroting. Ook geven we een grafische weergave van de verschillende kosten tussen raming 2021 na wijziging en raming 2022. De toelichting vindt u door te klikken op het taakveld.

Nieuw beleid

Voor dit programma is geen nieuw beleid genoemd.

Investeringsplan

Omschrijving	Investering	Jaar	Termijn	2022	2023	2024	2025
Kassa systeem hal	30.000	2024	10	-	-	225	3.450
Bestuur	30.000			-	-	225	3.450

Bedragen in €

Dekking projectkosten uit reserves

Voor dit programma zetten we geen reserves in.

2.2. Verplichte bedrijfsvoeringsparagrafen

2.2.1. Lokale heffingen

Inleiding

Onze belangrijkste inkomstenbron is de Algemene uitkering uit het gemeentefonds die we van het Rijk krijgen. Daarna zijn de lokale heffingen (belastingen, leges en rechten) een belangrijke inkomstenbron voor ons. Met lokale heffingen kunnen we gemeentelijke taken zelf betalen. De lokale heffingen worden vooral door de inwoners betaald.

Over ons beleid lokale heffingen

We heffen gebonden en ongebonden belastingen

Als gemeente zijn we beperkt in de soorten belastingen die we mogen heffen. Lokale heffingen bestaan uit 2 soorten belastingen:

- Ongebonden belastingen: dit zijn algemene dekkingsmiddelen. Hier staat geen aanwijsbare tegenprestatie tegenover. Besteding is niet gebonden aan een bepaalde taak.
- Gebonden belastingen: dit zijn geen algemene dekkingsmiddelen. Hier staat wel een aanwijsbare tegenprestatie tegenover. Denk aan leges rijbewijzen, afvalverwijdering of riolering.

De kosten van onze dienstverlening berekenen we door in de tarieven zoals vastgelegd in onze Financiële verordening Bronckhorst. Voor de inzet van ondersteunende diensten (overhead) hebben we bij de gebonden heffingen een opslagpercentage van 72% (2021: 69%) op de ingezette arbeidsuren meegenomen.

We heffen de volgende gemeentelijke belastingen:

Soorten heffingen Bronckhorst

Ongebonden belastingen	Gebonden belastingen
Forensenbelasting (<u>art. 223 Gemeentewet</u>)	Afvalstoffenheffing (<u>art. 15:33 Wet milieubeheer</u>)
Onroerendezaakbelastingen (<u>art. 220 t/m 220i Gemeentewet</u>)	Begraafrechten (<u>art. 229 Gemeentewet</u>)
Reclamebelasting (<u>art. 227 Gemeentewet</u>)	Rioolheffing (<u>art. 228a Gemeentewet</u>)
Toeristenbelasting (<u>art. 224 Gemeentewet</u>)	Leges en rechten (<u>art. 229 Gemeentewet</u>)

De opbrengsten van de gemeentelijke heffingen vallen gedeeltelijk in (deel)programma's (gebonden en ongebonden belastingen) en gedeeltelijk in de algemene dekkingsmiddelen (ongebonden belastingen).

We ontwikkelen de tarieven volgens ons coalitieakkoord 'Gewoon doen'

We hebben beleid over lokale belastingen en kwijtschelding. Dit beleid staat in onze belastingverordeningen en beleidsregels. Daarbij werken we vanuit de uitgangspunten van ons coalitieakkoord 2018-2022 'Gewoon doen':

- We leggen niet meer lasten bij de inwoners neer dan aantoonbaar noodzakelijk is.
- We indexerende de opbrengsten (bijlage 4.3 bij deze begroting).

We stellen de belastingverordeningen vast

De invoering, wijziging of intrekking van lokale heffingen regelen we via de jaarlijks vast te stellen verordeningen. In de begrotingsvergadering legt de raad daarvoor het beleid vast. Dit doen we in november 2021. Een uitzondering zijn de verordeningen voor reclamebelasting (kernen en industrieterrein Zelhem). Deze veranderen niet ieder jaar en komen dus niet in november in de raad.

GBTwente voert de WOZ uit en heft en int de belastingen

De taxatie, heffing, aanslagoplegging en invordering van de gemeentelijke belastingen en de beoordeling van kwijtscheldingsverzoeken doet het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBTwente). Het contract hiervoor loopt tot en met 2025.

In deze tabel leest u de (verwachte) opbrengsten per jaar:

Opbrengsten belastingen en rechten	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Forensenbelasting	68	65	65
<i>Onroerendezaakbelastingen eigenaren woningen</i>	<i>5.108</i>	<i>5.250</i>	<i>5.668</i>
<i>Onroerendezaakbelastingen eigenaren niet-woningen</i>	<i>1.636</i>	<i>1.601</i>	<i>1.570</i>
<i>Onroerendezaakbelastingen gebruikers niet-woningen</i>	<i>952</i>	<i>924</i>	<i>960</i>
Onroerendezaakbelastingen totaal	7.696	7.775	8.198
Reclamebelasting	143	125	125
Toeristenbelasting	246	260	260
Afvalstoffenheffing	2.629	4.679	3.734
Begraafrechten	135	137	139
<i>Rioolheffing woningen</i>	<i>4.145</i>	<i>4.272</i>	<i>3.929</i>
<i>Rioolheffing niet-woningen</i>	<i>447</i>	<i>468</i>	<i>431</i>
Rioolheffing totaal	4.592	4.740	4.360
<i>Leges titel 1: Algemeen</i>	<i>398</i>	<i>399</i>	<i>348</i>
<i>Leges titel 2: Fysieke leefomgeving</i>	<i>986</i>	<i>1.281</i>	<i>1.302</i>
<i>Leges titel 3: Europese dienstenrichtlijn</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Leges totaal	1.375	1.680	1.650
	16.884	19.461	18.530

Over de ongebonden heffingen

De ongebonden heffingen zijn:

- forensenbelasting;
- onroerendezaakbelastingen;
- reclamebelasting;
- toeristenbelasting.

Forensenbelasting

Deze belasting heeft tot doel om mensen die veel in een gemeente verblijven, maar geen ingezetene zijn van deze gemeente, mee te laten betalen aan voorzieningen. Zo dragen ze bij aan de kosten van deze voorzieningen. We heffen alleen forensenbelasting van mensen die meer dan 90 dagen een gemeubileerde woning tot hun beschikking hebben.

Onroerendezaakbelastingen (ozb)

Eigenaren van woningen en van niet-woningen betalen eigenarenbelasting. Voor een niet-woning (bedrijf) betaalt de gebruiker van een pand de gebruikersbelasting van de ozb. De grondslag is de WOZ-waarde van de onroerende zaak. De andere grondslag vormt de totale geraamde ozb-opbrengst voor de totale omvang aan WOZ-waarden in Bronckhorst. Het te betalen bedrag wordt op de jaarlijkse aanslag uitgedrukt in een percentage van de WOZ-waarde.

We hebben alleen invloed op de geraamde ozb-opbrengst

De ontwikkeling van het ozb-tarief is vooral afhankelijk van de ontwikkeling van de vastgoedmarkt (de WOZ-waarden). Stijgt de gemiddelde waarde op de vastgoedmarkt? Dan verlagen we het ozb-tarief. Anders zou de ozb-opbrengst evenredig meestijgen. Andersom geldt hetzelfde. Daalt de gemiddelde waarde op de vastgoedmarkt? Dan verhogen we het ozb-tarief, om te voorkomen dat de ozb-opbrengst daalt. Passen we de tarieven aan op basis van de ontwikkeling van de

vastgoedmarkt? Dan heeft dat voor de gemiddelde eigenaar en gebruiker geen effect op de hoogte van de ozb-heffing. Een gemiddeld vastgoedobject volgt immers de ontwikkeling op de vastgoedmarkt.

De ozb is een tijdstipbelasting

Dit betekent dat voor het bepalen van de belastingplicht de situatie per 1 januari van het belastingjaar geldt. Als iemand in de loop van het jaar bijvoorbeeld zijn huis verkoopt, dan nemen we deze verandering mee in het volgende belastingjaar.

Zo realiseren we het WOZ-percentages

Om het WOZ-percentages te bepalen, volgen we de volgende jaarlijkse cyclus:

Stap 1: We stellen het tarief vast in november (in 2020 voor 2021). Dat doen we over:

- totale WOZ-waarde woningen
- totale WOZ-waarde niet-woningen

Stap 2: De aanslagen WOZ-waarde (2020) x tarief (2021) gaan de deur uit, inclusief verwerkte areaalveranderingen per 1 februari (2021). Dan ontvangt de betaler een individuele aanslag voor:

- particulier: WOZ-waarde woning x tarief eigenaren woning, of
- bedrijf: WOZ-waarde niet-woning x tarief eigenaren niet-woning en/of een WOZ-waarde niet-woning x tarief gebruikers niet-woning

Stap 3: De gemeenteraad bepaalt bij de perspectiefnota de vaste uitgangspunten (2022) zoals inflatie voor de ozb-opbrengst en eventuele andere maatregelen. Voor 2022 gaat het om 1,6% inflatie, de hogere kosten voornchnp-bedrijven (€ 10.000) en de extra opbrengst (€ 360.000).

Stap 4:

In de begroting (2022) ramen we de werkelijke opbrengst opgelegde aanslagen (februari 2021) vanuit stap 2 als opbrengst. De 3 bedragen (eigenaren woningen, eigenaren niet-woningen en gebruikers niet-woningen) vermeerderen we daarna met de uitgangspunten vanuit stap 3.

Stap 5:

Het taxatiebureau raamt de marktontwikkeling bij de totale WOZ-waarden (omvang daling/stijging WOZ-waarden woningen en niet-woningen eind september 2021) en bepaalt daarmee de verwachte totale WOZ-waarde voor woningen en niet-woningen op de peildatum. Alle WOZ-areaalveranderingen na stap 1 worden jaarlijks op dit moment verwerkt in het tarief.

Stap 6 = stap 1:

Het tarief (2022) stellen we vast in de raad. Dit is de uitkomst van: $X = \text{gemeente-opbrengst woningen, eigenaren niet-woningen of gebruikers niet-woningen (stap 4) delen door } Y = \text{totale WOZ-waarde woningen of niet-woningen (stap 5)}$.

Welke ontwikkelingen zien we?

De opbrengst voor eigenaren niet-woningen is lager dan in 2021

Hiervoor hebben we uitgelegd hoe het WOZ-percentages ieder jaar tot stand komt. Vanuit stap 4 (ramen op basis van werkelijkheid) berekenen we de verwachte opbrengst. En voor eigenaren niet-woningen valt dat wat lager uit ondanks de jaarlijkse indexering. Voor eigenaren niet-woningen is er geen sprake van een rioolheffing, dus ook geen ozb-verhoging.

We hebben de verhoging van de opbrengst met € 360.000 verwerkt

In de Perspectiefnota 2022-2025 hebben we vastgelegd dat we tegenover de verlaging voor rioolheffing een verhoging van de ozb-opbrengst doorvoeren zonder dat de woonlasten voor de inwoner zou stijgen. Die verhoging hebben we doorgevoerd bij de opbrengst voor eigenaren woningen en voor de gebruikers niet-woningen.

Voor de kosten van no cure, no pay-bedrijven nemen we € 105.000 mee

Vanaf 2021 verhogen we de ozb-opbrengst met het bedrag dat we uitgeven voor de kosten van no cure, no pay-bedrijven (ncnp). Voor deze bedrijven vormen de gemeentelijke belastingen een verdienmodel. Dit gaat ten koste van de besteding van deze ongebonden heffing. In 2021 was dat nog geraamd op € 95.000 en nu verder verhoogd met € 10.000 naar € 105.000.

Dat doen we ook omdat GBTwente verwacht meer bezwaren te zullen krijgen vanwege de nieuwe berekening van WOZ-waarde naar oppervlakte (m^2) in plaats van op inhoud (de m^3). Landelijk is de VNG actief om te zorgen dat de inzet van deze bedrijven voor WOZ-bezwaren van inwoners stopt. De WOZ-waarden zijn namelijk nooit exact op de euro.

Vanaf 2022 is de aanslag voor ozb op m^2 (oppervlaktemaat)

Voor de belastingronde 2022 krijgen we te maken met de uitkomsten van de wettelijke omzetting van de meetparameter m^3 naar m^2 . Dit project is door GBTwente in de periode 2020-2021 afgerond in nauwe samenwerking met Bronckhorst. We verwachten hieruit een grotere bezwarenstream omdat dit nieuw is voor de belastingbetalers. De aanslagrondes bij andere gemeenten van GBTwente laten zien dat dit oploopt naar 25% meer bezwaren. Via onze kanalen en die van GBTwente doen we er alles aan om de burger goed te informeren om het stijging van het aantal bezwaren zoveel mogelijk te beperken.

We volgen de ontwikkeling van de WOZ-waarden

In de begroting volgen we de waardeontwikkeling van objecten voor de 3 groepen die ozb betalen. Dat doen we voor het moment waarop we het tarief bepalen en voor het moment waarop we de aanslag opleggen.

De WOZ-waarde voor gebruikers is lager dan voor eigenaren

De WOZ-waarde voor ozb-gebruikers niet-woningen is altijd lager dan de WOZ-waarde voor ozb-eigenaren niet-woningen. Volgens de wet mag over de woononderdelen van een niet-woning geen ozb-gebruikersheffing geheven worden.

De WOZ-waarden ontwikkelen zich als volgt:

Ontwikkeling WOZ-waarden (x € 1.000)	2019	2020	2021	2022
WOZ-waarde bij tariefbepaling (oktober)				
Eigenaren woningen	3.884.498	4.059.034	4.878.507	4.597.112
Eigenaren niet-woningen	778.804	787.673	779.484	639.782
Gebruikers niet-woningen	568.005	579.365	638.311	537.605

Ontwikkeling WOZ-waarden (x € 1.000)	2019	2020	2021	2022
Aantal objecten	19.000	19.185	19.253	19.253
Gemiddelde waarde per object	245	253	294	272

WOZ-waarde bij aanslagoplegging (februari)

Eigenaren woningen	4.047.980	4.344.529	4.666.330	
Eigenaren niet-woningen	769.726	738.958	787.111	
Gebruikers niet-woningen	663.580	585.733	661.405	

Reclamebelasting

Reclamebelasting kunnen we heffen over openbare aankondigingen die vanaf de openbare weg zichtbaar zijn. Voorbeelden zijn gevelreclame, bestickering ramen, posters, vlaggen, uithangborden, luifels of spandoeken. We heffen de reclamebelasting in het centrum van Vorden, Hengelo en Zelhem en voor het industrieterrein Zelhem.

De belastingopbrengst gaat naar de stichting Ondernemersfonds van de kern

De belastingopbrengst (min de uitvoeringskosten van GBTweente) gaat via subsidie naar de stichting Ondernemersfonds voor de kern waarover we de belasting heffen. Voor het industrieterrein Zelhem gaat de opbrengst naar de stichting die het parkmanagement uitvoert. We verantwoorden de subsidies in deelprogramma 3A Economie (2.1.3).

Welke ontwikkelingen zien we?*We veranderen niets aan de reclameverordeningen*

De deelnemende ondernemers vragen niet om een wijziging in de verordening of tarieven voor 2022. We volgen of het verloop van de coronacrisis effect heeft op de reclamebelasting en communiceren daarover met de subsidie-ontvangers.

Toeristenbelasting

Deze belasting heffen we voor overnachtingen binnen Bronckhorst van personen die geen inwoners zijn van de gemeente Bronckhorst. Zij gebruiken bijvoorbeeld een camping, pension, ligplaats of vakantiehuisje. De verhuurder mag deze belasting doorrekenen aan deze personen. We innen de belasting van de verhuurder.

Degene die de voorziening gebruikt, betaalt hieraan mee

De doelstelling is hetzelfde als bij forensenbelasting. Namelijk dat de mensen die deze voorzieningen gebruiken, maar niet in onze gemeente wonen, hieraan meebetalen. In Bronckhorst besteden we deze belastingopbrengst volledig voor toerisme, onderdeel van deelprogramma 3A Economie (2.1.3).

Welke ontwikkelingen zien we?

We halen meer toeristen naar Bronckhorst

Met de toeristische campagne 'Tot slot' willen we meer recreatiegasten naar Bronckhorst halen. Dit zorgt voor het behoud van de bestaande opbrengst.

Over de gebonden heffingen

De gebonden heffingen zijn:

- afvalstoffenheffing;
- begraafrechten;
- rioolheffing;
- leges en rechten.

Afvalstoffenheffing

Het is onze taak om afvalstoffen van particuliere huishoudens in te zamelen. Dat staat in de Wet milieubeheer. De kosten van de inzameling en verwerking van afvalstoffen betalen we uit de afvalstoffenheffing. Inwoners moeten de afvalstoffenheffing betalen, ook als ze geen afval voor inzameling aanbieden. We mogen zelf de grondslag bepalen voor de berekening van afvalstoffenheffing, maar we moeten deze keuze wel vastleggen. In deze tabel ziet u hoe we de kosten dekken:

Kostendekkingsplan

Afvalstoffenheffing	Rekening 2020	Begroting 2021*	Begroting 2022
Lasten afval (7.3)	3.183	3.931	3.253
Baten afval (7.3)	557	294	357
Netto kosten taakveld (7.3)	2.626	3.637	2.895
<i>Toe te rekenen lasten</i>	<i>789</i>	<i>1.042</i>	<i>838</i>
Overhead (0.4)	153	166	169
Verkeer en wegen (2.1)	78	80	81
BTW	558	796	589
Totale lasten	3.416	4.679	3.734
Opbrengst heffingen	2.629	4.679	3.734
Dekkingspercentage	77%	100%	100%

* Bij de ramingen 2021 was er nog geen nieuw afvalplan. Dat kwam eind september 2020.

Voor de afvalstoffenheffing gaan we uit van een kostendekkende exploitatie

De kosten zitten vooral in het daadwerkelijk inzamelen en verwerken van het huishoudelijke afval. Ook het scheiden van afval en het recyclen ervan valt hieronder. Circulus-Berkel BV voert de inzameling en verwerking van afval uit voor Bronckhorst. De invordering van de afvalstoffenheffing doet GBTwente voor ons.

In de bovenstaande tabel zijn de cijfers voor 2021 gebaseerd op de situatie van voor het afvalplan (met keuzecontainers) en de cijfers voor 2022 op na het afvalplan (zonder keuzecontainers).

Voor de kosten geldt daarnaast:

- We hebben de kosten verhoogd met de inflatie.
- Afval valt onder deelprogramma 3B Duurzaamheid (2.1.3).

Welke ontwikkelingen zien we?

De afvalinzameling en -verwerking kunnen we weer kostendekkend uitvoeren

De jaren van achterblijvende inkomsten hebben we achter ons gelaten. De uitdaging blijft om de kosten te verminderen. Zowel vanuit ons doel om de afvalstromen te verkleinen als om de steeds stijgende kosten van Circulus Berkel op te vangen.

Begraafrechten

Deze rechten bestaan uit een vergoeding voor het gebruik van de begraafplaatsen en een vergoeding voor diensten van de gemeente. Dit heffen we volgens de Verordening begraafrechten.

In deze tabel ziet u hoe we de kosten dekken:

Kostendekkingsplan

Begraafplaatsen	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Lasten begraafplaatsen en crematoria (7.5)	469	533	485
Baten begraafplaatsen en crematoria (7.5)	357	377	399
Netto kosten taakveld (7.5)	112	156	86
Toe te rekenen lasten	143	147	147
Overhead (0.4)	143	147	147
Totale lasten	255	303	233
Opbrengst heffingen	135	137	139
Dekkingspercentage	53%	45%	60%

Voor deze kosten geldt:

- De kosten zijn voor het beheer, de uitgevoerde diensten en het onderhoud van de begraafplaatsen.
- We hebben de kosten en de tarieven verhoogd met de inflatie.
- Begraven en gravenonderhoud vallen onder deelprogramma 2B Aantrekkelijke leefomgeving (2.1.2).

Welke ontwikkelingen zien we?

De kostendekkendheid houden we met 60% in 2022 boven het minimum van 50%

We accepteren de bestaande kostensituatie. We doen geen onderzoeken naar efficiënter gebruik van begraafplaatsen omdat we dan de emotiebeleving op de begraafplaatsen aantasten. Wanneer de opbrengst van begraven en begraafplaatsonderhoud minimaal 50% van de jaarlijkse kosten dekt, vinden we dat prima.

Rioolheffing

De gemeente zorgt voor het afvoeren van huishoudelijke afvalwater en regenwater en heeft ook de zorgplicht voor het grondwater. In de rioolheffing worden de kosten doorgerekend die verbonden zijn aan het in stand houden van het gemeentelijk rioleringsstelsel. Voor het berekenen van de rioolheffing volgen we het kostendekkingsplan van het 'Watertakenplan Olburgen 2018 - 2022' (WTPO). We hanteren 1 rioolheffing voor alle watertaken.

In deze tabel ziet u hoe we de kosten dekken:

Kostendekkingsplan

Rioolheffing	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Lasten riolering (7.2)	3.447	3.735	3.413
Baten riolering (7.2)	-	-	-
Netto kosten taakveld (7.2)	3.447	3.735	3.413
<i>Toe te rekenen lasten</i>	952	1.005	947
Overhead (0.4)	310	347	338
Verkeer en wegen (2.1)	23	23	23
BTW	619	635	585
Totale lasten	4.399	4.740	4.360
Opbrengst heffingen woningen	4.145	4.272	3.929
Opbrengst heffingen niet-woningen	447	468	431
Opbrengst heffingen	4.592	4.740	4.360
Dekkingspercentage	104%	100%	100%

We voeren onze taken uit voor afvalwater, hemelwater en grondwater

De kosten zitten vooral in het nakomen van onze gemeentelijke watertaken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater. Zo passen we wegen en straten zo aan dat het hemelwater bij hevige regenval vertraagd kan afvloeien. Dit voorkomt overbelasting van de riolering.

Voor deze kosten geldt daarnaast:

- We hebben de kosten en de tarieven verhoogd met de inflatie.
- In het 'Afwalwaterketenplan' kennen de tarieven een spaarelement. In deze begroting hebben we dit spaarelement teruggebracht met € 450.000 naar € 600.000.
- Riolering valt onder deelprogramma 2B Aantrekkelijke leefomgeving (2.1.2).

Welke ontwikkelingen zien we?

We maken een nieuw 'Watertakenplan'

In 2022 vernieuwen we het 'Watertakenplan'. Vooruitlopend hierop hadden we voor het traject 'Bronckhorst financieel gezond houden' de kostenstructuur laten doorrekenen. Hiervoor is een voorstel in de Perspectiefnota 2022-2025 uitgewerkt en in deze programmabegroting uitgevoerd. Meer hierover leest u in deelprogramma 2B Aantrekkelijke leefomgeving (2.1.2).

Leges en rechten voor taken en diensten van de gemeente

De leges en tarieven van de diverse rechten brengen we in rekening voor de taken en diensten die we als gemeente uitvoeren. De opbrengsten mogen de kosten niet overstijgen. Voor een aantal tarieven stelt het Rijk een maximum vast, bijvoorbeeld voor de leges voor reisdocumenten en voor de leges voor akten.

We mogen kruissubsidiëring toepassen

De kosten voor de individuele diensten zijn moeilijk te bepalen. Daarom mag een gemeente een kostendekkendheid per dienst of per samenhangende groep van diensten nastreven. We moeten daarin wel een consequente lijn volgen. Zo kunnen we kruissubsidiëring toepassen.

Kruissubsidiëring betekent: we verhogen de tarieven van leges voor sommige diensten om daarmee de tarieven voor andere diensten laag te kunnen houden. Dit mag niet in strijd met de wet zijn.

We dekken de kosten per groep gelijksoortige producten

Dit noemen we de kostendekkendheid. De leges zijn in de tarieventabel van de legesverordening ingedeeld in 3 titels:

1. Algemene dienstverlening.
2. Dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning.
3. Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn.

In deze paragraaf ziet u de kostendekkendheid per titel. Bij de belastingvoorstellen laten we voor de legesverordening het kostendekkingsplan per product van de Legesverordening (recht) zien. De kosten en opbrengsten houden we niet bij op het niveau van een recht, maar op het niveau van een grotere activiteit binnen een titel. Niet alle rechten kunnen we dus een waarde geven.

Kostendekkingsplan

Legesverordening	Lasten taakvelden	Overhead	Totale lasten	Heffing	Andere inkomsten	Totale baten	Kosten dekkendheid
Totaal titel 1 Algemene dienstverlening	1.060	582	1.643	348	-	348	21%
Totaal titel 2 Dienstverlening Fysieke leefomgeving	2.564	1.613	4.177	1.302	58	1.360	32%
Totaal titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn	-	-	-	-	-	-	0%
Totaal legesverordening	3.624	2.196	5.820	1.650	58	1.708	29%

Uit het bovenstaande overzicht wordt duidelijk dat de kosten niet gedekt worden door de opbrengsten. In 2021 was de dekking 30%.

Welke ontwikkelingen zien we?

De milieuvergunning kan niet met de belastingverordeningen 2022 worden vastgesteld

De Omgevingswet zou 1 januari 2022 ingevoerd worden. Dat is uitgesteld naar juli 2022. In de Perspectiefnota 2022-2025 staat dat we vanaf 2022 leges voor milieuvergunningen heffen (€ 50.000). Dit gaat niet door en hebben we opgevangen vanuit het invoeringsbudget Omgevingswet. De invoering van leges milieuvergunningen verschuift naar 2023.

We kijken hoe hoog de belastingdruk is

Onder woonlasten verstaan we: onroerendezaakbelastingen, afvalstoffen- en rioolheffing. Het zijn belastingen en tarieven waarmee ieder huishouden in een gemeente jaarlijks te maken krijgt. Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) publiceert

jaarlijks de 'Atlas van de lokale lasten'. Daarin staan per gemeente de verschillende onderdelen van de woonlasten met een gemiddelde waarde voor die gemeente.

In onderstaande tabel staat wat de woonlasten in onze gemeente zijn. Daarbij komen de jaren 2019 tot en met 2021 uit gepubliceerde begrotingen (COELO-atlas) en 2022 uit deze programmabegroting voor het jaar 2022.

Woonlasten	2019	2020	2021	2022
OZB-lasten voor gezin bij gem. Woz-waarde	328	334	342	368
Rioolheffing voor gezin bij gem. Woz-waarde	274	278	287	265
Afvalstoffenheffing voor een gezin	226	181	288	293
Eventuele heffingskorting voor een gezin	-	-	-	-
Totaal woonlasten voor gezin	828	793	917	926
Woonlasten landelijk gemiddelde voor gezin	739	773	810	810

We volgen beleid voor kwijtschelding van belastingen

Stellen we ons kwijtscheldingsbeleid vast? Dan passen we de landelijke regels toe. Daarbinnen liggen onze eigen beleidskeuzes vast in verordeningen. Mensen die structureel een laag inkomen hebben, hoeven geen verzoek om kwijtschelding in te dienen. GBTwente scheldt deze aanslagen automatisch kwijt. De aanvragen kwijtschelding die we afwijzen, toetst GBTwente voor ons vervolgens op basis van het minimabeleid.

Welke ontwikkelingen zien we?

Voor financiële problemen bieden de accountmanagers en sociaal consulenten hulp

Belangrijke doelgroep voor kwijtschelding in dit begrotingsjaar zijn de mensen die vanwege de Toeslagenaffaire of door de coronacrisis in de financiële problemen komen. Via onze accountmanagers en sociaal consulenten willen we ondersteuning bieden bij het aanvragen van steunmaatregelen.

Hoeveel geven we uit voor kwijtschelding?

We verlenen kwijtschelding aan de huishoudens die dat nodig hebben. Ieder jaar verlenen we ongeveer 325 keer kwijtschelding. Binnen deelprogramma 1B Toegang en individuele voorzieningen (2.1.1) hebben we € 125.000 beschikbaar voor kwijtschelding volgens de rijksnormen en € 30.000 voor ons (aanvullende) minimabeleid. De kwijtschelding betreft jaarlijks de kosten voor afvalstoffenheffing (€ 65.000) en rioolheffing (€ 90.000).

2.2.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

In deze paragraaf geven we inzicht in onze nieuwe en meest relevante risico's en de ontwikkeling van risicobeheersing. De coronapandemie heeft ons geleerd dat we de coronarisico's goed in beeld hebben en op in kunnen spelen door telkens in mogelijke scenario's te denken zoals het Centraal Planbureau (CPB) dat ook doet.

Goed risicomanagement is onmisbaar

Goed risicomanagement is niet meer weg te denken binnen een gemeentelijke organisatie. We gaan zorgvuldig om met zowel interne als externe factoren die bij gemeenten voor onzekerheid kunnen zorgen. Een risico is een onzekere gebeurtenis met mogelijke gevolgen voor wat we willen bereiken. De uitbraak van het coronavirus is hier een voorbeeld van en heeft aangetoond dat adequaat risicomanagement onmisbaar is.

We blijven een gezonde en dynamische organisatie

De coronacrisis bekrachtigt ons uitgangspunt dat het belangrijk is om onze risico's goed in beeld te hebben en goed te managen. We zorgen dat de totale omvang van de risico's (de benodigde weerstandscapaciteit) in verhouding staat tot onze vermogenspositie. Dit is de basis om te zorgen dat we bereid blijven om nieuwe risico's aan te gaan. Zo blijven we een gezonde en dynamische organisatie.

De belangrijkste risico's hebben we in beeld

De belangrijkste risico's die we beschrijven, kunnen morgen anders zijn. Daarom actualiseren we de bestaande risico's regelmatig en registreren we nieuwe risico's op het moment dat we ze constateren. Risicomanagement is een dynamisch proces. We blijven alert bij het in beeld brengen van de belangrijkste risico's die we bereid zijn om te nemen bij de realisatie van onze (strategische) doelstellingen. We nemen beheersmaatregelen waar we dit nodig achten.

Top 15 van financiële risico's

Op dit moment kennen we 118 risico's die we hebben beoordeeld op de impact (zowel financieel als niet-financieel). Van deze risico's zijn er 107 waarvan de impact een financieel gevolg kent. Het totaal van deze financiële risico's ligt op € 27,3 miljoen.

De 15 belangrijkste risico's, waar ook de impact niet-financieel kan zijn, vragen gezamenlijk ongeveer 60% van onze weerstandscapaciteit. De samenstelling en de volgorde van de top 15 verandert voortdurend door het actualiseren. De huidige top 15 noemen we hieronder.

We bepalen de kans op financiële risico's op basis van een 'kans klasse-indeling'. Aan deze indeling hangt een kanspercentage. Dit percentage geeft een inschatting aan over de mate waarin het risico zich in een periode van 10 jaar kan openbaren. De impact, ofwel het financiële gevolg, in relatie tot de kans bepaalt de kwantitatieve beoordeling.

Nr	Risico-oorzaak (als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Kans	Financieel gevolg	Invloed
1	Omgeving - Het besluit een nieuw schoolgebouw voor het VO te realiseren.	Er niet binnen de budgetten en de geplande termijnen gebouwd kan worden.	Financieel - Het investeringsbudget wordt overschreden; Niet financieel - Vertraging kan leiden tot regionale imagoschade.	80%	€ 2.000.000	16,30%
2	Technisch - Gehackt worden, fysiek toegang tot het	Er doet zich een beveiligingslek voor waar	Financieel - Er extra kosten worden gemaakt;	25%	€ 2.500.000	6,35%

Nr	Risico-oorzaak (als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Kans	Financieel gevolg	Invloed
	stelsel verschaffen (inbraak op systeem), gijzelsoftware plaatsen (losgeld eis).	misbruik van gemaakt wordt.	Niet financieel - Een beveiligingslek brengt doorgaans imagoschade met zich mee op landelijk niveau.			
3	Extern - Het uitbreken van een pandemie en daardoor hoge uitgaven van het Rijk.	Het rijk in de toekomst gaat bezuinigen. Door doorwerking hiervan op het gemeentefonds (systeem samen de trap op en samen de trap af) ontvangen wij dan ook een lagere uitkering uit het gemeentefonds.	Financieel - Onze gemeente moet gaan bezuinigen.	50%	€ 1.000.000	5,12%
4	Omgeving - Anticiperen op demografische ontwikkelingen.	Het schrappen van woningbouwplannen door demografische ontwikkelingen.	Financieel - Extra kosten voor de gemeente.	50%	€ 1.000.000	5,11%
5	Extern - Het uitbreken van een pandemie, neemt de vraag naar (acute) zorg toe. Het gaat hierbij om o.a. toename van: - Jeugdzorg (o.a. escalatie); - ondersteuning eenzaamheid, depressie en echtscheidingen; - meer meldingen 'Veilig Thuis'.	Er budgetoverschrijdingen komen op de budgetten in de gezondheidszorg, Wmo, Jeugdzorg en acute zorg. Het gaat hier vaak om 'openeinde' regelingen.	Financieel - Er financiële tekorten ontstaan binnen het Sociaal Domein.	50%	€ 1.000.000	5,08%
6	Organisatie - Toename van het aantal jeugdigen met Jeugdhulp en een toename van de complexiteit; Organisatie - Openeinde regelingen in de Jeugdhulp en Wmo.; Omgeving - Dubbele vergrijzing inwoners Bronckhorst.	De uitgaven voor de Wmo en voor Jeugdhulp zijn hoger dan is gebudgetteerd voor een jaar. Met het vaststellen van de begroting wordt besloten een egalisatiereserve te creëren. Bij de kwantificering van dit risico is nog geen rekening gehouden met een egalisatiereserve.	Financieel - Financieel tekort in de begroting.	50%	€ 900.000	4,60%
7	Extern - Herijking Gemeentefonds.	Lagere inkomsten uit gemeentefonds dan geraamd. Herijking gemeentefonds vindt nu op zijn vroegst in 2023 plaats.	Financieel - Financiële tekorten, bijstelling van de begroting waardoor er kans bestaat dat activiteiten worden geschrapt en dat de doelstellingen niet worden gehaald; Niet financieel - Het niet halen van doelstellingen kan leiden tot landelijke reputatieschade.	70%	€ 450.000	3,21%
8	Extern - Het uitbreken van een pandemie, moeten prioriteiten worden bijgesteld door verschillende partijen.	De transformatie in het sociaal domein wordt niet of niet tijdig gerealiseerd (effecten beleidskader). We hebben geconstateerd dat dit risico zich al heeft gemanifesteerd voor wat betreft het inkooptraject. Ondanks	Niet financieel - Dit kan leiden tot regionale imagoschade.	30%	€ 500.000	3,06%

Nr	Risico-oorzaak (als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Kans	Financieel gevolg	Invloed
		dat we nu zaken scherp in beeld houden en snel proberen bij te sturen, blijft de transformatie veel omvattend en kennen we veel afhankelijkheden (derde partijen qua contacten en overleggen). Hierdoor blijft de kans op dit risico in de toekomst.				
9	Mens - Handelen van bestuurders; Omgeving - Regionale afspraken	In het bestuurlijke verkeer worden besluiten genomen en afspraken gemaakt die niet passen binnen de beleidskaders of financiële kaders van de raad. Nieuw beleid wordt uitgevoerd zonder dat hier de zekerheid van middelen voor is (In het bijzonder in tijden van schaarste). Het gaat hier met name om regionale afspraken en afspraken gekoppeld aan verbonden partijen.	Financieel - Financieel nadeel voor de gemeente; Niet financieel - Imagoschade tot op regionaal niveau is mogelijk	40%	€ 500.000	2,03%
10	Extern - Het niet behalen van doelstellingen (uitvoeringsprogramma); Rijksuitgaven in het lopende boekjaar laten een verlaging zien van de algemene uitkering. Dit risico doet zich nu pas weer voor vanaf 2022, daar de accessen voor 2020 en 2021 bevroren zijn. Dit is een coronamaatregel van het Rijk om onzekerheid bij de gemeenten te verkleinen.	Onderuitputting plaatsvindt op de uitgaven in lopend boekjaar bij het Rijk vanaf 2022.	Financieel - Lagere Algemene uitkering.	50%	€ 350.000	1,78%
11	Mens - Sociaal Domein, onzekerheid over het voortbestaan van de extra middelen voor Jeugd vanaf 2023.	Verwachte extra bijdrage Jeugd over 2023 tot en met 2025 (BZK/ IPO voorstel van 1 juli) is verwerkt in deze begroting volgens richtlijnen provincie voor 75%. Vaststelling vindt later plaats met kans op gedeeltelijke terugbetaling Algemene uitkering.	Financieel - Tekorten op het Sociaal Domein.	30%	€ 500.000	1,53%
12	Extern - Het uitbreken van een pandemie, leidt tot een economische recessie waardoor financiële problemen ontstaan.	Faillissement/ surseance/ financiële tegenvallers bij contractpartijen (leveranciers, afnemers).	Financieel - Er financiële tekorten ontstaan; Niet financieel - Doelstellingen komen in gevaar.	50%	€ 250.000	1,53%
13	Extern - Het uitbreken van een pandemie, ontstaat een economische recessie waarbij mensen financieel voor uitdagingen komen te staan.	Minder inkomsten worden gegenereerd: (on)inbaarheid van gemeentelijke belastingen retributies, ozb, drinkwater, riool, toeristen- & forensenbelasting.	Financieel - Er financiële tekorten ontstaan.	50%	€ 250.000	1,53%

Nr	Risico-oorzaak (als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Kans	Financieel gevolg	Invloed
		Onzeker blijft hoe de inkomsten zich in de toekomst (met corona) ontwikkelen, voornamelijk vanaf 2021.				
14	Extern - Het uitbreken van een pandemie, leidt tot een economische recessie met mogelijke faillissementen.	Onder de TOZO vallende verstrekte kredieten niet of niet volledig worden terugbetaald.	Financieel - Er financiële tekorten ontstaan.	20%	€ 708.000	1,45%
15	Organisatie - In 2021 is de leges verhoogd met 28%. Daardoor wordt verwacht dat de legesopbrengsten met 28% zullen stijgen bij een gelijkblijvend aantal bouw aanvragen.	Door corona wordt een economische crisis verwacht. Het is daarom onzeker of de leges opbrengsten inderdaad met 28% zullen stijgen. Aan de andere kant merken wij nu een toename van het aantal aanvragen.	Financieel - Minder legesopbrengsten of meer uitgaven door inhuur.	50%	€ 250.000	1,28%

Risico-analyse met de belangrijkste mutaties van onze financiële risico's

Aanpassing bestaande risico's

- Het risico dat we lopen om als gemeente gehackt te worden is aanzienlijk naar boven bijgesteld. De berichtgeving rondom het hacken van gemeenten, bedrijven en allerlei instellingen heeft aangetoond dat het risico, ondanks alle genomen en nog te nemen beheersmaatregelen, reëel is. Dit risico staat op nummer 2 binnen de top 15.
- De kwantificering van een aantal coronarisico's is naar beneden bijgesteld. Het Rijk geeft steeds meer duidelijkheid over het toekomstige verloop van de Algemene uitkering, vergoedingen rondom corona en de kosten van vaccinatie. Bovendien is gebleken dat aanvragen voor bijstand zijn achtergebleven waardoor dit risico wederom naar beneden is bijgesteld. De risicobedragen voor de TOZO-regeling worden voor zowel de verstrekte kredieten als de toegekende steunpakketten over 2021 telkens geactualiseerd waardoor de gevraagde weerstandscapaciteit (tijdelijk) oploopt. Na afgifte van de accountantsverklaring over 2021 komt het risico met betrekking tot de toegekende steunpakketten over 2021 geheel te vervallen.
- Het risico tot de transformatie binnen het sociaal domein is bijgesteld. Doordat voor 2022 de nieuwe inkoop is gerealiseerd is het maximale financieel gevolg aangepast van € 1,1 miljoen naar € 500.000.
- Binnen het sociaal domein zijn de belangrijkste openeinde regelingen zoals Wmo en Jeugd samengevoegd waardoor het maximale financieel gevolg van deze regelingen is opgelopen tot € 900.000. Drie bestaande risico's komen hierdoor te vervallen. Bovenop dit risico komt nog het risico van overschrijdingen op deze open einde regelingen in verband met de coronapandemie van € 1 miljoen. Beide risico's staan in de top 5. Met het vaststellen van de begroting wordt besloten een egaliseringsreserve te creëren. Bij de kwantificering van dit risico is nog geen rekening gehouden met een egaliseringsreserve.

Nieuwe risico's

- Een nieuw risico betreft het bouwbudget voor de nieuwbouw van de school voor voortgezet onderwijs in Vorden en vormt direct het grootste risico dat we als gemeente momenteel lopen. Het risico op een latere start en hogere bouwkosten is reëel. Er wordt gestuurd op beperking van de kosten en maximaliseren van de inkomsten om het effect van dit risico te beperken.
- Door klimaatverandering vormen overstromingen een risico. We nemen dit apart op naast wateroverlast.

- We hebben 3 nieuwe risico's met betrekking tot afval opgenomen, namelijk de veranderende wetgeving omtrent het verbranden van afval, het afsluiten van een nieuw contract en meer vervuiling in het GFT afval.
- De samenwerkingsovereenkomst Achterhoeks Fonds Taalontwikkeling brengt een nieuw risico met zich mee.
- Het risico op een te hoge vaststelling op de WOZ-waarde waardoor bezwaren op de ozb worden ingediend en gegrond worden verklaard leiden tot minder inkomsten. Dit risico is nu verdeeld over ozb woningen en ozb niet-woningen, waardoor er een nieuw risico bij is gekomen.

Vervallen risico's

- Doordat is besloten de budgetten binnen het sociaal domein te 'ontschotten' van de rest van de organisatie en de bestemmingsreserve vrij te laten vallen, is het risico op overschrijding op andere budgetten komen te vervallen.
- Door het samenvoegen van openeinde regelingen in 1 risico binnen het sociaal domein komen 3 bestaande risico's te vervallen. Bovendien zijn 2 risico's met betrekking tot taalvaardigheden van statushouders samengevoegd waardoor er 1 risico is komen te vervallen.
- Er is besloten een nieuw systeem voor functiewaardering aan te schaffen waardoor het risico dat het verouderde systeem een beperking vormt, komt te vervallen.
- De instorting van de markt voor oud papier (afval) vormt geen bedreiging meer waardoor het risico vervalt.

Coronarisico's

We hebben de coronarisico's bij het uitbreken van het virus vanaf begin 2020 direct geïnventariseerd en zo goed als mogelijk beheerst. We hebben de coronarisico's in de loop van 2020 in meerdere scenario's uitgewerkt. We hebben de scenario's van het CPB gevolgd. In de laatste raming van het CPB wordt uitgegaan van nog 1 scenario. Mocht dit beeld in de toekomst wijzigen, dan schakelen we gemakkelijk weer naar meerdere scenario's. We hebben door de impact van corona meer aandacht en verankering voor risicomanagement binnen de organisatie.

Niet-financiële risico's

Risico's kennen vaak financiële consequenties. Maar risico's hebben ook niet-financiële gevolgen. We zien risico's op het gebied van fraude, veiligheid, gezondheid en juridische aansprakelijkheid. Wanneer risico's zich voltrekken kan dit het realiseren van doelen beïnvloeden. Dit kan slecht zijn voor ons imago en verlies in vertrouwen veroorzaken. Van de actuele risico's zijn er 11 met alleen een niet financiële impact. Hieronder volgen de belangrijkste risico's waarbij imago gevolgen op landelijk niveau kunnen optreden.

De belangrijkste niet-financiële risico's

Risico-oorzaak (als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Imago klasse
Technisch - Gehackt worden, fysiek toegang tot het systeem verschaffen (inbraak op systeem), gijzelsoftware plaatsen (losgeld eis).	Er doet zich een beveiligingslek voor waar misbruik van gemaakt wordt.	Financieel - Er extra kosten worden gemaakt.; Niet financieel - Een beveiligingslek brengt doorgaans imagoschade met zich mee op landelijk niveau.	5
Extern - Herijking Gemeentefonds.	Lagere inkomsten uit gemeentefonds dan geraamd. Herijking gemeentefonds vindt nu op zijn vroegst in 2023 plaats.	Financieel - Financiële tekorten, bijstelling van de begroting waardoor er kans bestaat dat activiteiten worden geschrapt en dat de doelstellingen niet worden gehaald.; Niet financieel - Het niet halen van doelstellingen kan leiden tot landelijke reputatieschade.	5

Risico-oorzaak (als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Imago klasse
Extern - Verontreining met o.a. kwik door de productie van Crystal Meth.	Milieuschade wordt veroorzaakt en de volksgezondheid in het geding komt.	Financieel - Budgetoverschrijding. De kosten van opruiming mogelijk niet op de veroorzaker, huurder en/of eigenaar kunnen verhalen.; Niet financieel - Kans op landelijke aandacht in de pers.	5
Technisch - Onbedoeld verstrekken van privacygegevens	Er door ten onrechte verstrekte privacygegevens datalekken kunnen ontstaan.	Financieel - Er claims kunnen worden ingediend of boetes volgen die leiden tot financiële schade.; Niet financieel - Het openbaar worden van datalekken zijn schadelijk voor het imago van de organisatie op landelijk niveau.	5
Omgeving - Onvoldoende budget of onvoldoende medewerking van derden, inwoners en ondernemers.	De doelstelling van de routekaart 'Energie neutraal Bronckhorst 2030' niet wordt gehaald.	Financieel - ; Niet financieel - Er reputatieschade optreedt op landelijk niveau.	5

We kennen de weerstandscapaciteit en ons weerstandsvermogen

De gemeentelijke weerstandscapaciteit bestaat uit alle middelen die de gemeente beschikbaar heeft om de financiële risico's af te dekken. We houden hierin ook rekening met de risico's die de coronacrisis met zich meebrengt.

We hebben met € 14,2 miljoen voldoende weerstandscapaciteit

Die weerstandscapaciteit bestaat uit 2 delen:

1. een structureel deel: dit deel is ieder jaar opnieuw beschikbaar
2. een incidenteel deel: dit is 1 keer beschikbaar

Omschrijving (bedragen x € 1.000)		Structureel	Incidenteel	Totaal
Vrij aanwendbaar deel Algemene reserve			11.500	11.500
	berekening			
<i>Norm artikel 12 gemeente (Algemene uitkering)</i>	10.730			
<i>Begrote ozb-opbrengst</i>	8.198			
Onbenutte belastingopbrengst	2.532	2.532		2.532
Post onvoorzien begroting		123		123
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit		2.655	11.500	14.155

We nemen beheersmaatregelen

Het nemen van mogelijke beheersmaatregelen heeft onze aandacht, zodat verantwoorde keuzes worden gemaakt. Denk hierbij aan het risico om gehackt te worden. Het is van belang om constant beheersmaatregelen te bedenken om dit risico zo klein mogelijk te houden.

We nemen voor de coronarisico's beheersmaatregelen. In een aantal gevallen heeft dit geleid tot bijstelling van de kwantificering van risico's naar beneden.

We hebben een weerstandscapaciteit nodig van € 6,6 miljoen

Op basis van alle hiervoor genoemde risico's, hebben we een risicosimulatie uitgevoerd. Dat doen we omdat we niet het totale risicobedrag (€ 27,3 miljoen) hoeven te reserveren. Niet alle risico's vinden gelijktijdig plaats, ook niet in de vooraf beoordeelde mate. Uit de simulatie blijkt dat we een weerstandscapaciteit nodig hebben van € 6,6 miljoen. Dit kunnen we met 90% zekerheid zeggen, uitgaande van het basisscenario corona van het CPB.

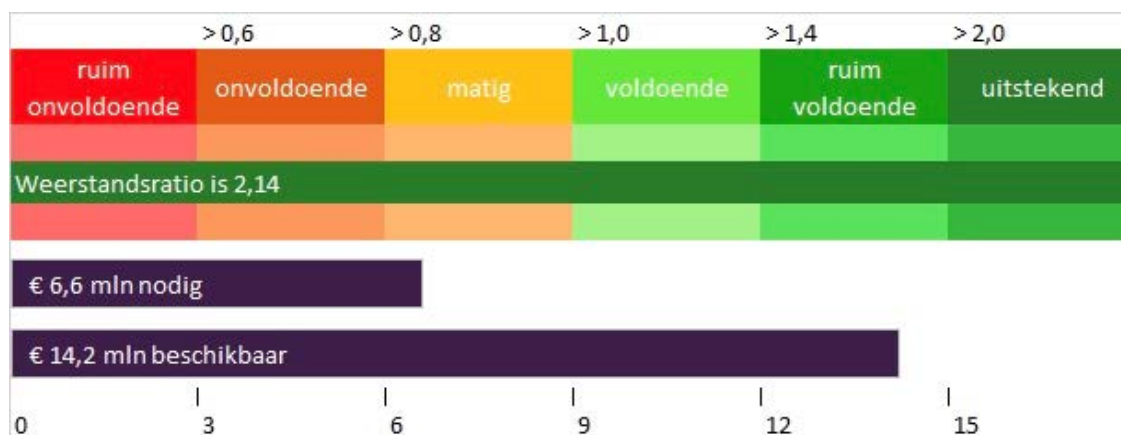
De gevraagde capaciteit van deze basisberekening is ten opzichte van de jaarrekening van 2020 nagenoeg gelijk gebleven.

We bepalen ons weerstandsvermogen

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, leggen we de relatie tussen de benodigde weerstandscapaciteit (de financieel beoordeelde risico's) en de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit geeft het weerstandsvermogen weer. Dit is met 2,14 uitstekend. Door de risico's actueel te houden, blijft het weerstandsvermogen schommelen, maar de fluctuaties blijven beperkt.

Berekening gevraagde weerstandscapaciteit volgens de verwachtingen CPB (augustus 2021)

We toetsen ons weerstandsvermogen

In onderstaande tabel hebben we verschillende ratio's uitgewerkt om het weerstandsvermogen te kunnen toetsen (volgens de Financiële verordening Bronckhorst). De provincie gebruikt de kengetallen in haar functie als toezichthouder. Onder de tabel met ratio's leest u wat de 5 landelijke kengetallen inhouden.

Omschrijving	werkelijk 2020	2021	2022	2023	2024	2025
Netto schuldquote	1,81%	18,93%	16,90%	29,48%	28,90%	49,72%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-8,74%	8,42%	5,72%	18,11%	17,59%	38,37%
Solvabiliteitsratio	60,46%	58,22%	59,58%	52,61%	52,40%	43,18%
Structurele exploitatieruimte	-0,39%	0,73%	1,40%	0,38%	0,01%	-0,19%
Grondexploitatie	0,91%	0,00%	0,35%	0,35%	0,00%	0,00%
Belastingcapaciteit	103%	113%	114%	114%	114%	114%
<i>Aanvullende ratio financiële verordening Bronckhorst</i>						
Saldo baten en lasten voor reserves	0,60%	-0,98%	-1,42%	-0,68%	-1,22%	-1,44%

Wat bedoelen we met 'netto schuldquote'?

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van onze schuldenlast ten opzichte van de totale baten. Het laat zien of onze gemeente investeringsruimte heeft of juist niet. Daarnaast zegt het kengetal wat over de flexibiliteit van de begroting. Hoe hoger de schuld is, hoe meer kapitaallasten er zijn (rente en aflossing) waardoor een begroting minder flexibel wordt en dus minder investeringsruimte. De netto schuldquote geeft ons daarmee een indicatie van de druk

van de rentelasten en de aflossing op de exploitatie. In de berekening wordt niet zichtbaar waarvoor we de schulden zijn aangegaan. Hier geldt: hoe lager de ratio hoe beter. Om de reguliere investeringen en de Investeringsagenda uit te voeren, moeten we leningen aantrekken (circa 33 miljoen in 2025). Hierdoor stijgt de netto schuldquote.

Wat bedoelen we met ‘netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen’?

In de berekening van de netto schuldquote is niet zichtbaar waarvoor Bronckhorst de schulden is aangegaan. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat we geld hebben doorgeleend. Voor Bronckhorst geldt dit vooral voor de duurzaamheidsleningen. Om te weten of we veel geld doorlenen aan derden wordt de schuldquote exclusief de doorgeleende gelden weergegeven. Voor de netto schuldquote geldt ook hier: hoe lager het kengetal hoe beter.

Wat bedoelen we met ‘solvabiliteitsratio’?

De solvabiliteitsratio geeft de mate aan waarin de gemeentelijke bezittingen zijn betaald met eigen middelen. Anders gezegd: het aandeel van het eigen vermogen in het totaal vermogen. Hoe hoger de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen, hoe financieel gezonder de gemeente. Om de Investeringsagenda uit te voeren, moeten we leningen aantrekken en neemt ons bezit toe. Hierdoor stijgt het totale vermogen. Voor de investeringen zetten we onze reserves in. Hierdoor daalt het eigen vermogen. Door de gewijzigde verhouding eigen vermogen en totaal vermogen, neemt de solvabiliteitsratio af.

Wat bedoelen we met ‘structurele exploitatieruimte’?

De structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de (vrije) begrotingsruimte binnen de vastgestelde begroting is. Het kengetal geeft aan of we in staat zijn om tegenvallers langdurig op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid. Schommelt de waarde rond de nul? Dan is de ruimte binnen de begroting vrijwel volledig ingevuld.

Wat bedoelen we met ‘grondexploitatie’?

Het financiële kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde) is ten opzichte van de jaarlijkse totale gemeentelijke baten. De waarde laat zien dat we geen actieve grondexploitaties hebben.

Wat bedoelen we met ‘belastingcapaciteit’?

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe onze belastingdruk zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. De onroerendezaakbelasting, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing bepalen hoe hoog de woonlasten per gemeente zijn. We vergelijken de woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in een jaar met het landelijk gemiddelde van het vorige jaar en is uitgedrukt in een percentage daarvan. Een uitkomst hoger dan 100% betekent dus hogere woonlasten dan het gemiddelde van Nederland. Meer over woonlasten leest u in de [paragraaf Lokale heffingen](#) (2.2.1).

2.2.3. Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In deze paragraaf geven we aan of de begrotingsbudgetten voldoende zijn om het beleid uit te voeren. Ook geven we een indicatie van het onderhoudsniveau. U leest de risico's voor kapitaalgoederen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (2.2.2).

Onderhoud gebouwen

Het beleidskader voor het onderhoud van gebouwen is de 'Meerjarenonderhoudsplanning (MJOP) 2019-2048'. Deze actualiseren we iedere 4 jaar. Dat doen we weer in 2023.

Stand van zaken onderhoud

We voeren het onderhoud doelmatig uit. De gebouwen hebben een redelijke tot goede staat van onderhoud. In de onderhoudsvoorziening hebben we 31 gebouwen.

Relevante ontwikkelingen

We verduurzamen de komende jaren de 4 gemeentelijke sporthallen. Meer hierover leest u in deelprogramma's 2B Aantrekkelijke leefomgeving en 3B Duurzaamheid.

Financiën

De jaarlijkse storting in de egalisatievoorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen en sportaccommodaties is op basis van de geïnventariseerde onderhoudsbehoefte in de begroting opgenomen. De gemeentelijke gebouwen zijn financieel opgenomen onder:

- Deelprogramma 2B Aantrekkelijke leefomgeving (woningen, brandweerkazernes, bibliotheken, sporthallen, gymzalen, peuterspeelzalen en opstallen begraafplaatsen).
- Paragraaf Bedrijfsvoering (gemeentehuis en gemeentewerven).

Onderhoud wegen

In het wegbeheerssysteem volgen we de staat van al onze (verharde) wegen (853 km). Dit systeem geeft richting aan de meerjarenonderhoudsplanning.

Stand van zaken onderhoud

We kiezen ieder jaar welke wegen we onderhouden en welke schades we moeten repareren om onze wegen veilig te houden. We prioriteren op basis van veiligheid, budget, risico's en functie van de weg.

Relevante ontwikkelingen

We onderhouden de wegen op basis van het 'Programma Wegenonderhoud 2020-2025'. We bekijken voor iedere situatie welk onderhoud voorrang heeft, maatwerk dus. Veiligheid staat

daarbij voorop. Belangrijke doorgangswegen vragen bijvoorbeeld meer onderhoud dan wegen die minder vaak gebruikt worden. Dit is 1 van de speerpunten van het coalitieakkoord 'Gewoon doen'. Ook verrichten we "klein onderhoud" om vervolgschades en kapitaalvernietiging te voorkomen.

Financiën

Het totale budget voor onderhoud wegen is € 5,2 miljoen. Op basis van het 'Programma Wegenonderhoud 2020-2025' hebben we jaarlijks € 1,9 miljoen voor wegenonderhoud. Hiermee houden we de asfalt- en klinkerwegen veilig en zorgen we dat we geen kapitaal vernietigen. Het overige budget is nodig voor bermen, onkruidbestrijding en gladheidsbestrijding. Het onderhoudsbudget voor de wegen is opgenomen binnen deelprogramma 2B Aantrekkelijke leefomgeving (2.1.2).

Onderhoud openbaar groen en speelplaatsen

Openbaar groen

Het 'Groenstructuurplan' vormt het kader voor beleid, aanleg, beheer en onderhoud van het openbaar groen. Het groen onderhouden we op 3 verschillende kwaliteitsniveaus:

- accent: de dorpscentra en belangrijke toegangswegen (gemiddeld 6 onderhoudsrondes);
- efficiënt: de wijken en de bedrijventerreinen (gemiddeld 4 onderhoudsrondes);
- natuurlijk: de dorpsranden (extensief en daar waar mogelijk ecologisch).

Spelen

Spelen is: ontmoeten, creatief zijn, lekker kunnen bewegen, samen buiten zijn en sociale verbindingen leggen. Het 'Speelruimteplan gemeente Bronckhorst' gaat over fysieke speelruimte voor kinderen, jeugd en jongeren. De leeftijdsgroep van 0 tot en met 18 jaar. Er is bekeken waar fysieke speelruimte aanwezig moet zijn, hoe deze ingericht moet zijn en welke speelplekken en speeltoestellen opgeheven kunnen worden. Buurtbewoners en Dorpsbelangenorganisaties (DBO's) mogen speelplekken en speeltoestellen adopteren of beheren. We realiseren een passende, goed verdeelde en aantrekkelijke speelruimte voor de jeugd in Bronckhorst.

Stand van zaken onderhoud

- We onderhouden onze groenvoorzieningen in overeenstemming met het 'Groenstructuurplan'. Daarbij onderhouden we 50% in eigen beheer en 50% besteden we uit. Zowel we als de marktpartij zetten medewerkers in met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- We geven uitvoering aan het sociaal werkgeverschap. Met name in het groenonderhoud is veel passend werk voor deze doelgroep. Bij Bronckhorst werken op dit moment 25 (23 fte) medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt. Hiervan hebben 4 medewerkers een beschutte werkplek.

- Bij zowel de voorbereiding als de uitvoering werken we samen met onze inwoners. We hebben met 135 inwoners, buurten en DBO's onderhoudsovereenkomsten gesloten. Zij onderhouden circa 1,5 hectare aan openbaar groen.
- Jaarlijks inspecteren we de speeltoestellen. Kapotte onderdelen vervangen we onmiddellijk en vrijkomende speeltoestellen van goede kwaliteit gebruiken we om speeltoestellen op andere (blijvende) speelplekken te vervangen.

Relevante ontwikkelingen

We treden op tegen ongeregistreerd grondgebruik

We treden op tegen ongeregistreerd grondgebruik. We voorkomen daarmee dat onze grond door verjaring over gaat naar de ongeregistreerde gebruiker. Iedereen die een stukje grond van ons in gebruik heeft behandelen we op dezelfde manier door de grond te verkopen, een bruikleenovereenkomst aan te gaan of de grond in gebruik en beheer terug te nemen. We werken een aanpak uit voor ongeregistreerd grondgebruik in de bermen in het buitengebied.

We gaan aan de slag in Vorden met de uitvoering van het Speelruimteplan

In Vorden heffen we 5 van de 16 speelplekken op en 2 speelplekken waarderen we op. We stimuleren het adopteren van speelplekken die worden opgeheven.

Omschrijving	Start 2013	Medio 2021	Streefbeeld 2022
Aantal	90	65	60

Financiën

In de begroting is voor het onderhoud van openbaar groen, bomen en speelplaatsen binnen het taakveld 'Openbaar groen en (openlucht)recreatie' een onderhoudsbedrag opgenomen binnen deelprogramma 2B Aantrekkelijke leefomgeving (2.1.2).

Onderhoud riool

We werken volgens het 'Watertakenplan Olburgen 2018 - 2022' en de 'Verordening rioolheffing Bronckhorst'. In het Watertakenplan hebben we aandacht voor afval-, regen- en grondwater. Speerpunten in het plan zijn samenwerking, afkoppelen, duurzaam en klimaatbestendig.

Stand van zaken onderhoud

- We laten ieder jaar camera-inspecties uitvoeren van een deel van de riolering. Op basis van deze resultaten actualiseren we het uitvoeringsprogramma.
- In het Watertakenplan is bepaald dat voor 2050 30% van het verharde oppervlak, waarvan nu nog het regenwater wordt geloosd op het gemengde riool, afgekoppeld wordt. Het gaat voor meer dan de helft om particulier terrein waarvoor een afkoppelsubsidie beschikbaar is.

Relevante ontwikkelingen

We maken een nieuw watertakenplan

Onze nieuwe inzichten over klimaatverandering en de gevolgen daarvan op het landschap en de riolering verwerken we in een nieuw watertakenplan Olburgen voor de periode 2023-2027. Hierbij hoort een nieuw kostendekkingsplan, daarmee bepalen we de hoogte van de rioolheffing vanaf 2023 en verder.

We treffen maatregelen aan riolering bij onacceptabele situaties

We hebben het afgelopen jaar het Systeemoverzicht Stedelijk Water (SSW) laten opstellen. Het SSW geeft ons inzicht in de huidige en mogelijk toekomstige onacceptabele situaties ten gevolge van hevige regenval. Deze onacceptabele situaties pakken we aan waar dat kan. Denk aan

het afkoppelen van verharde oppervlakken, het vergroten van riool, etc. Deze werkzaamheden stemmen we zo veel als mogelijk af op andere werkzaamheden in de openbare ruimte voor openbaar groen en wegen (zoals bij Vitale kernen en Bloemenbuurt Zelhem).

Financiën

Voor 2022-2025 staat voor € 6,74 miljoen aan investeringen gepland. De dekking komt vanuit de rioolheffing. Het onderhoudsbedrag is opgenomen binnen deelprogramma 2B Aantrekkelijke leefomgeving (2.1.2).

Onderhoud afvalvoorzieningen

We werken volgens het 'Grondstoffenplan'. Voor de inzameling van restafval en grondstoffen staan in iedere kern gemeentelijke ondergrondse verzamelcontainers.

Stand van zaken onderhoud

- Voor vervangingen hanteren we een vervangingsplan.
- De kapitaallasten van de (vervangings)investeringen dekken we uit de afvalstoffenheffing.

Relevante ontwikkelingen

We vervangen in 2022 ondergrondse restafval- en textielcontainers volgens de vervangingsplanning.

Financiën

Voor 2022 staat voor € 171.300 aan vervangingsinvesteringen gepland. De dekking komt vanuit de afvalstoffenheffing. Het vervangingsbedrag is toereikend en opgenomen binnen deelprogramma 3B Duurzaamheid (2.1.3).

Onderhoud begraafplaatsen

Sinds 2007 is het 'Beheerplan begraafplaatsen Gemeente Bronckhorst' het kader voor het onderhoud van onze begraafplaatsen.

Stand van zaken onderhoud

We onderhouden het groen op de begraafplaatsen op een gemiddeld niveau. De paden houden we het hele jaar door onkruidvrij. Voor zowel begravingen als asbestemmingen is er de komende jaren voldoende capaciteit.

Relevante ontwikkelingen

We continueren het ingezette beleid, beheer en onderhoud.

Financiën

De financiële middelen voor beheer en onderhoud van de begraafplaatsen zijn voldoende. De kosten zijn opgenomen binnen deelprogramma 2B Aantrekkelijke leefomgeving (2.1.2).

Onderhoud materieel

Materieel is nodig voor een effectieve en efficiënte uitvoering van het beheer van de openbare ruimte. Voor het vervangen van materieel vormen de afschrijvingstermijnen in de 'Financiële verordening Bronckhorst 2017' de basis.

Stand van zaken

Voor de aanschaf en vervanging van materieel gebruiken we een vervangingsplanning die we periodiek actualiseren. Belangrijke uitgangspunten daarbij zijn: een passend machinepark bij het

huidige werkpakket met een doorkijk naar ontwikkelingen in de openbare ruimte, een efficiënte inzet van materieel en personeel en zo duurzaam mogelijk.

Relevante ontwikkelingen

We vervangen in 2022 een snippercombinatie, materieel voor gladheidbestrijding, tractoren, voertuigen en aanbouwwerktuigen.

Financiën

Voor 2022 staat voor € 71.000 aan vervangingsinvesteringen gepland. De kapitaallasten van deze investeringen zijn opgenomen binnen deelprogramma 2B Aantrekkelijke leefomgeving (2.1.2).

Kengetallen

Voor het onderhoud voor de verschillende kapitaalgoederen hebben we onderhoudsbudgetten in de begroting staan (kolom benodigd jaarbudget). Volgens het BBV nemen we de onderstaande informatie op over het onderhoud van kapitaalgoederen:

Omschrijving	Stand voorziening 31-12-2021	Benodigde jaarbudget	Jaarlijks gereserveerd bedrag	Omvang bezuinigings- maatregelen	Omvang achterstallig onderhoud
Onderhoud gebouwen	2.404	854	864	n.v.t.	n.v.t.
Wegen	n.v.t.	5.223	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Openbaar groen	n.v.t.	3.063	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Riolering	624	3.413	989	n.v.t.	n.v.t.
Afval	-	3.253	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Begraafplaatsen	2.249	485	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Materieel	n.v.t.	818	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totalen	5.277	17.109	1.854		

Bedragen in €

2.2.4. Financiering

Inleiding

In deze paragraaf geven we inzicht in ons financieringsbeleid. Met als belangrijkste aandachtspunten: het risicobeheer van de financieringsportefeuille, de financieringsbehoefte, de rentelasten en de verdeling van deze rentelasten.

Ontwikkelingen

De eerste investeringen voor de Investeringsagenda (vastgesteld in 2021) beginnen te lopen. In 2021 zijn we gestart met de eerste voorbereidingen voor het Multifunctioneel Sportcentrum in Keijenborg en dat ronden we in 2022 af. In de Sportagenda heeft uw raad middelen vrijgemaakt voor het stimuleren van sport, het ondersteunen van verenigingen en voor bijdragen aan private (sport)accommodaties. Hierin investeren we de komende jaren € 3 miljoen.

Voor Leefbaarheid is voor € 1.995.000 aan kredieten beschikbaar gesteld. Die investeringen doen we in 2022. De investeringen voor de bouw van de VO-school in Vorden voor € 10,7 miljoen staan gepland voor 2023. De overige investeringen voor de Investeringsagenda kennen geen concrete raadsvoorstellen en -besluiten en hebben we opgenomen in 2025 (€ 16,9 miljoen).

Voor deze investeringen en de vervangingsinvesteringen trekken we tot 2025 voor € 32,7 miljoen externe geldleningen aan. We lenen omdat onze bezittingen voor een groot deel in materiële vaste activa zit (vooral gebouwen). We hebben 'stenen' beschikbaar, geen 'geld'. We willen zo min mogelijk liquide middelen aanhouden.

We gaan meer lenen

De Wet financiering decentrale overheden (Fido) geeft gemeenten en andere decentrale overheden richtlijnen voor hun kredietwaardigheid en positie op de financiële markten. Een gezonde financiering staat hierbij centraal. De wet geeft 2 concrete richtlijnen: de renterisiconorm en de kasgeldlimiet. Het doel is om te voorkomen dat de leningportefeuille te gevoelig is voor rentefluctuaties.

Renterisiconorm

Hoeveel lossen we af op leningen? Verandert de rente op leningen? Dat bepaalt het risico op opgenomen leningen. De norm (20% van het begrotingstotaal) is in deze programmabegroting € 17 miljoen. Op basis van de leningportefeuille blijven we met € 16 miljoen ruim onder die norm. Dit komt vooral doordat we relatief weinig vreemd vermogen (schulden) hebben en daardoor lage aflossingsverplichtingen hebben. Daarnaast hebben onze opgenomen leningen een vast rentepercentage voor de hele looptijd.

Kasgeldlimiet

Om een grens te stellen aan het gebruik van kortetermijnfinanciering is de kasgeldlimiet opgenomen. De kasgeldlimiet (8,5% van het begrotingstotaal) is in deze programmabegroting € 7,3 miljoen. Dit betekent dat we maximaal voor € 7,3 miljoen met kortlopende leningen kunnen financieren.

Financieringsbehoefte

In de financiële begroting staat de balansprognose (3.3.2). Hierin zit ook de verwerking van het investeringsplan voor vervangingen, de Investeringsagenda en het gebruik van reserves en voorzieningen. Vanaf 2021 lopen de investeringen voor de Investeringsagenda. Dit zijn investeringen op het gebied van onderwijs, sport, leefbaarheid en reconstructies bedrijventerreinen. Die investeringen leiden tot een financieringsbehoefte van ruim € 32 miljoen in 2025. De financieringsbehoefte vangen we op met kortlopende financieringsmiddelen (tot € 7,3 miljoen) en langlopende leningen die we afsluiten. In het investeringsplan en de Investeringsagenda hebben we rekening gehouden met de financieringslasten.

We ontvangen minder rente

Het renteschema hieronder geeft inzicht in de rentebaten en rentelasten en de verdeling ervan. Onder het schema lichten we de verschillende onderdelen uit dat schema toe.

Renteschema	2021	2022
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	686.824	634.967
af: De externe rentebaten	84.964	81.758
<i>Totaal door te rekenen externe rente</i>	<i>601.860</i>	<i>553.209</i>
af: De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-	-
af: De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-	-
<i>Saldo aan taakvelden door te rekenen externe rente</i>	<i>601.860</i>	<i>553.209</i>
bij: Rente over eigen vermogen		
bij: Rente over voorzieningen	65.514	71.910
<i>De aan taakvelden toe te rekenen rente</i>	<i>667.374</i>	<i>625.119</i>
De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente	980.014	676.263
Renteresultaat op het taakveld treasury (voordelig)	312.640	51.144

bedragen in €

Rentelasten

We betalen voor de lopende leningen € 597.000 aan rentelasten. Het gemiddeld rentepercentage daarvoor is 4,5%. Het verloop van de leningportefeuille, de jaarlijkse rentelast en de restant looptijd leest u in de toelichting op de balansprognose (3.3.2).

Rentebaten

De baten krijgen we uit de in het verleden afgesloten personeelshypotheken, de leningen aan verbonden partijen en leningen voor doelen (zoals starters- en duurzaamheidsleningen). De overtollige liquide middelen, die we verplicht onderbrengen bij de rijksoverheid (schatkistbankieren), brengen ons niets op met de huidige rentestand.

Doorberekende rente grondexploitatie

Aan de grondexploitatie rekenen we rente door. Het percentage hiervoor wordt bepaald op basis van de verhouding tussen het vreemd vermogen (opgenomen leningen) en het eigen vermogen (reserves). Dit percentage is 1,76%. We rekenen geen rente toe omdat we geen actieve grondexploitaties hebben. Meer hierover leest u in de paragraaf Grondexploitatie (2.2.7).

Rente over voorzieningen

De afkoopsommen voor het onderhoud van graven (voor 10, 15 of 20 jaar) berekenen we door de (toekomstige) jaarlijks verschuldigde bijdragen uit te drukken in een bedrag op het moment van afkoop. Hiervoor rekenen we met een percentage van 3%. Aan de voorziening, waarin de afkoopsommen worden gestort, voegen we ook 3% rente toe. Dat doen we om de jaarlijkse vrijval (bijdrage aan de exploitatie) gelijk te laten lopen met het dan geldende (berekende) tarief.

Renteverdeling

Op basis van de investeringen binnen de diverse taakvelden (zoals wegen, onderwijs of afval) rekenen we de rentelasten toe aan die taakvelden. Hiervoor hanteren we een percentage van 1,1%. De teveel verdeelde rente (renteresultaat) verantwoorden we in de rekening van baten en lasten onder de noemer 'saldo financieringsmiddelen'. Dit is voor 2022 € 51.000. Het bedrag vindt u ook terug in het overzicht van algemene dekkingsmiddelen (3.1.2).

2.2.5. Bedrijfsvoering

Inleiding

Een goede bedrijfsvoering is belangrijk. Zowel voor onze interne organisatie als voor onze dienstverlening. We deden door de coronacrisis ervaringen op in digitaal werken en andere werkplekken dan het kantoor. We zetten deze koers door en blijven investeren in het digitaal samenwerken. Daarnaast houden we aandacht voor de fysieke ontmoetingen en het contact met onze inwoners en medewerkers. De informatiebeveiliging en privacy blijft een belangrijk aandachtspunt. Wat we hiervoor doen beschrijven we in deze paragraaf.

Ontwikkelingen

Burgerzaken

We rollen zaakgericht werken verder uit

Belangrijk voor een goede dienstverlening is 'zeg wat je doet, en doe wat je zegt'. Door zaakgericht te werken streven we naar een nog betere dienstverlening.

We ontwikkelen onze digitale producten en diensten door

Inwoners hebben de mogelijkheid om 24/7 producten en diensten aan te vragen. Hiermee vergroten we de toegankelijkheid.

Personeel en organisatie

We ontwikkelen het hybride werken

Na de coronacrisis blijven we hybride werken. Hybride werken staat voor het flexibel kiezen van de tijd, locatie en wijze waarop het werk plaatsvindt. Deze keuze wordt bepaald door het type werk, het doel van de activiteit, de gewenste mate van interactie en de persoonlijke voorkeuren van medewerkers.

We voeren een nieuw functiewaarderingssysteem in

Doordat ons huidige functiewaarderingssysteem niet meer wordt onderhouden, stappen we over naar een nieuw systeem, HR21.

We besteden extra aandacht aan positieve gezondheid

Na de intensieve periode van volledig thuiswerken vanwege corona besteden we in 2022 extra aandacht aan de positieve gezondheid van onze medewerkers. Dat doen we door het Preventief Medisch Onderzoek (PMO) opnieuw aan te bieden. Het doel van het PMO is het opsporen van beginnende gezondheidsproblemen bij medewerkers. De verplichting tot het periodiek aanbieden van een PMO staat ook in de Arbowet. Het vorige PMO was in 2018.

We houden aandacht voor leren en ontwikkelen

Dit geldt zowel voor onze organisatie als onze werknemers. 'Bronckhorst Leert Door' is de paraplu waaronder we leer- en ontwikkelvragen en aanbod bij elkaar brengen.

We ontwikkelen 'opgavengestuurd' werken in de hele organisatie

De invoering van de Omgevingswet gebruiken we hiervoor als leer- en werkomgeving. We toetsen voortdurend of wat we doen bijdraagt aan onze doelstellingen en opgaven. Daarbij bewaken we de balans tussen ambitie en uitvoerbaarheid.

Overzicht van medewerkers

We brengen de Fte's in beeld en geven een specificatie van tijdelijke en vaste dienstverbanden en de vacatures.

Medewerkers	mdw 2020	fte 2020	mdw 2021	fte 2021	mdw 2022	fte 2022
Vast dienstverband	272	242,6	271	240,3	270	241,5
Tijdelijk dienstverband	22	19,9	29	24,9	27	25,8
Vacatures		20,1		17,2		15,9
Totaal	294	282,6	300	282,4	297	283,2

De bovenstaande tabel is exclusief collegeleden, WSW-medewerkers, ingehuurd medewerkers, raadsleden, Babsen en stagiaires.

Informatievoorziening en automatisering

We voeren het uitvoeringsprogramma dienstverlening verder uit

Het uitvoeringsprogramma 'onze dienstverlening, ons visitekaartje' (2021-2024) is opgenomen programma 4 Besturen.

We bereiden de migratie van onze telefonie voor

Het telefoniecontract is verlengd tot mei 2022. Daarna nemen we telefonie af als dienst bij de Ict-samenwerking. Dit betekent een migratie van de telefooncentrale, KCC en (mobiele) provider. Tegelijkertijd nemen we dan ook gezamenlijk deel aan de aanbesteding GT-Mobiel. Deze is onlangs gestart en ronden we af in 2024.

We faciliteren plaats- en tijdonafhankelijk werken

Het hybride werken vraagt om andere apparatuur. We willen medewerkers optimaal ondersteunen. We bieden standaard hybride werkplekken en de ondersteuning hiervan aan.

We starten meer projecten in de ict-samenwerking

We hebben diverse projecten gepland. Deze dragen bij aan de verbetering van de beveiliging, de verhoging van de digitale weerbaarheid (SIEM/SOC) en het verder standaardiseren en verbeteren van de dienstverlening.

Planning en control

We voeren een nieuw financieel programma in

Het nieuwe financiële programma gaat op 1 januari 2022 'live'. Vanaf dan komen we via de nieuwe gebruikersvragen tot maatwerk bij het inrichten van rapporten, verstrekken van informatie, het opvragen van informatie, enz.

We geven een verklaring voor de rechtmatigheidsverantwoording af

De wet rond de rechtmatigheidsverklaring is uitgesteld. We gebruiken de extra tijd om ons goed voor te bereiden op de rechtmatigheidsverantwoording.

Facilitaire zaken

We sluiten de kantoorinrichting aan op 'plaats- en tijdonafhankelijk werken'

Corona heeft geleid tot nieuwe inzichten op het gebied van plaats- tijdonafhankelijk werken en de manier waarop onze kantooromgeving daarbij aansluit. In 2022 laten we collega's kennismaken en ervaringen opdoen met de nieuwe inrichting. De ervaringen van het pilotproject gebruiken we voor een toekomstgericht plan voor de rest van het gemeentehuis ('Huis van Verbinding').

Communicatie

We ontwikkelen een nieuwe website

We bereiden ons voor op de invoering van een nieuwe website (www.bronckhorst.nl) met een vernieuwd beheersysteem dat bijdraagt aan digitale toegankelijkheid.

We ontwikkelen onze digitale en visuele communicatie door

De wereld om ons heen wordt steeds digitaler en mensen zijn meer visueel ingesteld. We zetten in op het realiseren van meer beeldcommunicatie, via bijvoorbeeld filmpjes en infographics. Verder ontwikkelen we onze sociale media inzet structureel door vanuit de newsroom. Hierin werken KCC en cluster Communicatie samen, om te duiden wat in de buitenwereld speelt. Daarmee sluiten we met onze communicatie nog beter aan bij wat inwoners bezighoudt.

We ontwikkelen onze advisering bij participatietrajecten door

We experimenteren met tools en werkwijzen om de participatie van doelgroepen en vervolgens de communicatie met hen zo goed mogelijk op te zetten.

We adviseren voor verschillende externe communicatietrajecten

Denk hierbij aan; de Omgevingswet, uitvoering woonbeleid, projecten voor Bronckhorst energieneutraal 2030, uitvoering sportagenda en -akkoord, aanbesteding en afsluiting nieuwe zorgcontracten, nieuwbouw VO school Vorden etc.

We ontwikkelen een nieuw intranet

Met als doel meer interactie en samenwerkingsmogelijkheden.

Juridische zaken

We vergroten de juridische kennis in de organisatie

Het is belangrijk dat medewerkers juridisch inzicht hebben en hun juridische kennis vergroten. In 'Bronckhorst Leert Door' voeren we een nieuwe leerlijn juridische kennis in. Hierdoor kunnen (nieuwe) collega's kennismaken van het algemene bestuursrecht.

We volgen veranderende wetgeving

Wet- en regelgeving veranderen voortdurend. Het attenderen van collega's op komende wijzigingen en veranderingen is belangrijk. Bij de invoering van de Omgevingswet is veel aandacht voor juridische vraagstukken, overgangsrecht en het omgevingsplan. Andere verwachte nieuwe wetgeving in 2022 is het Wetsvoorstel open overheid (Woo) en Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv). De invoering van de nieuwe wet- en regelgeving zal veel tijd en aandacht kosten van de organisatie.

We hebben extra aandacht voor informatiebeveiliging en privacy

We werken intensief aan privacy en veiligheid

We werken aan nieuw privacybeleid. We willen dat medewerkers zich altijd bewust zijn van het belang van informatiebeveiliging en privacy. We voeren de nieuwe VNG resolutie 'Digitale Veiligheid: kerntaak voor gemeenten' uit.

We pakken datalekken volgens een vaste procedure op

Bij datalekken zijn persoonsgegevens betrokken. Deze pakken we op via een aparte procedure. We beoordelen of we het lek aan de Autoriteit Persoonsgegevens moeten melden en aan de direct betrokkenen. We evalueren de werking van de procedure datalekken en passen deze waar nodig aan.

We voeren verplichte Digid-audits uit

Deze dragen bij aan een betere informatieveiligheid, maar zorgen daarnaast voor een toename aan structurele werkzaamheden om aan de eisen te voldoen. We hebben in Bronckhorst 4 Digitale Persoonsidentificatie (Digid) aansluitingen, die de elektronische dienstverlening naar de burgers en de efficiency in de bedrijfsprocessen vergroten. Een verplichting hierbij is dat we voor het eerst vier Digid-audits uitvoeren.

We leggen verantwoording af over onze informatieveiligheid

Dat doen we via de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA). De uitkomst komt in een Collegeverklaring informatiebeveiliging en in een verantwoording aan de gemeenteraad bij de jaarstukken. Onder de ENSIA vallen de audits van DigiD, Structuur uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (Suwi) en de zelfevaluaties van Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT), Basisregistratie Ondergrond (BRO), Basisregistratie Personen (BRP) en Reisdocumenten. We gebruiken voor het eerst de nieuwe ENSIA tool.

2.2.6. Verbonden partijen

Inleiding

We nemen deel in samenwerkingsverbanden waarbij we een bestuurlijke invloed kunnen uitoefenen en waaraan we financieel kunnen bijdragen. Dit heet 'verbonden partijen' in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). We nemen deel in 6 gemeenschappelijke regelingen en in 7 bedrijven. We nemen daarnaast deel in stichtingen en verenigingen vanuit onze ambitie.

We nemen deel in gemeenschappelijke regelingen

We nemen deel aan gemeenschappelijke regelingen omdat we verantwoordelijk zijn voor bepaalde taken die we niet zelfstandig kunnen of willen uitvoeren. Soms zijn dit puur uitvoeringstaken (Stadsbank), soms gaat dit samen met beleidsontwikkeling (VNOG) en soms gaat het om regionale taken (Regio Achterhoek). Het bestuur van deze gemeenschappelijke regelingen bestaat uit een afvaardiging van de deelnemers. De besluitvorming vindt plaats op basis van meerderheidsbesluiten. Met deze constructie dragen we in feite een stuk autonomie, waarvoor wel een eigen verantwoordelijkheid geldt, over aan een samenwerkingsverband. Dit maakt een samenwerkingsverband onafhankelijk. We nemen deel in 6 gemeenschappelijke regelingen.

We nemen deel in de volgende gemeenschappelijke regelingen:

GGD

	GGD Noord en Oost Gelderland
Programma	1A Vitale inwoners en samenleving
Vestigingsplaats	Warnsveld
Doelstelling en belang	Uitvoering geven aan de taken die vallen onder de Wet Publieke Gezondheid.
Partijen	22 gemeenten uit de Achterhoek, Midden IJssel, Oost- en Noord Veluwe
Vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: wethouder E.W. Blaauw
Risico's	De reserve basisproducten wordt geacht voor 50% bij de deelnemende gemeenten te zijn gereserveerd, zijnde 2,5% van de omzet van de basisproducten. De reserve plusproducten wordt volledig bij de GGD aangehouden en is 20% van de omzet van plusproducten.
Onderwerpen 2022	De GGD is bezig met een aanscherping van de koers en taken. Dat moet in 2022 concreet worden in de uitvoering en samenwerking met o.a. de VNOG.
Rapportages	Begroting, tussentijdse rapportage en jaarstukken
Bijdrage op basis van	Aantal inwoners

Bedragen in €	Jaarstukken 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Bijdrage van Bronckhorst	559.817	587.472	611.090
Bijdrage per inwoner	15,46	16,30	16,94
Eigen vermogen	2.970.000	2.206.000	2.903.000
Vreemd vermogen	7.036.000	2.572.000	2.500.000
Resultaat	69.000	-118.000	23.000

Stadsbank Oost Nederland

	Stadsbank Oost Nederland (SON)
Programma	1B Toegang en individuele voorzieningen
Vestigingsplaats	Enschede
Doelstelling en belang	Begeleiden van huishoudens en mensen met een problematische schuldsituatie en het stabiliseren van hun financiële situatie.
Partijen	22 gemeenten in Oost-Nederland (Achterhoek en Twente)
Vertegenwoordiging	Dagelijks en Algemeen bestuur: wethouder E.W. Blaauw
Risico's	Afname kredietomzet. Een laag risicoprofiel.
Onderwerpen 2022	Inzet op nieuwe ontwikkelingen schuldregelen, lokale aansluiting versterken en aandacht preventie.
Rapportages	Begroting en jaarstukken
Bijdrage op basis van	Bijdrage is voor 50% op basis van het aantal huishoudens en 50% op basis van afgenomen producten en diensten

Bedragen in €	Jaarstukken 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Bijdrage van Bronckhorst	175.056	195.494	195.652
Bijdrage per inwoner	4,84	5,42	5,42
Eigen vermogen	960.000	1.293.900	1.088.300
Vreemd vermogen	15.001.100	14.572.100	14.828.700
Resultaat	223.300	-	-

Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)

	Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)
Programma	2B Aantrekkelijke leefomgeving
Vestigingsplaats	Apeldoorn
Doelstelling en belang	Voorkomen en bestrijden van rampen en incidenten. Deze taken zijn verankerd in de Wet veiligheidsregio's.
Partijen	22 gemeenten uit de Achterhoek, Midden IJssel, Oost- en Noord Veluwe
Vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: burgemeester M. Besselink
Risico's	-
Onderwerpen 2022	Door opgave gericht werken, wordt beoogd doelgerichter keuzes te kunnen maken
Rapportages	Begroting, tussentijdse rapportage en jaarstukken
Bijdrage op basis van	Verdeling volgens systematiek van Algemene uitkering (voor 2021 t/m 2024)

Bedragen in €	Jaarstukken 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Bijdrage van Bronckhorst	2.256.654	2.284.000	2.316.000
Bijdrage per inwoner	62,33	63,35	64,19
Eigen vermogen	9.616.472	9.119.000	8.776.000
Vreemd vermogen	42.339.826	46.053.000	48.954.000
Resultaat	4.929.382	-337.102	-343.000

Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers

Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (ECAL)	
Programma	2B Aantrekkelijke leefomgeving
Vestigingsplaats	Doetinchem
Doelstelling en belang	Wettelijke archieftaken uitvoeren volgens de Archiefwet en overige erfgoedtaken zoals documentatie, onderzoek en publieksdiensten.
Partijen	De gemeenten Aalten, Berkelland, Doetinchem, Oude IJsselstreek, Oost Gelre, Montferland, Winterswijk, Bronckhorst, Doesburg, Lochem en Zevenaar en de Provincie Gelderland
Vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: burgemeester M. Besselink
Risico's	-
Onderwerpen 2022	In 2022 wordt de bijdrage voor de periode 2023 tm 2026 opnieuw bepaald. Er zijn verder geen nieuwe ontwikkelingen.
Rapportages	Begroting en jaarstukken
Bijdrage op basis van	Aantal overgedragen en wettelijk nog over te dragen meters archief, waarvan de prijs per meter voor 4 jaar is vastgesteld in de meerjarenbegroting ECAL 2019-2022

Bedragen in €	Jaarstukken 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Bijdrage van Bronckhorst	247.061	257.454	257.454
Bijdrage per inwoner	6,82	7,14	7,14
Eigen vermogen	154.413	158.186	102.965
Vreemd vermogen	768.234	631.286	594.568
Resultaat	44.897	-20.900	-55.221

Omgevingsdienst Achterhoek

Omgevingsdienst Achterhoek (ODA)	
Programma	3B Duurzaamheid
Vestigingsplaats	Hengelo (Gld.)
Doelstelling en belang	Behandelen van de aanvragen voor vergunningen, toetsen meldingen en toezichts- en handhavingstaken volgens de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Daarnaast advies geven (op verzoek) bij de opstelling van beleid en bij specifieke projecten.
Partijen	De gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost-Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk, Zutphen en Provincie Gelderland
Vertegenwoordiging	Dagelijks en Algemeen bestuur: wethouder W.W. Buunk
Risico's	Budgetten voor formatie, contracten en overheadkosten.
Onderwerpen 2022	In 2022 zal de Omgevingswet van kracht worden. Een omvangrijke wetswijziging met gevolgen voor processen en uitvoering voor de ODA. Bij de invoering van deze wet gaan de provinciale bodemtaken over naar gemeenten. Het is een basistaak en wordt uitgevoerd door de ODA. Verder heeft de aanvullingswet Geluid ook gevolgen voor werkzaamheden voor wegverkeer en gezoneerde industrieterreinen.
Rapportages	Begroting, tussentijdse rapportage en jaarstukken
Bijdrage op basis van	Afgenomen producten

Bedragen in €	Jaarstukken 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Bijdrage van Bronckhorst	1.019.970	967.000	998.000
Bijdrage per inwoner	28,17	26,82	27,66
Eigen vermogen	107.009	106.000	150.000
Vreemd vermogen	1.883.000	1.076.000	1.060.000
Resultaat	538.000	-	-

Regio Achterhoek

Regio Achterhoek (RA)	
Programma	4A Besturen
Vestigingsplaats	Doetinchem
Doelstelling en belang	Samen werken aan de Uitvoeringsagenda Achterhoek 2020 via projecten en lobby.
Partijen	De gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk
Vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: burgemeester M. Besselink. Verder zijn er afgevaardigden in de Achterhoekse Raad, Achterhoek Board en in de Thematafels
Risico's	Overdracht stortplaatsen en subsidie-afwikkelingen. De benodigde weerstandscapaciteit is beschikbaar in de Algemene reserve van de Regio.
Onderwerpen 2022	Met de uitkomsten van de evaluatie die in 2021 heeft plaats gevonden de samenwerking in regionaal verband voorzetten en verbeteren om nog meer projecten tot stand te laten komen die bijdragen aan het regionaal belang. hiervoor zijn verschillende doelen geformuleerd.
Rapportages	Begroting, bestuursrapportages en jaarstukken
Bijdrage op basis van	Aantal inwoners

Bedragen in €	Jaarstukken 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Bijdrage van Bronckhorst	244.521	246.235	247.944
Bijdrage per inwoner	6,75	6,83	6,87
Eigen vermogen	6.229.000	6.401.000	5.954.000
Vreemd vermogen	22.601.000	22.724.000	22.728.000
Resultaat	358.000	-578.000	-447.000

We nemen deel in bedrijven

We nemen deel in bedrijven als aandeelhouder. We kunnen invloed uitoefenen via de vergadering van aandeelhouders. We hebben aandelen in 7 ondernemingen, waarbij we bij 2 ook dividend ramen.

We nemen deel in de volgende bedrijven:**Amphion**

Amphion schouwburg	
Programma	2B Aantrekkelijke leefomgeving
Vestigingsplaats	Doetinchem
Doelstelling en belang	Beschikbaar hebben van een cultureel centrum (in de gemeente Doetinchem) ter bevordering van het culturele leven in Oost-Gelderland.
Partijen	De gemeenten Doetinchem, Aalten, Bronckhorst en Oude IJsselstreek
Vertegenwoordiging	In de raad van Commissarissen zitten geen bestuurders van aandeelhoudende gemeenten. Aandeelhoudersvergadering: wethouder E.W. Blaauw
Risico's	Waarde van het pand en bij eventuele liquidatie van het bedrijf verlies van de waarde van de aandelenportefeuille.
Onderwerpen 2022	Inzetten op versterking van de samenwerkingen binnen het Amphion Cultuurbedrijf
Rapportages	Geen

Bedragen in €	Jaarstukken 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Aantal aandelen	42	42	42
Nominale waarde (x € 1)	19.059	19.059	19.059
Ontvangen dividend	-	-	-
Bedrag per inwoner	0,00	0,00	0,00

Achterhoekse Groene Energie Maatschappij

	Coöperatieve Achterhoekse Groene Energie Maatschappij (AGEM)
Programma	3B Duurzaamheid
Vestigingsplaats	Doetinchem
Doelstelling en belang	Opwekking van duurzame energie in de Achterhoek aanjagen (energietransitie) en daarmee ook geld en werkgelegenheid in de Achterhoek houden.
Partijen	Van de coöperatie zijn 8 Achterhoekse gemeenten lid en 15 lokale energiecoöperaties. Van de energiecoöperaties komen er 4 uit Bronckhorst. De coöperatie is 100% aandeelhouder van AGEM Holding BV. Dat is weer 100% aandeelhouder van AGEM Levering BV, AGEM Ontwikkeling BV en Achterhoeks Energieloket BV. Van AGEM Gemeentelijke Energie BV zijn 8 Achterhoekse gemeente aandeelhouder
Vertegenwoordiging	Aandeelhoudersvergadering: wethouder P.L.P.S. Hofman
Risico's	Wanneer het verdienmodel van AGEM tot onvoldoende resultaten leidt en AGEM stopt, is de startinbreng van € 105.353 verloren.
Onderwerpen 2022	Aanjangende rol vervullen bij het nieuwe duurzaamheidsfonds (energie samen)
Rapportages	Begroting, jaarplan en jaarstukken

Bedragen in €	Jaarstukken 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Aantal aandelen	nvt	nvt	nvt
Nominale waarde (x € 1)	-	-	-
Ontvangen dividend	-	-	-
Bedrag per inwoner	0,00	0,00	0,00

Er is geen sprake van aandelen

Coöperatie De Marke

	Coöperatie De Marke
Programma	3B Duurzaamheid
Vestigingsplaats	Zelhem
Doelstelling en belang	Met nieuwe vormen van leren de toekomstige werkers in de sector vertrouwd maken met kringlooplandbouw.
Partijen	Van de coöperatie zijn Vruchtbare Kring Achterhoek (300 boeren) lid, de WUR en gemeenten
Vertegenwoordiging	Aandeelhoudersvergadering: wethouder W.W. Buunk
Risico's	Risico's zijn beperkt. Verlies van de waarde van de aandelenportefeuille.
Onderwerpen 2022	Realiseren van de verzelfstandiging, participatie in innovatieprojecten. En vanuit Bronckhorst in het bijzonder ondersteunen vernieuwing complex
Rapportages	Geen

Bedragen in €	Jaarstukken 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Aantal aandelen	-	5	5
Nominale waarde (x € 1)	-	25.000	25.000
Ontvangen dividend	-	-	-
Bedrag per inwoner	0,00	0,00	0,00

Circulus-Berkel BV

	Circulus-Berkel BV
Programma	3B Duurzaamheid
Vestigingsplaats	Apeldoorn
Doelstelling en belang	Inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval.
Partijen	De gemeenten Apeldoorn, Epe, Deventer, Brummen, Doesburg, Lochem, Zutphen, Bronckhorst en Voorst
Vertegenwoordiging	Aandeelhoudersvergadering: wethouder W.W. Buunk Portefeuillehoudersoverleg: wethouder P.L.P.S. Hofman
Risico's	Risico's zijn beperkt. Bij tegenvallende resultaten kan het dividend wegvallen.

	Circulus-Berkel BV
Onderwerpen 2022	Vermindering hoeveelheid restafval richting doelstelling 30kg in 2025 binnen de gestelde financiële en kwaliteitskaders. Preventie van afval is daarbij van belang, zo min mogelijk verspillen en waar mogelijk hergebruiken.

Rapportages

Bedragen in €	Jaarstukken 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Aantal aandelen	847	847	847
Nominale waarde (x € 1)	847	847	847
Ontvangen dividend	-	-	-
Bedrag per inwoner	0,00	0,00	0,00

Alliander

	Alliander
Programma	AD Dekkingsmiddelen en overhead
Vestigingsplaats	Arnhem
Doelstelling en belang	Aansluiten van klanten op de energienetwerken en het distribueren van gas en elektriciteit. De taken zijn wettelijk bepaald omdat onze samenleving sterk afhankelijk is van een betrouwbare aanvoer van energie.
Partijen	De provincies Gelderland en Noord-Holland, BV Falcon en de gemeente Amsterdam hebben gezamenlijk 75% van de aandelen in bezit. Het overige deel is in bezit van 55 andere gemeentelijke aandeelhouders
Vertegenwoordiging	Aandeelhoudersvergadering: wethouder P.L.P.S. Hofman
Risico's	Bij eventuele liquidatie van het bedrijf verlies van de waarde van de aandelenportefeuille en het dividend in onze begroting.
Onderwerpen 2022	bijdragen aan versterking kapitaal en inzet op versnelling versterking netwerk in de Achterhoek
Rapportages	Begroting, tussentijdse rapportages en jaarstukken

Bedragen in €	Jaarstukken 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Aantal aandelen	539.971	539.969	539.971
Nominale waarde (x € 1)	2.699.855	2.699.845	2.699.845
Ontvangen dividend	448.412	370.256	290.000
Bedrag per inwoner	12,39	10,27	8,04

Bank Nederlandse Gemeenten

	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
Programma	AD Dekkingsmiddelen en overhead
Vestigingsplaats	Den Haag
Doelstelling en belang	Behouden van een belangrijk marktaandeel in het Nederlandse publieke en semipublieke domein en rendement voor de aandeelhouders.
Partijen	De Staat is houder van 50% van de aandelen, de andere 50% is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap
Vertegenwoordiging	Aandeelhoudersvergadering: wethouder W.W. Buunk
Risico's	Verlies van de excellente kredietwaardigheid en scherpe inkooppositie. Bij eventuele liquidatie van het bedrijf, verlies van de waarde van de aandelenportefeuille en het dividend in onze begroting.
Onderwerpen 2022	Vasthouden en vergroten kernwaarden: Duurzaam; Betrouwbaar en Professioneel. Tevens het verder vergroten van klantpartnerschap.
Rapportages	Begroting, tussentijdse rapportages en jaarstukken

Bedragen in €	Jaarstukken 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Aantal aandelen	72.384	72.384	72.384
Nominale waarde (x € 1)	180.960	180.960	180.960
Ontvangen dividend	91.928	131.015	120.000
Bedrag per inwoner	2,54	3,63	3,33

Vitens

	Vitens
Programma	Dekkingsmiddelen en overhead
Vestigingsplaats	Den Haag
Doelstelling en belang	Gezonde (door veilig en betrouwbaar drinkwater) en duurzame samenleving hebben met zorg voor de bescherming van natuur en milieu.
Partijen	Gemeenten en provincies (in totaal 111 aandeelhouders)
Vertegenwoordiging	Aandeelhoudersvergadering: wethouder P.L.P.S. Hofman
Risico's	Bij eventuele liquidatie van het bedrijf verlies van de waarde van de aandelenportefeuille en het dividend in onze begroting.
Onderwerpen 2022	we dragen bij aan succesvol gebiedsproces rond waterwinning het Klooster
Rapportages	Begroting, tussentijdse rapportages en jaarstukken

Bedragen in €	Jaarstukken 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Aantal aandelen	21.362	21.362	21.362
Nominale waarde (x € 1)	21.362	21.362	21.362
Ontvangen dividend	-	-	-
Bedrag per inwoner	0,00	0,00	0,00

We nemen deel in stichtingen en verenigingen

We nemen zowel bestuurlijk als financieel deel in 2 stichtingen en verenigingen. We zijn niet wettelijk verplicht deel te nemen. Debijdrage kent geen verplichtend karakter, zoals dat bij samenwerkingsverbanden wel zo is. We doen hierin vrijwillig mee vanuit ambitie.

We nemen deel in de volgende stichtingen en verenigingen:**Vereniging Nederlandse Gemeenten**

	Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)
Programma	4A Besturen
Vestigingsplaats	Den Haag
Doelstelling en belang	Gemeenten collectief en individueel bijstaan bij de uitvoering van hun bestuurstaken.
Partijen	Alle 355 Nederlandse gemeenten. Daarnaast zijn Curaçao, Bonaire, Saba, St. Eustatius en Aruba lid
Vertegenwoordiging	Stemrecht via de Algemene ledenvergadering, geen vertegenwoordiging in het bestuur van de VNG
Risico's	-
Onderwerpen 2022	De verenigingsstrategie 'Gemeenten 2024' is leidend. Richting een nieuw kabinet zal dat met name gaan over de financiële positie van gemeenten en de structurele verankering van de positie van gemeenten in de interbestuurlijke verhoudingen. Naast belangenbehartiging ondersteunt de VNG ook gemeenten in de uitvoering. Nieuwe onderwerpen in de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering voor 2022 zijn o.a. de gemeentelijke kwaliteit en rechtmatigheid van de zorg, publieke gezondheid en de fysieke leefomgeving
Rapportages	Begroting en jaarstukken
Bijdrage op basis van	Gewogen inwonerbijdrage en bijdrage voor diensten

Bedragen in €	Jaarstukken 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Bijdrage van Bronckhorst	144.130	155.722	158.369
Bijdrage per inwoner	3,98	4,32	4,39
Eigen vermogen	62.377.000	NB	NB
Vreemd vermogen	74.248.000	NB	NB
Resultaat	-16.000	-4.744.000	-4.526.000

Euregio

	Euregio
Programma	4A Besturen
Vestigingsplaats	Gronau (Dld)
Doelstelling en belang	Grensoverschrijdende samenwerking bevorderen, ondersteunen en coördineren. Een belangrijke taak is de coördinatie van Europese en grensoverschrijdende subsidies (Interreg-programma).
Partijen	Gemeenten in Nederland (Oost-Gelderland en Twente) en Duitsland (Kreis Borken e.o.)
Vertegenwoordiging	De Euregioraad kent in totaal 84 leden. De leden worden benoemd op basis van een politiek-regionale verdeelsleutel. Daarbij wordt binnen het Duitse en Nederlandse gebied rekening gehouden met de bevolkingscijfers. De in de Euregioraad vertegenwoordigde partijen vormen grensoverschrijdende fracties.
Risico's	-
Onderwerpen 2022	voorbereiding nieuwe Interreg ronde en borgen mogelijkheden voor Bronckhorst en de Acherhoek daarin succesvol aanvragen te kunnen doen
Rapportages	Begroting en jaarstukken
Bijdrage op basis van	Aantal inwoners

Bedragen in €	Jaarstukken 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Bijdrage van Bronckhorst	10.501	10.455	10.406
Bijdrage per inwoner	0,29	0,29	0,29
Eigen vermogen	2.063.948	NB	NB
Vreemd vermogen	23.389.023	NB	NB
Resultaat	241.260	85.415	NB

Uitgaven voor verbonden partijen

Voor het provinciale toezicht nemen we de onderstaande informatie op over onze samenwerkingspartners.

Wettelijke bijdragen samenwerkingsverbanden	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Gemeentelijke Gezondheidsdienst NOG	560	587	611	611	611	611
Stadsbank Oost-Nederland	175	195	196	196	196	196
Veiligheidsregio NOG	2.257	2.284	2.316	2.316	2.316	2.316
Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers	247	257	257	257	257	257
Omgevingsdienst Achterhoek	1.020	967	998	998	998	998
Regio Achterhoek	245	246	248	248	248	248
Totale uitgaven samenwerkingsverbanden	4.503	4.538	4.626	4.626	4.626	4.626

2.2.7. Grondbeleid

Bronckhorst voert een faciliterend grondbeleid en vastgoedbeheer. Dit betekent dat we alleen grond of vastgoed aankopen als daarvoor een specifiek beleidsdoel is. En als maatschappelijke organisaties of marktpartijen dit niet kunnen realiseren. We vernieuwen ons grondbeleid door het aan te passen aan het omgevingsbeleid. Daarvoor passen we onze organisatie en werkwijze aan.

We willen de beleidsdoelen voor wonen en het vestigen van bedrijven bereiken

Met ons faciliterende grondbeleid willen we de ruimtelijke plannen realiseren die onder andere in de Woonvisie 2019-2025 en het Regionaal Programma Werklocaties Achterhoek 2019-2023 (RPWA) staan. We werken hierbij samen met private initiatiefnemers en maatschappelijke partners, zoals woningbouwcorporaties.

Lopende grondexploitaties

In Bronckhorst verwachten we in 2022 één actieve grondexploitatie (het industriepark) te hebben. In een 2e grondexploitatie zijn de resterende 5 bouwkavels ondergebracht. We verwachten inkomsten, na aftrek van kosten, uit bouwgrondverkoop van de bedrijventerreinen € 169.000 in 2022 en € 378.000 in 2024.

Voor de verkoop van vrijkomend maatschappelijk vastgoed zoals de VO-school en de MFA in Keijenborg komen de opbrengsten ten goede aan de realisatie van de nieuwbouw. Daarom worden hier de opbrengsten niet opgenomen.

Voor de rest kennen we alleen gebiedsprocessen. We beschrijven onze lopende gebiedsprocessen (herinrichting van leefgebieden) in deelprogramma 3A Economie (2.1.3).

Resultaten

We voeren meer grondtransacties uit

We verwachten meer aan- en verkopen te doen om onze beleidsdoelen te realiseren. In het bijzonder op het gebied van wonen en werklocaties.

2.2.8. Klimaatbegroting

Inleiding

De klimaatbegroting brengt in beeld welke invloed beleidskeuzes hebben op het veranderende klimaat. Beleidskeuzes doen zich op veel beleidsvelden van de deelprogramma's voor. Op deze plek kijken we naar de beleidskeuzes vanuit de optiek van klimaat.

In de volgende paragrafen kijken we gemeentebreed en naar onszelf als organisatie.

We zetten ons in om in 2030 energieneutraal te zijn

Samen met inwoners, ondernemers en belangenorganisaties gaan we voor een veilige en schone woon- en werkomgeving. Een omgeving waar iedereen zich thuis voelt en mee kan doen.

Het gaat om een grote transitie

We hanteren daarbij een viertal uitgangspunten:

- duurzame maatregelen moeten voor iedereen haalbaar en betaalbaar zijn;
- we stellen hoge eisen aan lokaal eigenaarschap en participatie;
- we zetten maximaal in op energiebesparing;
- voor de resterende energievraag zetten we alle mogelijke duurzame bronnen in: uit de bodem, het water, biomassa, wind en de zon.

We gaan aan de slag met de nieuwe routekaart

De vastgestelde 'Verrijkte Routekaart Energieneutraal Bronckhorst 2030' is de richting om hiermee aan de slag te gaan. De routekaart geeft contouren aan voor mogelijke maatregelen. In de routekaart staat welke keuzemogelijkheden en beperkingen er zijn.

In de verrijkte routekaart staan tussendoelen

Doel 2022: 15% duurzame energieopwekking en 10% besparing energieverbruik

Doel 2026: 45% duurzame energieopwekking en 25% besparing energieverbruik

Doel 2030: 100% duurzame (lokale) energieopwekking en 45% besparing energieverbruik

De maatregelen die we nemen in 2022 op een rij

- Uitgaande van 45% minder energieverbruik in 2030 willen we in 2022 het energieverbruik terugbrengen met minimaal 6,5%.
- De duurzame opwek willen we met minimaal 5% vermeerderen in 2022. Dit is een verdubbeling ten opzichte van 2019.
- De gemeente geeft het duurzame voorbeeld door zelf stappen te zetten naar een energieneutraal Bronckhorst. De gemeente is als organisatie gecertificeerd op niveau 3 van de CO₂-prestatieladder.

We hebben aandacht voor het klimaat in de deelprogramma's

Bronckhorst wil in 2030 een energieneutrale gemeente zijn. Dat betekent er alleen duurzame energie wordt gebruikt (geen uitstoot van CO₂) bij alle activiteiten in de gemeente. Dit beleid is gemaakt in 2019. Sindsdien werken we hard aan de realisatie van dit doel. De doelstellingen betreffen de hele gemeente, dus onze inwoners maar ook de bedrijven en instellingen. De doelstelling gaat uit van 45% minder energieverbruik ten opzichte van 2015 en het duurzaam opwekken van het resterend energiegebruik. De opwekking doen we binnen de gemeente.

We hebben een energiedashboard

In programma 3B is genoemd met welke projecten en activiteiten we willen zorgen dat de CO₂-uitstoot vermindert. We hebben een energiedashboard ontwikkeld dat laat zien waar Bronckhorst staat op weg naar 'energieneutraal in 2030'. Het biedt op een eenvoudige manier direct inzicht in verschillende aspecten. Denk aan: duurzame opwek, energieverbruik en energiebesparing en mobiliteit. In het energiedashboard is te zien dat het aandeel duurzame opwek wel iets stijgt en het energieverbruik licht daalt, maar het behalen van de doelstelling is nog ver weg.

Wat doen we bij de deelprogramma's op klimaatgebied?

Veel klimaatonderwerpen komen aan bod binnen [deelprogramma 3B Duurzaamheid](#) (2.1.3). Hieronder laten we zien dat bij veel meer deelprogramma's klimaat een rol speelt. Vanaf deze plek willen we de rode draad hierin ontwikkelen, vasthouden en de klimaatbegroting verder ontwikkelen.

Deel-programma	Ontwikkeling	Bedrag	Gewenst effect
2B	Bloemenbuurt Zelhem verduurzamen	€ 550.000	10% besparing aardgas en 15% besparing elektriciteit
2B	Biodiversiteit	€ 80.000	Vermindering hittestress en opvang regenwater
2B	VO Vorden, duurzaam bouwen	€ 10.700.000	Energieneutraal gebouw
2B	IHP, duurzaamheidsmaatregelen	€ 2.500.000	10% besparing aardgas en 15% besparing elektriciteit
3A	Industriepark Zelhem	€ 1.400.000	10% besparing aardgas en 15% besparing elektriciteit
2B	Mobiliteit 2030	nog onbekend	Vermindering fossiele brandstof
2B	Aanleg van fietsstroken bij 60 km wegen	nog onbekend	Vermindering fossiele brandstof

Wat is de organisatiedoelstelling voor energiebeleid?

De algemene doelstelling van het energiemanagementsysteem is om te komen tot een continue verbetering van de energie-efficiëntie en minder CO₂-uitstoot van de organisatie. De grootste CO₂-vermindering bereiken we door de energie die niet wordt verbruikt. We moeten de energievraag dus zoveel mogelijk beperken en het liefst zoveel mogelijk energie zelf opwekken.

Wat we wél gebruiken, wekken we duurzaam op

De doelstelling is om in 2030 zoveel mogelijk energie te besparen en evenveel energie op te wekken als dat er door onze gemeentelijke organisatie wordt verbruikt. Energie die we niet kunnen besparen, wekken we duurzaam op. Dat betekent:

- we verminderen het energieverbruik met 45% ten opzichte van 2015;
- energie die we niet kunnen besparen, wekken we 100% duurzaam op.

We meten onze CO₂-uitstoot

De CO₂-prestatieladder is een instrument om de CO₂-uitstoot van een organisatie of gemeente te meten en te reduceren. Daarnaast is het een instrument voor opdrachtgevers om te gebruiken voor meetbare criteria bij aanbestedingen. Met de verschillende niveaus op de ladder wordt snel inzichtelijk wat de intenties zijn van de inschrijvende bedrijven en instellingen.

De CO₂-prestatieladder heeft 4 invalshoeken:

1. *Inzicht*: we stellen een CO₂-footprint op volgens de norm ISO 14064-1. Daarmee krijgen we inzicht in onze CO₂-uitstoot.
2. *CO₂-reductie*: we verminderen de CO₂-uitstoot.
3. *Transparantie*: we communiceren open over de CO₂-footprint en onze reductiedoelstellingen. Zowel met onze inwoners, bedrijven en instellingen als binnen onze organisatie.
4. *Deelname*: we nemen deel aan initiatieven - in de sector of keten - om CO₂ te verminderen.

De CO₂-footprint heeft 2018 als referentiejaar

De CO₂-footprint laat de totale hoeveelheid uitgestoten broeikasgassen zien. Dit heten de Green House Gas-emissies (GHG-emissies). Onze GHG-emissie bedroeg in 2018 549,7 ton CO₂. In 2020 was de CO₂ uitstoot 445,3 ton. Dit is een afname van 19 procent ten opzichte van het referentiejaar. In 2022 willen we naar 380 ton. Dit is een afname van 30,9 procent ten opzichte van het referentiejaar.

We leggen uit wat GHG-emissies zijn

Het Green House Gas Protocol maakt onderscheid in verschillende scopes op basis van de herkomst van het broeikasgas. Hieruit ontstaat een zogenaamde 'inventaris aan broeikasgassen' van een organisatie die kan worden gekwantificeerd en gemanaged. Oftewel de CO₂-uitstoot die vrijkomt bij de eigen activiteiten. Elke invalshoek is onderverdeeld in 5 niveaus. Een erkende certificerende instantie beoordeelt de activiteiten en bepaalt het niveau van de CO₂-prestatieladder. Hiervoor moeten stappen zijn gezet op alle invalshoeken van de ladder.

Wat is onze CO₂-footprint op dit moment

We leveren (direct en indirect) producten en diensten aan onze inwoners, maar we zijn op zichzelf een 'gewone' organisatie. De omvang van onze organisatie is zodanig dat we moeten voldoen aan de Europese Energie Richtlijn (EED). We vinden dat we ook een voorbeeldfunctie hebben naar onze burgers en bedrijven. Daarom hebben we niveau 3 op de CO₂-prestatieladder behaald. Dit betekent o.a. dat we communiceren over onze CO₂-footprint volgens de landelijk norm en beschikken we over kwantitatieve reductiedoelstellingen. Dit is een mooie stap om onze ambitie om in 2030 energieneutraal te zijn waar te maken. Hiermee hebben we concreet het energieverbruik in kaart gebracht en houden we kwantitatief bij welke CO₂-besparende maatregelen ervoor zorgen dat de CO₂-uitstoot jaarlijks daalt.

Met het behalen van niveau 3 richten we ons vooral op de CO₂-uitstoot die wordt veroorzaakt door onze eigen scope 1 en 2 emissies. Dit houdt in dat we inzicht hebben in onze eigen energiestromen, zoals het gas-, elektra en brandstofverbruik, maar ook in de zakelijk gereden kilometers.

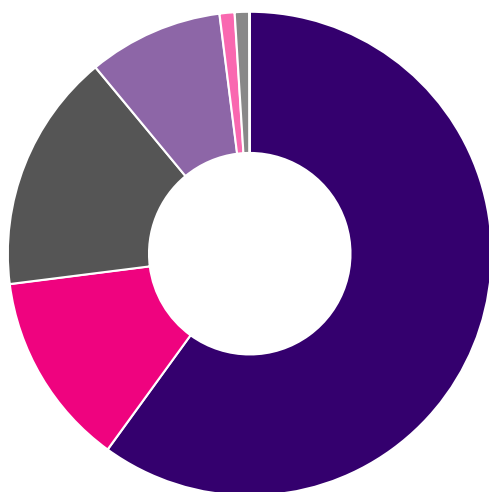
We nemen maatregelen om CO₂ te verminderen

In 2020 werd Bronckhorst opnieuw gecertificeerd op niveau 3 van de CO₂-prestatieladder. Hiermee geven we het duurzame voorbeeld. We zetten vooral in op besparen van brandstofverbruik en de zakelijke kilometers van medewerkers. Naast de overstap op hoofdzakelijk biodiesel, vervangen we meerdere bedrijfswagens voor een elektrische variant.

We halen 10,9% reductie in 2022

De emissies zijn vastgesteld voor 2020. In ons plan van aanpak met alle reductiemaatregelen staat welke maatregelen we in de komende jaren uitvoeren. Deze zorgen er samen voor dat we 10,9% reductie behalen in 2022 in vergelijking met 2018.

Verdeling CO₂ emissies gemeente Bronckhorst 2019

- Dieselverbruik voertuigen (60%)
- Dieselverbruik materieel (13%)
- Gasverbruik (16%)
- Zakelijke kilometers - prive auto's (1%)
- Aspen (1%)
- Benzineverbruik voertuigen (1%)
- Zakelijke kilometers - OV (0%)

Procentuele verdeling 2019

Indicatoren

Effectindicator	Bron	Nul-meting	Jaar nul-meting	Doel 2020	Realisatie 2020	Doel 2021	Doel 2022	Doel 2030
Niveau op CO ₂ prestatieladder	EED energie-audit	ntb	2019	niveau 3	niveau 3	niveau 3	niveau 3	

3. FINANCIËLE BEGROTING

3.1. Overzichten baten en lasten 2022-2025

3.1.1. Baten en lasten 2022 per programma

Baten en lasten 2022

	Baten	Lasten	Saldo
Programma			
Programma 1 Zorg en ondersteuning	6.778	35.339	-28.561
1A Vitale inwoners en samenleving	-	3.221	-3.221
1B Toegang en individuele voorzieningen	6.778	32.119	-25.341
Programma 2 Wonen en leefomgeving	7.781	27.104	-19.323
2A Passend wonen	1.693	1.592	102
2B Aantrekkelijke leefomgeving	6.087	25.512	-19.425
Programma 3 Bedrijvigheid en ontwikkeling	4.494	6.281	-1.787
3A Economie	339	1.615	-1.276
3B Duurzaamheid	4.155	4.666	-511
Programma 4 Bestuur	345	3.288	-2.943
4A Besturen	345	3.288	-2.943
Totaal programma's	19.397	72.012	-52.615
Algemene dekkingsmiddelen			
- Lokale heffingen	8.323	534	7.789
- Algemene uitkering	54.806	-	54.806
- Dividenden	410	4	406
- Saldo financieringsfunctie	746	694	51
- Overige algemene dekkingsmiddelen	20	1.311	-1.291
Totaal algemene dekkingsmiddelen	64.304	2.543	61.761
Overhead	236	10.448	-10.212
Heffing VPB	-	-	-
Onvoorzien	-	123	-123
Saldo van baten en lasten	83.937	85.125	-1.188
Toevoeging aan reserves	-	-	-
Onttrekking aan reserves	2.361	-	2.361
Geraamd resultaat 2022	86.298	85.125	1.172

+ = overschot; - = tekort

De wijzigingen in onze reserves (Algemene reserve en bestemmingsreserves) geven we hieronder per reserve weer:

Gebruik van (bestemmings)reserves

Omschrijving	Onttrekking	Toevoeging
Programmabegroting:		
Algemene reserve	245	
Bestemmingsreserve Investeringsagenda kapitaallasten	9	
Bestemmingsreserve Investeringsagenda bijdragen ineens	1.700	
Bestemmingsreserve derving Nuondividend	230	
Bestemmingsreserve gemeentehuis	177	
Totaal	2.361	-
<i>Per saldo onttrekking</i>	2.361	

Nieuwe presentatie van (bestemmings)reserves

In het overzicht van het gebruik van de reserves noemen we de bestemmingsreserve Investeringsagenda kapitaallasten en Investeringsagenda bijdragen ineens. Daarvan geven we jaarlijks op een vaste plek (De Investeringsagenda) een beeld van de opgaves die we hiervoor in het lopende jaar hebben. De bestemmingsreserve Sociaal domein is eind 2021 opgeheven. Hiervoor lopen vanaf 2022 de geldstromen ook via de Algemene reserve, voor projectgelden of voor risicoafdekking.

Voor alle opgaves geven we de voorkeur aan dekking van de kosten binnen de jaarlijkse budgetten. Wat we tenslotte toch nodig hebben van reserves, leggen we u in afzonderlijke raadsvoorstellen ter instemming voor (voor Kapitaallasten Investeringsagenda) of in de Jaarstukken (voor Sociaal domein).

3.1.2. We weten wat onze dekkingsmiddelen zijn

Een overzicht van onze dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen

Overzicht	Rekening 2020	Begroting 2021 (na wijziging)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Onvoorziene uitgaven (A)	-	63	123	123	123	123
<i>Lokale heffingen</i>						
Onroerendezaakbelastingen woningen	5.108	5.250	5.668	5.668	5.668	5.668
Onroerendezaakbelastingen eigenaren niet-woningen	1.636	1.601	1.570	1.570	1.570	1.570
Onroerendezaakbelastingen gebruikers niet-woningen	952	924	960	960	960	960
Forensenbelasting	68	65	65	65	65	65
Reclamebelasting	143	125	125	125	125	125
Toeristenbelasting	246	260	260	260	260	260
Lokale heffingen (B)	8.153	8.225	8.648	8.648	8.648	8.648
Algemene uitkering	53.847	54.616	54.806	53.688	53.045	52.907
Algemene uitkering (C)	53.847	54.616	54.806	53.688	53.045	52.907
<i>Dividend / winstuitkering</i>						
BNG	92	131	120	120	120	120
Vitens	-	-	-	-	-	-
Alliander	448	370	290	355	355	355
Dividend (D)	540	501	410	475	475	475
Overige algemene dekkingsmiddelen (E)	-36	1.071	-1.291	-1.364	-1.377	-1.391
Saldo financieringsfunctie (F)	-62	313	51	98	106	143
Totaal dekkingsmiddelen (A t/m F)	62.443	64.789	62.747	61.668	61.018	60.904

We leggen uit hoe we aan onze dekkingsmiddelen komen

We gebruiken de financiële middelen voor onze maatschappelijke doelen en voor onze verantwoordelijkheden richting onze inwoners. We lichten ze hieronder toe.

Onvoorziene uitgaven

De begroting kent een post voor onvoorziene uitgaven. In de [Financiële verordening Bronckhorst](#) is dit budget één-op-één gesteld met het aantal inwoners. We gebruiken dit (€ 3,50 per inwoner) om eenmalige kosten te dekken die voldoen aan de drie 'O-criteria': onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar. Hulpmiddel is voor ons de Risico-impactanalyse. Daarmee volgen we nu de mogelijke effecten en risico's van corona, een belangrijk aandachtspunt voor de komende jaren waar het gaat om onvoorziene uitgaven.

Lokale heffingen

Deze baten betalen onze inwoners. Begraafrechten, riool- en afvalstoffenheffing staan er niet bij, de opbrengsten hiervan zijn bedoeld voor 100% kostendekkendheid voor die diensten. De toeristenbelasting en de reclamebelasting zetten we in voor toeristische uitgaven (toeristenbelasting) en subsidie aan ondernemersverenigingen (reclamebelasting) binnen [deelprogramma 3A Economie](#) (2.1.3). Over de lokale heffingen leest u meer in de [paragraaf Lokale heffingen](#) (2.2.1).

Algemene uitkering

De Algemene uitkering uit het Gemeentefonds is de belangrijkste inkomstenbron voor gemeenten. Voor de Algemene uitkering geldt volledige bestedingsvrijheid, eventuele labelingen van budgetten hierbinnen maken we zelf. De cijfers in deze programmabegroting geven de stand van de Algemene uitkering na de Meicirculaire 2021.

Voor Jeugdhulp krijgen we tot en met 2022 extra middelen van het Rijk. Of die middelen er ook zijn voor de jaren erna blijft onduidelijk. We gaan er vanuit dat de compensatie na 2022 wordt voortgezet. Dit is ook in lijn met het advies van de VNG en IPO daarover. Met het risico dat dit scenario toch geen waarheid wordt, houden we rekening in de risicoparagraaf (2.2.2).

In het onderstaande overzicht ziet u de ontwikkeling van de Algemene uitkering. Dit nemen we als gegeven mee in de begrotingsopstelling 2022-2025.

Ontwikkeling Algemene uitkering totaal	2021	2022	2023	2024	2025
Programmabegroting 2021-2024	53.661.576	53.993.583	53.687.454	53.404.531	-
Effecten Septembercirculaire 2020	-235.352	-503.424	-403.706	-281.353	-
Effecten Decembecirculaire 2020	765.724	-137.235	-142.384	-142.902	-
Effecten Maartcirculaire 2021	424.529	-	-	-	-
Verwerkt in Perspectiefnota 2022	54.616.477	53.352.924	53.141.364	52.980.276	53.146.069
Effecten Meicirculaire 2021	1.591.495	1.452.890	-553.082	-935.707	-1.139.220
Omvang in Programmabegroting 2022	56.207.972	54.805.814	52.588.282	52.044.569	52.006.849

+ = vergroting financiële ruimte; - = verkleining financiële ruimte

Het effect van de Algemene uitkering op de begrotingsruimte is als volgt:

Ontwikkeling vrije ruimte in circulaire Algemene uitkering	2021	2022	2023	2024	2025
Effecten Septembercirculaire 2020	-235	-503	-404	-281	-
Effecten Decembecirculaire 2020	766	-137	-142	-143	-
Effecten Maartcirculaire 2021	425	-	-	-	-
Effecten Meicirculaire 2021	1.591	1.453	-553	-936	-1.139
Ontwikkeling mei 2020 - mei 2021	2.546	812	-1.099	-1.360	-1.139

+ = vergroting financiële ruimte; - = verkleining financiële ruimte

Voor het bedrag 'onder aan de streep' gebruiken we weer een groot gedeelte van de bestaande kosten (verlaging of verhoging). Daarover hebben we u geïnformeerd in juli 2021. Het resultaat vormt begrotingsruimte of - tekort en dat vermelden we bij de financiële positie, een paar aanpassingen in bestaande budgetten (3.3.1).

Dividend / winstuitkering

We nemen deel in 7 bedrijven. Van 2 bedrijven (Alliander en BNG) ontvangen we dividend. Meer hierover staat in de paragraaf Verbonden partijen (2.2.6).

Overige algemene dekkingsmiddelen

Onder deze noemer hebben we 2 stelposten staan. We weten dat de besteding komt, maar niet binnen welk taakveld dat zal zijn. Het gaat om de volgende budgetreserveringen:

- het flexibele formatiebudget (€ 1,2 miljoen). Dit bestaat uit inhuur en nog niet aan taakvelden toegerekende vacatures;
- de reserveringen voor nieuw beleid vanuit de Algemene uitkering (€ 89.000). Over die reserveringen informeren we u altijd in de actieve informatievoorziening over de Algemene uitkering.

Saldo financieringsfunctie

Over de rente-effecten van ons financieringsbeleid leest u meer in de paragraaf Financiering (2.2.4).

Ons beleid voor dekkingsmiddelen

Portefeuillehouder Willem Buunk
Ambtelijk trekker Ellen Hanzens

Maatschappelijke doel

- We gebruiken de financiële middelen voor onze maatschappelijke doelen en voor onze verantwoordelijkheden richting onze inwoners
- We zijn een financieel gezonde gemeente
- We hebben herkenbare tarieven en belastingen; transparant en passend

Indicatoren

Lokale indicatoren

We hebben geen lokale indicatoren vastgesteld.

Landelijk vastgestelde indicatoren

Landelijk vastgestelde indicatoren	Bron	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Gelderland 2020
Gemiddelde WOZ waarde woning (x € 1.000)	CBS 2020	254	267	287	261

Landelijk vastgestelde indicatoren	Bron	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Gelderland 2021
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden (in euro's)	COELO 2021	757	761	877	740
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (in euro's)	COELO 2021	828	793	917	800

Gegevens overgenomen van www.waarstaatjegemeente.nl stand d.d. 03-08-2021

Risico's

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (niet financieel)
Extern - Het uitbreken van een pandemie en daardoor hoge uitgaven van het Rijk.	Het Rijk in de toekomst gaat bezuinigen. Door doorwerking hiervan op het gemeentefonds (systeem samen de trap op en samen de trap af) ontvangen we dan ook een lagere uitkering uit het gemeentefonds.	Financieel - Onze gemeente moet gaan bezuinigen.	50%	€ 1.000.000	5,12%	-
Extern - Herijking Gemeentefonds.	Lagere inkomsten uit gemeentefonds dan geraamd. Herijking gemeentefonds vindt nu op zijn vroegst in 2023 plaats.	Financieel - Financiële tekorten, bijstelling van de begroting waardoor er kans bestaat dat activiteiten worden geschrapt en dat de doelstellingen niet worden gehaald.; Niet financieel - Het niet halen van doelstellingen kan leiden tot landelijke reputatieschade.	70%	€ 450.000	3,21%	5

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (niet financieel)
Extern - Het niet behalen van doelstellingen (uitvoeringsprogramma: Rijksuitgaven in het lopende boekjaar laten een verlaging zien van de Algemene uitkering. Dit risico doet zich nu pas weer voor vanaf 2022, daar de accessen voor 2020 en 2021 bevroren zijn. Dit is een coronamaatregel van het Rijk om onzekerheid bij de gemeenten te verkleinen.	Onderuitputting plaatsvindt op de uitgaven in lopend boekjaar bij het Rijk vanaf 2022.	Financieel - Lagere Algemene uitkering.	50%	€ 350.000	1,78%	-
Mens - Sociaal Domein, onzekerheid over het voortbestaan van de extra middelen voor Jeugd vanaf 2023.	Verwachte extra bijdrage Jeugd over 2023 tot en met 2025 (BZK/IPO voorstel van 1 juli) is verwerkt in deze begroting volgens richtlijnen provincie voor 75%. Vaststelling vindt later plaats met kans op gedeeltelijke terugbetaling Algemene uitkering.	Financieel - Tekorten op het Sociaal Domein.	30%	€ 500.000	1,53%	-
Extern - Het uitbreken van een pandemie, ontstaat een economische recessie waarbij mensen financieel voor uitdagingen komen te staan.	Minder inkomsten worden gegenereerd: (on)inbaarheid van gemeentelijke belastingen retributies, ozb, drinkwater, riool, toeristen- & forensenbelasting. Onzeker blijft hoe de inkomsten zich in de toekomst (met corona) ontwikkelen, voornamelijk vanaf 2021.	Financieel - Er financiële tekorten ontstaan.	50%	€ 250.000	1,53%	-

Meer informatie over de risico's vindt u in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (2.2.2).

Ons beleid voor overhead

Portefeuillehouder Marianne Besselink
Ambtelijk trekker Miriam Jansen

Maatschappelijk doel

- Goed werkgeverschap
- Creatief werken binnen de wettelijke mogelijkheden
- Financieel gezonde gemeente zijn
- Raad faciliteren in kaderstellende en controlerende rol

Indicatoren

Lokale indicatoren

We hebben geen lokale indicatoren vastgesteld.

Landelijk vastgestelde indicatoren

Landelijk vastgestelde indicatoren	Bron	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	Begroting 2022		7,04	7,57	7,87	7,84
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	Begroting 2022		7,21	7,28	7,39	7,40
Apparaatskosten (kosten per inwoner)	Begroting 2022		700	706	711	713
Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen)	Begroting 2022		11,00%	10,10%	0,20%	1,07%
Overhead (% van totale lasten)	Begroting 2022		11,1%	10,5%	11,5%	12,0%

Risico's

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (niet financieel)
Technisch - Gehackt worden, fysiek toegang tot het systeem verschaffen (inbraak op systeem), gijzelsoftware plaatsen (losgeld eis).	Er doet zich een beveiligingslek voor waar misbruik van gemaakt wordt.	Financieel - Er extra kosten worden gemaakt.; Niet financieel - Een beveiligingslek brengt doorgaans imagoschade met zich mee op landelijk niveau.	25%	€ 2.500.000	6,35%	5
Extern - Het uitbreken van een pandemie, leidt tot een economische recessie waardoor financiële problemen ontstaan.	Faillissement/ surseance/ financiële tegenvallers bij contractpartijen (leveranciers, afnemers).	Financieel - Er financiële tekorten ontstaan.; Niet financieel - Doelstellingen komen in gevaar.	50%	€ 250.000	1,53%	4
Mens - Misleiding/ fraude door de ambtenaar en/of Integriteitkwesitie; Organisatie - Personeel past niet meer binnen formatie na reorganisatie; Organisatie -	Werknemer(s) worden ontslagen.	Financieel - Wachtgeldverplichting; Niet financieel - Onvrijwillig ontslag kan leiden tot plaatselijke of regionale imagoschade	50%	€ 250.000	1,28%	4

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (niet financieel)
Gebrekkige dossiervorming						
Technisch - Onbedoeld verstrekken van privacygegevens	Er door ten onrechte verstrekte privacygegevens datalekken kunnen ontstaan.	Financieel - Er claims kunnen worden ingediend of boetes volgen die leiden tot financiële schade.; Niet financieel - Het openbaar worden van datalekken zijn schadelijk voor het imago van de organisatie op landelijk niveau.	20%	€ 500.000	1,02%	5

Meer informatie over de risico's vindt u in de [paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing \(2.2.2\)](#).

Wat mag het kosten

Financiële ontwikkelingen

De financiële ontwikkelingen staan in het [overzicht algemene dekkingsmiddelen](#). Een toelichting op die financiële ontwikkelingen geven we in de [taakveldenbegroting](#). Ook geven we daar een grafische weergave van de verschillende kosten tussen raming 2021 na wijziging en raming 2022.

Berekening overheadpercentage

In het overzicht hieronder tonen we de totale uitgaven voor de overhead voor de organisatie. Dit besteden we voor sturing en ondersteuning van het primaire proces (taken zoals groenonderhoud of Jeugdzorg). Het totaalbedrag is ook te vinden in het [overzicht van baten en lasten in de Financiële begroting \(3.1.1\)](#).

Overzicht baten en lasten overhead

Omschrijving	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Lasten			
Niet in te delen lasten	-	124	124
Personeelskosten / personeelskosten derden	5.733	6.149	5.714
Energiekosten	42	42	42
Belastingen	2	9	9
Leveringen en diensten	3.175	3.516	3.574
Dotatie voorziening onderhoud	224	228	231
Kapitaallasten	713	884	754
<i>Subtotaal lasten</i>	9.889	10.951	10.448
Doorbelastingen	-	-	-
Totaal lasten	9.889	10.951	10.448
Baten			
Vergoedingen voor personeel	128	52	45
Huren	156	177	177
Leveringen en diensten	22	-	-
Verkoop duurzame goederen	-	-	-

Omschrijving	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Bijdrage instanties	71	14	14
Totaal baten	377	243	236

Saldo Overhead (taakveld 0.4)	9.512	10.708	10.212
Overheadpercentage	11,1%	11,5%	12,0%

- = kosten; + = baten

De wet geeft een kengetal voor vergelijkingen van programma's of taakvelden

In de voorgeschreven kengetallen wordt de overhead uitgedrukt in een percentage van de totale lasten van de programma's. De kosten van overhead moeten we apart administreren en zitten niet in de totale lasten van de (deel)programma's zoals getoond in het programmaplan. Voor een beeld van de totale lasten inclusief overhead van een programma tellen we dus het voornoemd percentage bij de totale lasten van de (deel)programma's op.

We gebruiken een ander kengetal voor bijdragen binnen kostprijzen

Voor de berekening van kostprijzen werken we met een ander percentage, namelijk de verhouding totale overhead ten opzichte van de totale loonkosten. Dit percentage is 72% (2021: 69%). Dit percentage geeft een beter beeld van toe te rekenen kosten, want het is gerelateerd aan de eigen primaire werkzaamheden (loonkosten).

We rekenen geen overhead naar incidentele taken

We berekenen geen loonkosten en daarom ook geen overhead toe aan grondexploitaties, investeringen en projecten. We zien die taken als incidenteel van aard.

Nieuw beleid

Deel progr.	Omschrijving, bedragen in €	2022	2023	2024	2025
Nieuw beleid volgens perspectiefnota					
AD	Hogere ozb voor verlaging rioolheffing	360.000	360.000	360.000	360.000
Totaal nieuw beleid volgens perspectiefnota		360.000	360.000	360.000	360.000
Aanvulling Programmabegroting 2022					
Geen bijzonderheden					
<i>Aanvulling in Programmabegroting 2022-2025</i>					
		-	-	-	-
Totaal structureel		360.000	360.000	360.000	360.000
Totaal incidenteel		-	-	-	-
Saldo		360.000	360.000	360.000	360.000

+ = extra inzet van middelen; - = minder inzet van middelen

Investeringsplan

Omschrijving	Investering	Jaar	Termijn	2022	2023	2024	2025
Audio Visuele middelen	150.000	2025	5	-	-	-	1.125
Keukeninrichting	70.000	2025	10	-	-	-	525
Overhead	220.000			-	-	-	1.650

Bedragen in €

Dekking projectkosten uit reserves

Omschrijving, bedragen in €	AR/BR*	2022	2023	2024	2025
AD Derving Nuondividend	BR	229.600	172.200	114.800	57.400
AD Dekking kapitaallasten					397.650
Investeringsagenda	BR	8.628	128.262	327.822	
AD Dekking bijdragen					400.000
Investeringsagenda ineens	BR	1.700.000	400.000	400.000	

Omschrijving, bedragen in €	AR/BR*	2022	2023	2024	2025
OH Huisvesting (gemeentehuis)	BR	150.000	150.000	150.000	150.000
OH Vrijval Iza gelden (20 jr)	BR	12.039	12.039	12.039	12.039
OH Huisvesting gemeentewerf Hengelo	BR	15.312	15.312	15.312	15.312
		2.115.579	877.813	1.019.973	1.032.401

+ = gebruik van reserve; - = bedrag naar reserve

* AR= Algemene reserve, BR = Bestemmingsreserve

Bij het gebruik van bestemmingsreserves, zoals huisvesting, gaat het om jaarlijks terugkomende onttrekkingen. De eenmalige bijdragendekken we vanuit de Algemene reserve (dekking kapitaallasten Investeringsagenda of bijdragen Investeringsagenda ineens).

3.1.3. Baten en lasten 2022-2025 per programma

		Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Programma					
<u>Zorg en ondersteuning</u>	baten	6.778	6.758	6.758	6.758
	lasten	35.339	35.307	35.320	35.288
	saldo	-28.561	-28.548	-28.561	-28.529
<u>Wonen en leefomgeving</u>	baten	7.781	7.368	8.429	8.452
	lasten	27.104	25.551	26.388	26.451
	saldo	-19.323	-18.183	-17.959	-17.999
<u>Bedrijvigheid en ontwikkeling</u>	baten	4.494	4.552	4.554	4.459
	lasten	6.281	5.811	5.812	5.804
	saldo	-1.787	-1.259	-1.258	-1.345
<u>Bestuur</u>	baten	345	345	345	345
	lasten	3.288	3.227	3.247	3.239
	saldo	-2.943	-2.882	-2.902	-2.894
Totaal programma's		-52.615	-50.873	-50.680	-50.767
Algemene dekkingsmiddelen					
- Lokale heffingen	baten	8.323	8.323	8.323	8.323
	lasten	534	534	534	534
	saldo	7.789	7.789	7.789	7.789
- Algemene uitkering	baten	54.806	53.688	53.045	52.907
	lasten	-	-	-	-
	saldo	54.806	53.688	53.045	52.907
- Dividenden	baten	410	475	475	475
	lasten	4	4	4	4
	saldo	406	471	471	471
- Saldo financieringsfunctie	baten	746	748	716	686
	lasten	694	650	610	543
	saldo	51	98	106	143
- Overige algemene dekkingsmiddelen	baten	20	20	20	20
	lasten	1.311	1.384	1.397	1.411
	saldo	-1.291	-1.364	-1.377	-1.391
Totaal algemene dekkingsmiddelen		61.761	60.683	60.033	59.918
Overhead	baten	236	236	236	236
	lasten	10.448	10.488	10.480	10.456
	saldo	-10.212	-10.252	-10.244	-10.221
Heffing VPB	saldo	-	-	-	-
Onvoorzien	baten	-	-	-	-
	lasten	123	123	123	123
	saldo	-123	-123	-123	-123
Saldo van baten en lasten (A)		-1.188	-564	-1.014	-1.193
Toevoeging aan reserves		-	-	-	-
Onttrekking aan de reserves		2.361	878	1.020	1.032
Saldo onttrekkingen / toevoegingen aan reserves (B)		2.361	878	1.020	1.032
Geraamd resultaat (A + B)					
Begrotingstekort		-	-	-	160
Begrotingsoverschot		1.172	313	6	-

3.1.4. Overzicht incidentele baten en lasten 2022-2025 per programma

Baten en lasten zien we als incidenteel wanneer ze de begroting niet meer dan 3 jaar achtereenvolgend beïnvloeden, waarvan de einddatum vastligt en die niet strikt noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de gemeentelijke taken. We volgen hiermee het Gelders provinciaal toezichtskader 'Kwestie van evenwicht' en de verschenen provinciale handleiding 2021 'Verduidelijking structurele en incidentele baten en lasten'. Voor de provincie hoeven we in het overzicht niet zichtbaar te maken hoe we de incidentele lasten opvangen (in de exploitatie of uit de reserve).

Van de incidenteel opgenomen baten en lasten geven we het volgende overzicht:

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Programma 1 Zorg en ondersteuning	-	-	-	-
<i>Wonen en leefomgeving</i>				
2B Invoering Omgevingswet	235	-	-	-
Programma 2 Wonen en leefomgeving	235	-	-	-
<i>Bedrijvigheid en ontwikkeling</i>				
3A Gebiedsprocessen bedrijventerreinen	5	-	-	-
3B Risicodialoog klimaatadaptatie en actieplan	5	-	-	-
Programma 3 Bedrijvigheid en ontwikkeling	10	-	-	-
Programma 4 Bestuur	-	-	-	-
<i>Algemene dekkingsmiddelen</i>				
AD Dekking bijdragen Investeringsagenda ineens	1.700	400	400	400
Algemene dekkingsmiddelen	1.700	400	400	400
Overhead	-	-	-	-
Saldo incidentele middelen	1.945	400	400	400

+ = inzet van incidentele middelen; - = bijdrage van derden aan incidentele middelen

De bijdragen ineens voor de Investeringsagenda (€ 1,7 miljoen) halen we uit een reserve, namelijk Dekking bijdragen Investeringsagenda. Hiervan betalen we de sportaccommodatie in Keijenborg en de aanleg van voetbalvelden in Keijenborg en Vorden. Hiervoor verstrekken we namelijk in 1 keer een subsidie. De overige (project)budgetten dekken we vanuit de exploitatie. Meer daarover leest u in het [programmaplan](#).

3.1.5. Overzicht berekening aandeel EMU-saldo

Om als Nederlandse overheid te voldoen aan Europese begrotingsregels moet het begrotingstekort (EMU-saldo) van Nederland beneden de grenswaarde blijven van 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Het EMU-saldo van de decentrale overheden telt hierin mee voor 0,4%. Het Rijk heeft geen onderverdeling vastgesteld naar gemeenten, provincies en waterschappen. Het voldoen aan de grenswaarde van 0,4% is een inspanningsverplichting. Een eventuele overschrijding van het toegestane EMU-tekort leidt niet tot een sanctie.

Ons EMU-aandeel is beperkt. In 2023 en 2025 is dat groter dan voor onze gemeente gebruikelijk. Dan investeren we voor het eerst (weer) fors in de materiële vaste activa. We starten we met de bouw van de VO-school in Vorden (2023), de uitvoering van het onderwijshuisvestingsplan en

de grote investeringen in sportaccommodaties, leefbaarheid en reconstructies bedrijventerreinen (2025).

	Berekening EMU-saldo		2022	2023	2024	2025
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	+	-1.188	-564	-1.014	-1.193
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	+	3.004	3.385	3.245	3.245
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	+	2.022	1.890	1.874	1.780
4	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-	6.271	11.748	1.294	18.234
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	+	244	265	287	310
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	+	-	-	-	-
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	-	-	-	-	-
8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voor zover transacties niet op exploitatie verantwoord	+	-	-	-	-
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	-	2.049	1.928	2.202	1.970
10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	-	5	5	5	417
11	Verkoop effecten:					
11a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)		nee	nee	nee	nee
11b	Zo ja wat is bij verkoop de te verwachten boekwinst op de exploitatie?	-				
	Berekening EMU - saldo		-4.243	-8.705	891	-16.478

+ = ruimte binnen norm; - = overschrijding van norm

3.2. Begroting baten en lasten 2022 op kostensoorten

3.2.1. We volgen welke kosten we maken

Voor de jaarlijkse budgetten gebruiken we vaste uitgangspunten voor de stijging van de lonen en prijzen aan de uitgaven- en inkomstenkant en de hoogte van de rentepercentages. In [bijlage 4.3](#) bij deze programmabegroting ziet u een overzicht van de gehanteerde uitgangspunten.

Hieronder tonen we de ontwikkeling van de baten en lasten van de programma's en taakvelden op kostensoorten. In de [toelichting](#) (3.2.2) richten we ons op de laatste 2 kolommen.

Rekening van baten en lasten

Kostensoorten	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2021 jaarschijf 2022	Begroting 2022
Baten				
Algemene uitkering	53.847	54.616	53.994	54.806
Overige inkomensoverdrachten	13.271	6.207	6.004	6.048
Belastingen	12.745	12.965	12.965	13.008
Ov.opbrengsten, huren en pachten, leges	7.180	8.435	9.209	8.416
Dividend, winstuitkering	540	501	320	410
Verkoop grond en overige duurzame goederen	1.589	814	-	335
Totaal baten	89.172	83.537	82.492	83.022
Lasten				
Personeelskosten	24.081	25.355	24.015	24.393
Afschrijvingen	2.855	3.279	3.453	3.004
Inkomensoverdrachten	40.369	34.637	34.734	34.556
Kosten derden	17.189	20.686	17.696	19.464
Dotaties voorzieningen	2.492	1.784	2.054	2.022
Aankoop grond en overige duurzame goederen	19	-	-	-
Totaal lasten	87.004	85.740	81.951	83.440
Rente				
Rente baten	51	85	93	82
Rente lasten	781	770	731	707
Saldo rente lasten	731	685	638	625
Activering mutaties grondexploitaties	906	426	-	146
Saldo van baten en lasten	531	-3.314	-97	-1.188
Toevoegingen en onttrekkingen reserves				
Toevoeging reserves	-	2.154	-	-
Onttrekking reserves	2.393	5.468	652	2.361
Geraamd resultaat	2.924	-	554	1.172

+ = begrotingoverschot; - = begrotingstekort

3.2.2. Wat geven we anders uit dan verwacht voor 2022

In de toelichting op kostensoorten vergelijken we de ramingen 2022 met de ramingen die we in het programmabegroting van 5 november 2020 voor de jaarschijf 2022 hebben opgenomen.

Algemene uitkering

De Algemene uitkering is gebaseerd op de Meicirculaire 2021. En is hoger dan we verwacht hadden bij de Perspectiefnota 2022 (op basis van de Decembercirculaire 2020). Belangrijke stijging is de hogere vergoeding voor Jeugdkosten. We zetten dat in voor het sociaal domein, ook voor de jaren na 2022. Over de ontwikkeling van de Algemene uitkering leest u meer in het [overzicht algemene dekkingsmiddelen](#) (3.1.2) en de [financiële positie](#) (3.3.1).

Algemene uitkering	Jaarschijf 2022 uit MJB 2021-2024	Begroting 2022
Algemene uitkering gemeentefonds	47.675	49.983
Uitkering deelfonds sociaal domein	6.319	4.823
Totaal Algemene uitkering	53.994	54.806

Overige inkomensoverdrachten

We laten hier de rijksvergoedingen van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid zien voor de uitvoering van de inkomensregelingen en de eigen bijdragen.

Overige inkomensoverdrachten	Jaarschijf 2022 uit MJB 2021-2024	Begroting 2022
Bijdragen Rijk	5.213	5.172
Verhaal	407	407
Eigen bijdragen	213	208
Overige bijdragen overheidsinstanties	171	261
Totaal overige inkomensoverdrachten	6.004	6.048

Belastingen

De opbrengsten van de verschillende belastingen laten, naast indexering, een verhoging zien bij onroerendezaakbelastingen (ozb) woningen en bij ozb gebruikers niet woningen. Bij deze 2 verhogen we de opbrengst voor gelijkblijvende woonlasten bij een lagere rioolheffing (€ 360.000). Daarnaast stijgen de proceskosten voor no cure no pay-bedrijven bij ozb woningen met 10% (€ 10.000). De daling bij ozb niet-woningen volgt uit de verkleining van het areaal aan bedrijven (m.n. boerderijen) en de verlaging van het rioolrecht (€ 450.000). Over de ontwikkeling van de belastingen leest u meer in de [paragraaf Lokale heffingen](#) (2.2.1).

Belastingen	Jaarschijf 2022 uit MJB 2021-2024	Begroting 2022
Onroerende zaakbelastingen:		
- woningen	5.250	5.668
- niet woningen, eigenaren	1.601	1.570
- niet woningen, gebruikers	924	960
Toeristenbelasting	260	260
Forensenbelasting	65	65
Reclamebelasting	125	125
Rioolheffing:		
- woningen	4.272	3.929
- niet woningen	468	431
Totaal belastingen	12.965	13.008

Huren en pachten, leges en overige opbrengsten

Voor de diensten voor afval willen we dat de tarieven kostendekkend zijn, voor (bouw)vergunningen meer kostendekkend en voor de andere diensten berekenen we de prijsstijging door.

Huren en pachten, leges en overige opbrengsten	Jaarschijf 2022 uit MJB 2021-2024	Begroting 2022
Pachten	27	28
Huren:		
- woningen	26	26
- overige gebouwen	675	762
- gronden	10	10
Leges:		
- bestemmingsplannen, bouw, sloop en vrijstellingen	1.270	1.291
- rijbewijzen en reisdocumenten	239	243
- overige leges	121	122
Overige opbrengsten:		
- afvalstoffenheffing	4.684	3.734
- opbrengst grondstoffen (naast afvalstoffenheffing)	250	313
- lijkbezorgingsrechten	548	561
- overig	473	446
- detacheringen wsw-ers	834	834
- detacheringen overig	52	45
Totaal overige opbrengsten en leges	9.209	8.416

Dividend, winstuitkering

We krijgen van 2 bedrijven dividend. Meer informatie leest u in de [paragraaf Verbonden partijen](#) (2.2.6).

Dividend, winstuitkering	Jaarschijf 2022 uit MJB 2021-2024	Begroting 2022
Bank Nederlandse Gemeenten	120	120
Alliander	200	290
Totaal dividend	320	410

Personeelskosten

De vergoedingen aan raadsleden en buitengewone ambtenaren burgerlijke stand staan onder de kostenpost vergoedingen. Het begrip personeelskosten is van toepassing voor het college, de griffie en het overige ambtelijk personeel. Meer informatie leest u in de [paragraaf Bedrijfsvoering](#) (2.2.5).

Personeelskosten	Jaarschijf 2022 uit MJB 2021-2024	Begroting 2022
Vergoeding raads- en commissieleden	373	388
College	461	462
Griffie	233	270
Ambtenaren burgerlijke stand	8	8
Gemeentelijke organisatie	20.445	20.769
Wsw	2.495	2.497
Totaal personeelskosten	24.015	24.393

Afschrijvingen

De afschrijvingen volgen gerealiseerde investeringen. Op de investeringen schrijven we af op basis van de verwachte gebruiksduur. De kosten van het investeringsplan 2022-2025 volgen

we via het investeringsplan. In de beleidsbegroting (2.1) staan in de diverse programma's de afzonderlijke vervangingsinvesteringen van het investeringsplan genoemd.

Afschrijvingen	Jaarschijf 2022 uit MJB 2021-2024	Begroting 2022
Programma 1 Zorg en ondersteuning	2	2
Programma 2 Wonen en leefomgeving	2.472	2.221
Programma 3 Bedrijvigheid en ontwikkeling	214	191
Overhead	764	590
Totaal afschrijvingen	3.453	3.004

Inkomensoverdrachten

Bij de afgifte van rijbewijzen en reisdocumenten heffen we leges waarvan een deel bestemd is voor het Rijk. De afdracht aan het Rijk staat hieronder. Tegenover de sociale uitkeringen en verstrekkingen staan bijdragen van het Rijk en vergoedingen en verhaal op cliënten. Naast inkomensoverdrachten aan individuen geven we ook bijdragen aan overheidsinstellingen. De lasten voor de Omgevingsdienst Achterhoek zien we als 'afname van diensten' en staan daarom opgenomen onder de kosten derden, programma Bedrijvigheid en ontwikkeling (€ 998.000). De verlaging voor de afvalkosten van Circulus-Berkel B.V. is het gevolg van de latere besluitvorming (eind september) over het Afvalplan. De ramingen uit dat plan zaten niet in de ramingen van de Programmabegroting 2021.

Inkomensoverdrachten	Jaarschijf 2022 uit MJB 2021-2024	Begroting 2022
Afdracht leges	104	104
Sociale uitkeringen in geld	6.759	7.060
Sociale uitkeringen in natura	15.947	15.834
Subsidies:		
- raadsfracties	6	7
- overige marktpartijen	8	8
- dierenopvang	37	51
- peuterspeelzalen	88	89
- VVV	118	120
- Yunio	463	480
- bibliotheken	647	647
- overige subsidies	2.249	2.428
Bijdragen gemeenschappelijke regelingen:		
- Regio Achterhoek	246	248
- VNOG	2.284	2.316
- GGD	587	611
- Laborijn	1.400	1.400
- ECAL	257	257
- overige bijdragen	41	41
Gemeentelijke bijdragen:		
- VNG	156	158
- Circulus-Berkel B.V.	3.141	2.541
- overige gemeentelijke bijdragen	38	-
- kwijtschelding gemeentelijke belastingen	155	155
Totaal inkomensoverdrachten	34.734	34.556

Kosten derden

De stijging bij Wonen en leefomgeving volgt uit de raadsbesluiten over de Investeringsagenda. Zo wordt een bijdrage voor een multifunctionele sportaccommodatie in Keijenborg gegeven (Sport) en voor reconstructies in dorpen (Leefbaarheid).

Kosten derden	Jaarschijf 2022 uit MJB 2021-2024	Begroting 2022
Zorg en ondersteuning	2.236	2.230
Wonen en leefomgeving	7.201	8.904
Wonen en leefomgeving (riolering)	931	946
Bedrijvigheid en ontwikkeling	2.072	1.952
Bedrijvigheid en ontwikkeling (afval)	357	338
Besturen	642	656
Algemene dekkingsmiddelen	512	568
Overhead	3.618	3.749
Onvoorzien	128	123
Totaal kosten derden	17.696	19.464

Dotaties voorzieningen

Om de kosten van onderhoud van gemeentelijke gebouwen en sporthallen gelijkmatig in de exploitatie op te kunnen nemen, gebruiken we onderhoudsvoorzieningen. In de tariefstelling voor rioolheffing en de afvalstoffenheffing houden we rekening met toekomstige vervangingsinvesteringen. De dotatie (het 'spaarbedrag') voegen we toe aan de betreffende voorziening en vanuit de voorziening dekken we de kosten van de vervangingsinvesteringen.

Dotaties voorzieningen	Jaarschijf 2022 uit MJB 2021-2024	Begroting 2022
Pensioen- en wachtgeldverplichtingen	167	168
Sportaccommodaties	319	324
Gemeentelijke gebouwen	532	541
Vervangingsinvesteringen riolering	1.036	989
Totaal dotaties gebouwen	2.054	2.022

Rente

We betalen over de bestaande leningportefeuille gemiddeld 4,5% rente over de opgenomen leningen. Over het verloop van de leningen leest u meer in de [balans](#) (paragraaf 3.3.2).

Rentebaten	Jaarschijf 2022 uit MJB 2021-2024	Begroting 2022
Rente baten	80	70
Personeelshypotheke	13	12
Rente baten	93	82

Rentelasten	Jaarschijf 2022 uit MJB 2021-2024	Begroting 2022
Leningportefeuille	597	597
Rekening-courant, kortlopende leningen en kosten	41	12
Beheerkosten SvN	25	26
Toevoeging rente voorziening afkoop onderhoud graven	68	72
Rente lasten	731	707

Toevoegingen en onttrekkingen reserves

Een specificatie van de toevoegingen en onttrekkingen geven we in het [overzicht van baten en lasten 2022 per programma](#) (3.1.1).

3.3. Onze financiële positie voor 2022-2025

3.3.1. De financiële ontwikkelingen leggen we uit

Wat is vandaag ons begrotingsbeeld

Het onderscheid tussen Programma 1 Zorg en ondersteuning en de overige programma's is vanaf 2022 vervallen omdat we niet langer onderscheid maken in taken op grond van (ontvangen) rijksmiddelen, maar op grond van eigen beleidskeuzes. Dit is vastgelegd in de Perspectiefnota 2022-2025.

In de eerste regel staat het financieel beeld dat we schetsten in de Perspectiefnota 2022-2025. Uw laatste actuele informatie van de financiële positie staat in de actieve informatievoorziening over de Meicirculaire 2021 (juli 2021). Bij de doorrekeningen van bestaande budgetten (indexeren en verloop in kapitaallasten) gebruiken we vastgestelde uitgangspunten (4.3).

In onderstaand overzicht ziet u de bijstelling van de begrotingsruimte.

Begrotingsruimte

Ontwikkeling financiële positie	2022	2023	2024	2025
Beeld bij Perspectiefnota 2022-2025	-	464	73	135
Effecten Meicirculaire 2021 (juli 2021)	376	105	-108	-204
Beeld na Meicirculaire 2021	376	570	-36	-69
Niet uitvoerbare maatregelen Perspectiefnota binnen programma 1 Zorg en ondersteuning (informatievoorziening juni 2021)	-85	-1.130	-1.130	-1.130
Extra geld voor Jeugdzorg (arbitragecommissie)	1.500	1.113	1.020	909
Resultaat 1e tussenrapportage 2021 (24-6-2021)	169	-	379	-
Autonome ontwikkelingen (uitgangspunten)	-788	-239	-227	130
Begrotingsruimte Programmabegroting 2022	1.172	313	6	-160

+ = begrotingsoverschot; - = begrotingstekort

We hebben 6 financiële bijzonderheden in deze programmabegroting verwerkt

Uit het voorgaande overzicht 'Begrotingsruimte' blijkt dat de begroting voor 2022 sluitend is, ook in meerjarenperspectief. In dit beeld zitten de volgende uitwerkingen:

1. Beleid voor programma 1 Zorg en ondersteuning betalen we uit onze jaarlijkse budgetten, net zoals we dat doen bij de overige programma's. Eventuele overschotten en tekorten in een jaar beoordelen we bij de Jaarstukken en ook de uitwerking daarvan voor komende jaren. Dat maakt een bestemmingsreserve Sociaal domein overbodig vanaf 1 januari 2022.
2. We gebruiken de extra rijksmiddelen voor Jeugdzorg voor programma 1 Zorg en ondersteuning, zowel in 2022 als in de jaren erna. De besluitvorming voor de periode na 2022 moet landelijk nog starten, maar we verwachten dat het nieuwe kabinet de uitspraak van de arbitragecommissie volgt.
3. De eerste investeringsvoorstellen van de Investeringsagenda zijn in deze begroting verwerkt in deelprogramma 2B Aantrekkelijke leefomgeving. Voor het investeringsbedrag waarvoor nog geen raadsbesluiten genomen zijn, hebben we in het jaar 2025 de jaarlast vanuit de jaarlijkse begrotingsruimte en de bestemmingsreserve Kapitaallasten Investeringsagenda geraamd.
4. De ontwikkelingen na de Perspectiefnota komen voornamelijk vanuit de Meicirculaire en de tussenrapportages 2021.
5. We hebben geen rekening gehouden met de effecten van de herverdeling van het Gemeentefonds op onze rijksinkomsten of de nog te nemen besluiten voor de Investeringsagenda.
6. De beschikbare begrotingsruimte 2022 willen we gedeeltelijk inzetten voor het sociaal domein.

We handhaven ons scherpe begrotingsbeleid

We vinden begrotingsruimte belangrijk omdat we voor het sociaal domein nog steeds tekorten voorzien en een vermindering van de Algemene uitkering verwachten. Dit vraagt om scherp begrotingsbeleid en financieel beheer omdat we tegenvallers niet langer uit Algemene reserve kunnen dekken zonder daarbij aanpassingen te doen in investeringsambities.

We hebben een sluitende begroting 2022

We hadden al een sluitende meerjarenbegroting 2022-2025 gerealiseerd met de voorstellen in de Perspectiefnota. Die bleken voor een deel niet geschikt en zo ontstond opnieuw een tekort door ontwikkelingen binnen het sociaal domein. Met de uitspraak van de arbitragecommissie voor de Jeugdzorgkosten, het doortrekken daarvan voor de jaren na 2022 en het volgen van de Meicirculaire 2021 bereiken we een sluitende meerjarenbegroting voor de eerste 3 jaar van de planperiode. De financiële problematiek speelt pas na 2022, het jaar 2022 laat een groot overschot zien.

De effecten voor de begrotingsruimte door de 2^e tussenrapportage 2021 en de Septembercirculaire 2021 volgen later

In de cijfers hebben we niet de 2^e tussenrapportage 2021 en de Septembercirculaire 2021 verwerkt. Besluitvorming daarover vindt nog plaats (tussenrapportage) of informatie moet nog komen (circulaire).

We weten dat vanuit de 2^e tussenrapportage de effecten beperkt blijven tot € 24.000 nadelig voor de jaren 2022-2025 (bij ongewijzigde besluitvorming). De wijzigingen voor programma 1 Zorg en ondersteuning zijn al onderdeel van de ramingen 2022-2025 (sluitingsdatum daarvan was 1 juli 2021).

Een paar aanpassingen in budgetten

Jaarlijkse budgetten wijzigen beperkt

Een belangrijke factor voor de financiële positie vormt altijd de ontwikkeling van de Algemene uitkering. De Meicirculaire 2021 gaf verlaging van het rijksbudget te zien voor Bronckhorst. Zo wordt bijvoorbeeld voor Jeugdzorg veel minder ontvangen dan in het verleden (€ 1,6 miljoen minder). We veronderstellen eenzelfde daling aan de kostenkant, omdat we (vooral nog) dezelfde demografische ontwikkeling volgen. Toch komt vanuit de Algemene uitkering ook weer de noodzakelijke ruimte voor een structureel sluitende begroting (voor dit moment).

Twee maatregelen uit de Perspectiefnota gaan niet door

Dat de HbH-maatregel niet doorgevoerd wordt, hebben we u verteld in juni. Door het extra rijksbudget voor de tekorten van Jeugdzorg en de 2 grondverkopen (genoemd in de 1^e tussenrapportage 2021), blijft ons begrotingsbeeld positief. De opheffing van de bestemmingsreserve sociaal domein is doorgevoerd in deze programmabegroting. De ontwikkelingen tussen toen en nu maken ook het gebruik van de Algemene reserve voor het jaar 2022 overbodig (€ 968.000 N).

In onderstaand overzicht staan, naast de vervallen bijdrage uit de reserve, de wijzigingen in budgetten na de Meicirculaire 2021.

Autonome aanpassingen 2022-2025	2022	2023	2024	2025
Terugdraaien gebruik Algemene reserve voor groei	-968	-	-	-
Indexering	-523	-506	-505	-505
Salarissen	-317	-411	-412	-412
Compensatie Algemene uitkering voor lonen en prijzen	648	643	642	642
Investeringslasten	93	-228	-145	123

Autonome aanpassingen 2022-2025	2022	2023	2024	2025
Latere realisatie in jaren van besluiten over Investeringsagenda	150	284	426	375
Overigen	129	-20	-233	-93
Autonome aanpassingen	-788	-239	-227	130

positief = minder uitgaven; negatief = meer uitgaven

De effecten van indexering en salarissen passen grotendeels binnen de jaarlijkse rijkscompensatie

Jaarlijks houdt het Rijk rekening met een loon- en prijscomponent bij de bepaling van de Algemene uitkering. Hiermee dekken we voor 77% de kosten van indexering en loonstijgingen. Het overige deel komt vanuit de begrotingsruimte. Het verschil ontstaat bij de lonen door de periodieken voor (jongere, nieuwe) medewerkers.

De vervangingsinvesteringen vragen meer voorbereidingstijd

In deze programmabegroting ziet u ook dat de latere start van vervangingsinvesteringen uit 2020 en 2021 tot een andere 'last' leiden (€ 93.000 V), deels als gevolg van een stilgevallen economie vanwege corona.

We schuiven de horizon voor de Investeringsagenda op met een jaar

Voor de Investeringsagenda zijn voorstellen uitgewerkt, het merendeel van het kredietbedrag heeft nog geen concrete bestemming. Daarom staan de volledige jaarlasten in het laatste planjaar, 2025, opgenomen. In de vorige begroting was dat in het jaar 2024. Besluitvorming met een eerdere besteding zal ertoe leiden dan het geraamde voordeel (bijvoorbeeld 150.000 V voor 2022) lager zal worden.

De uitspraak van de arbitragecommissie betekent voor Bronckhorst dekking van tekorten

De arbitragecommissie heeft uitgesproken dat het Rijk de gemeenten moeten vergoeden voor de tekorten voor de Jeugdzorg (uit het verleden). En hoort te zorgen voor adequate budgetten in de jaren erna. Dat geeft voor 2022 € 1,5 miljoen extra ruimte.

Landelijk (VNG met BZK en IPO) zijn afspraken gemaakt over het hanteren van een stelpost voor de jaarschijven 2023 t/m 2025 op basis van 75% van de bedragen die er beschikbaar moeten komen op basis van de uitspraak van de arbitragecommissie. De besluitvorming over de structurele extra middelen voor Jeugd is overgelaten aan een nieuw kabinet. Vooruitlopend op die definitieve besluitvorming (regeerakkoord) mogen gemeenten in hun meerjarenraming een stelpost opnemen. Dan doen we ook (€ 1 miljoen jaarlijks). Bij deelprogramma 1B Zorg en ondersteuning (2.1.1) en de Algemene dekkingsmiddelen en overhead (3.1.2) leest u daarover meer.

We verwachten een dalende Algemene uitkering

De start van de herijking van de Algemene uitkering is weer een jaar opgeschoven. Met de kennis die we nu hebben, denken we dat de plattelandsgemeenten, zoals Bronckhorst, gaan inleveren. Hoeveel weten we niet exact. We nemen de effecten van circulaire pas mee in planningsdocumenten, wanneer de effecten door het Rijk ook financieel vertaald zijn. Tot die tijd nemen we dit mee als een risico.

Vervangingsinvesteringen

Voor de begroting maken de lasten van het investeringsplan 2022-2024 deel uit van de geautoriseerde budgetten per programma. De investeringen van de Investeringsagenda hebben *niet* die directe goedkeuring voor uitvoering. Voor ieder voorstel van de Investeringsagenda ontvangt u van ons een afzonderlijk raadsvoorstel waarin de uitwerking van die opgave staat en de totale financiering daarvan. In de programmabegroting en in de jaarstukken maken we in de financiële begroting wel duidelijk hoe de Investeringsagenda zich ontwikkelt.

We noemen de vervangingsinvesteringen en de geraamde projecten gedetailleerd bij de programma's bij het onderdeel "Wat mag het kosten" (2.1) en in de Algemene dekkingsmiddelen en overhead (3.1.2).

De investeringen zijn als volgt over de programma's verdeeld:

Geplande investeringen (exclusief Investeringsagenda)

Programmanaam	Investing	2022	2023	2024	2025
Zorg en ondersteuning	-	-	-	-	-
Wonen en leefomgeving	7.362	27	115	230	376
Bedrijvigheid en ontwikkeling	329	1	21	33	37
Bestuur	30	-	-	-	3
Middelen en overhead	220	-	-	-	2
Totaal kapitaallasten investeringen	7.941	28	136	263	418

+ = stijging budget; - = daling budget

Reserves

De Algemene reserve zetten we in voor investeringen die bijdragen aan onze doelen. We zetten € 23,8 miljoen hiervan in voor de Investeringsagenda. Voor de inhoudelijke toelichting op de omvang van de Algemene reserve verwijzen we naar de toelichting op de balanspositie(3.3.2). De projecten met een bijdrage uit de Algemene reserve voldoen aan de bestedingscriteria volgens de nota Reserves en voorzieningen Bronckhorst.

Hieronder leest u hoeveel kosten we dekken met een bijdrage vanuit de Algemene reserve of bestemmingsreserves en hoe ze over de programma's zijn verdeeld:

Geplande projecten

Programmanaam	2022	2023	2024	2025
Zorg en ondersteuning	-	-	-	-
Wonen en leefomgeving	235	-	-	-
Bedrijvigheid en ontwikkeling	10	-	-	-
Bestuur	-	-	-	-
Middelen en overhead	2.116	878	1.020	1.032
Totaal projecten	2.361	878	1.020	1.032

+ = gebruik van reserve; - = bedrag naar reserve

In het jaar 2025 halen we voor Programma 2 Wonen en leefomgeving(2.1.2) en voor Programma 3 Bedrijvigheid en ontwikkeling (2.1.3) de laatste dekking voor kapitaallasten van de Investeringsagenda uit de gelijknamige bestemmingsreserve. Vanaf 2023 zal de Algemene reserve aflopen naar de solvabiliteitsgrens van 30% van het totale vermogen. De ontwikkeling en binnen de Investeringsagenda vindt u verderop in dit hoofdstuk bij De Investeringsagenda.

De ontwikkelingen in het sociaal domein zijn voor ons de grootste uitdaging

Met het verwijderen van de 'stolp' verdwijnt de bestemmingsreserve, wat vereveningen van middelen binnen het sociaal domein direct zichtbaar maakt. Voor een viertal taakvelden in sociaal domein drukken de risico's van openeinde regeling en moeilijke voorspelbaarheid direct op het weerstandsvermogen. Het gaat hier om maatwerkvoorzieningen 18+ en 18- (taakvelden 6.71 en 6.72), geëscaleerde zorg 18- (taakveld 6.82) en begeleide participatie (taakveld 6.4). Dat er risico's zijn is niet nieuw. Maar de onvoorspelbaarheid is groot en inherent aan de steeds, snel veranderende, wetgeving.

We willen de komende periode (2022 tot en 2025) gebruiken om steeds realistischer te begroten, rekening houdend met die onvoorspelbaarheid. Hiervoor willen we een egaliseringsreserve maken

waarbij de lasten door de onvoorspelbaarheid verdeeld worden over het jaar. M.a.w. wanneer de lasten hoger zijn dan begroot voor wat betreft de aangemerkt taakvelden waar sprake is van een hoge mate van onvoorspelbaarheid, kan een beroep worden gedaan op de reserve. Na deze periode en wanneer we realistischer kunnen begroten, overwegen we de reserve op te heffen, waarbij we terugvallen op het reguliere risicomangement met als 'achtervang' het weerstandsvermogen.

De uitwerking van de reserve 'Openeinde-regelingen Zorg en ondersteuning staat in [bijlage 4.5](#) van de programmabegroting uitgewerkt en nemen we mee bij de Nota reserves en voorzieningen. Voor de egalisatiereserve willen we van het eenmalige begrotingsoverschot 2022 € 1 miljoen reserveren. Daarbij komen dan nog de overschotten, die vanuit besluitvorming over de begroting 2021 bij de 2^e tussenrapportage 2021 en de jaarstukken 2021 kunnen ontstaan.

We hebben de risico's in beeld

De financiële positie van Bronckhorst is gezond. Natuurlijk blijven jaarlijks maatregelen nodig om de dynamische wereld van de Algemene uitkering of nieuwe uitvoeringseisen te kunnen invullen. Risicomangement heeft onze blijvende aandacht. In de paragraaf [Weerstandsvermogen en risicobeheersing \(2.2.2\)](#) hebt u hierover meer kunnen lezen. En 1 van die maatregelen hebben we zojuist hiervoor genoemd over het [sociaal domein](#).

In het begrotingsbeeld voor 2022-2025 zitten 3 belangrijke aannames:

- Dat de kosten voor de Jeugdzorg de daling volgen zoals geschetst door het Rijk in de Meicirculaire 2021. Het Rijk gebruikt daarvoor de demografische informatie over de jeugd in Bronckhorst.
- De berekende bijdrage voor de Jeugdzorgtaken door de Arbitragecommissie wordt door het nieuwe kabinet erkend en blijvend verstrekt aan de gemeenten in de jaren 2023-2025.
- De Investeringsagenda verloopt voor de komende jaren via jaarlijkse kapitaallasten (met investeringen in eigen bezittingen) en bevat daarvoor vanaf 2025 de meeste lasten.

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing staan dus de belangrijkste risico's genoemd, maar we richten ons nu vooral op de ontwikkelingen binnen het sociaal domein ([deelprogramma 1B Toegang en individuele voorzieningen](#)), de toekomstige opgaven ([Investeringsagenda](#)) en corona ([hybride werken en zorg voor inwoners](#)).

De Investeringsagenda

Bij de Programmabegroting 2021-2024 hebt u de bestemmingsreserve Kapitaallasten Investeringsagenda vastgelegd. Voor de Investeringsagenda hebben we afspraken over de solvabiliteit, het meenemen van de raad bij concrete uitvoeringsvoorstellen, het volgen van de werkelijke bestedingen en de inzet van begrotingsruimte en de bestemmingsreserve. Hieronder lichten we toe hoe we die afspraken hebben ingevuld voor deze programmabegroting.

De eerste voorstellen van de Investeringsagenda zijn een feit

De investeringen van de Investeringsagenda hebben niet directe goedkeuring voor uitvoering. Voor ieder voorstel van de Investeringsagenda ontvangt u van ons een afzonderlijk raadsvoorstel, waarin de uitwerking van die opgave staat en de totale financiering daarvan. We hebben met u afgesproken dat we jaarlijks de ontwikkelingen in de Investeringsagenda en de dekking daarvan monitoren in de begroting en jaarstukken.

Tot dusver is 43% van de Investeringsagenda ingevuld met concrete investeringsbesluiten. De uitgaven zijn gepland vanaf 2021 en zijn verdeeld over 4 categorieën:

Investeringsagenda x € 1.000	Ruimte Investeringsag	Besluiten 2021 (t/m 1-8-2021)	Resterende ruimte
VO Vorden		10.700	
Nog te investeren			2.500
<i>Investeren in Onderwijs (2B)</i>	13.200	10.700	2.500
Multifunctioneel sportcomplex Bronckhorst Midden (Keijenborg)		1.400	
Nog te investeren			6.600
<i>Investeren in Sport (2B)</i>	8.000	1.400	6.600
Oltmanstraat Steenderen		1.195	
Bloemenbuurt Zelhem		550	
Fietsstroken		250	
Nog te investeren			8.005
<i>Investeren in Leefbaarheid (2B)</i>	10.000	1.995	8.005
Nog te investeren			1.400
<i>Investeren in Bedrijventerreinen (3A)</i>	1.400	-	1.400
Totaal	32.600	14.095	18.505

Onderwijs

Het besluit investering in onderwijs heeft betrekking op het Kompaan college (Vorden). In opvolging van uw raadsbesluit van juli 2020 is de "businesscase 1^e fase" voor de nieuwbouw Voortgezet Onderwijs aan de Almenseweg in Vorden in concept klaar. Uit deze businesscase blijkt duidelijk dat de gemaximeerde gemeentelijke bijdrage geïndexeerd moet worden voor stijgende bouwkosten. Ook geeft het inzicht in een deel van de kosten die geen onderdeel uitmaakten van eerdergenoemd raadsbesluit. In het najaar sturen we u de businesscase ter besluitvorming.

Sport

De sportinvesteringen hebben betrekking op het multifunctioneel sportcomplex Bronckhorst Midden. We leveren hier een bijdrage aan de ontwikkeling.

Leefbaarheid

De voorbereidingen rond de investeringen in leefbaarheid zijn in volle gang. We verwachten dat de uitvoering van de Oltmanstraat Steenderen, Bloemenbuurt Zelhem en de aanleg van rode fietsstroken (Zomerweg Drempt en Barlhammerweg in Laag Keppel) plaatsvinden in 2022.

Herinrichting bedrijventerreinen

Het voorstel rond revitalisering bedrijventerrein Zelhem leggen we in het najaar 2021 voor aan de raad. Belangrijk daarbij is dat er gezamenlijk wordt opgetrokken tussen bedrijven, provincie, waterschap en gemeente om tot een succesvol programma te komen.

We rapporteren over de bestedingen binnen de Investeringsagenda

Het is gebruikelijk om de investeringen te activeren. De jaarlijkse kapitaallasten voor de Investeringsagenda worden enerzijds opgevangen door de reguliere exploitatie (voor 40%) en anderzijds door de daarvoor gevormde bestemmingsreserve Kapitaallasten Investeringsagenda. Doordat we bij de geplande investeringen te maken hebben met een aantal variabelen, zullen we telkens aan uw raad de gewijzigde situatie voorleggen.

Kapitaallasten Investeringsagenda (x € 1.000)	2022	2023	2024	2025	investering & rente over gehele looptijd
Investeren in Onderwijs		80	428	443	17.408
Investeren in Sport				38	10.550
Investeren in Leefbaarheid	15	142	140	199	11.687
Investeren in Bedrijventerreinen				11	1.636
Totale kapitaalslasten	15	222	568	690	41.281
Dekking uit begrotingsruimte	15	222	568	667	17.481
Reserve Investeringsagenda bijdrage ineens	3.000				-
Dekking BR kapitaalslasten investeringsagenda				20.800	23.800

Fasering maakt dat uitgaven in een ander jaar plaatsvinden

We hebben altijd te maken met fasering (snelheid van besluiten, onderzoeken, planvorming, etc.) waardoor verwachte uitgaven op een ander moment vallen dan gepland. Voor de Investeringsagenda hebben we voor € 680.000 aan kapitaallasten ruimte in de begroting. De rest (€ 920.000) komt uit de gevormde bestemmingsreserve Kapitaallasten Investeringsagenda. Met het opschuiven van de planperiode naar 2022-2025, verschuift ook het jaar waarin we de volledige jaarlast van € 1.655.924 zullen ervaren (in 2026).

Kosten vallen hoger uit

De werkelijke kosten kunnen anders uitvallen dan gepland. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de gestegen grondstofprijzen, die mogelijk hogere aanbestedingsprijzen veroorzaken. Op dit moment bekijken we de effecten hiervan voor het al genomen besluit over de nieuwbouw van de VO-school in Vorden.

Onze solvabiliteit blijft minimaal 30%

De bestemmingsreserve Kapitaallasten Investeringsagenda rekenen we toe aan ons eigen vermogen. En om die reden nemen we deze ook mee bij de berekening van de solvabiliteit. De solvabiliteit geeft een indruk hoe sterk de gemeente Bronckhorst is.

Daarnaast kennen we het weerstandsvermogen. Dit is het deel van het eigen vermogen wat minimaal aanwezig moet zijn om mogelijke risico's op te kunnen vangen. Het totaal van de risico's bepaalt welk weerstandniveau minimaal nodig is. Dat zegt ook wat over de financiële robuustheid van een gemeente. Over het weerstandsvermogen van Bronckhorst leest u meer in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (2.2.2). Meer over onze reserves staat verderop bij de De balans in het kort (3.3.2).

In de tabel hierboven ziet u de ontwikkeling van ons solvabiliteitspercentage.

Ontwikkeling percentage solvabiliteit	2021	2022	2023	2024	2025
Solvabiliteit	61,3	59,6	52,6	52,4	43,2
Solvabiliteit excl. bestemmingsreserves Investeringsagenda	32,7	32,5	28,9	29,1	24,1

De snellere verlaging komt door de bijdragen ineens die vanuit de bestemmingsreserve zijn gedaan voor sport. In de komende jaren zal een tegenwaartse beweging komen naar dekking vanuit de jaarlijkse begrotingsruimte.

3.3.2. De balans in het kort

Balansprognose

De geprognosticeerde balansposities, aan het einde van een kalenderjaar, staan in het volgende overzicht:

Activa	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Vaste activa						
Materiële vaste activa	59.909	57.158	62.432	71.784	70.483	86.087
Financiële vaste activa	9.724	9.637	9.637	9.637	9.637	9.637
Viottende activa						
Grondexploitatie (voorraden)	809	435	290	290		
Rekening-courantverhouding met het Rijk	15.725	6.409	-	-	-	-
Vorderingen op openbare lichamen	4.299	4.250	4.250	4.250	4.250	4.250
Overige vorderingen	3.107	3.500	3.250	3.000	3.000	3.000
Liquide middelen	274	250	250	250	250	250
Overlopende activa	2.100	1.250	1.250	1.250	1.250	1.250
Totaal	95.947	82.889	81.359	90.460	88.869	104.474
Passiva	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Eigen vermogen						
Algemene reserve	48.830	19.171	18.926	18.926	18.926	18.926
Bestemmingsreserves	9.180	31.667	29.547	28.664	27.639	26.190
Voorzieningen	10.785	9.588	9.705	9.800	9.593	9.512
Vaste schulden						
Leningportefeuille	14.894	13.843	12.797	11.765	10.858	8.532
Op te nemen leningen	-	-	1.795	12.746	13.324	32.785
Viottende passiva						
Overige schulden	6.421	6.500	6.500	6.500	6.500	6.500
Overlopende passiva						
Verplichtingen	1.368	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Voorschotbedragen specifiek bestedingsdoel	4.469	120	90	60	30	30
Totaal	95.947	82.889	81.359	90.460	88.869	104.474

Toelichting activa

Vaste activa

Onder de materiële vaste activa zetten we de investeringen met een economisch nut en de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. De financiële vaste activa zijn kapitaalverstrekkingen en uitgeleende gelden aan verbonden partijen en overige leningen, waaronder duurzaamheidsleningen en de personeelshypotheek.

Investerings hebben een economisch nut wanneer ze verhandelbaar zijn, kunnen bijdragen aan het realiseren van opbrengsten of verkoopbaar zijn. De investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut zijn alle materiële investeringen, die niet vallen onder investeringen met een economisch nut. Sinds 2017 activeren we ook deze investeringen. Voorbeelden hiervan zijn onze wegen, bruggen en openbaar groen.

Ontwikkeling vaste activa

Voor de bepaling en weergave van onze vaste activa in deze programmabegroting nemen we de geraamde investeringen vanuit de beschikbare kredieten tot en met 2021, het investeringsplan

2022-2025 en de investeringen voor de Investeringsagenda mee. De geraamde investeringen en de kapitaallasten daarvan staan in de programma's(2.1) en de financiële begroting (3.1.2) genoemd. De kapitaallasten van die investeringen verwerken we in de ramingen van de programma's. Vervangingsinvesteringen in riolering en afval komen ten laste van de hiervoor gevormde voorziening. Op basis van de Investeringsagenda, het vervangingsplan en de beschikbare kredieten tot en met 2021 investeren we de komende jaren in totaal € 37,5 miljoen. Bij de financiële activa hebben we de aflossingen van leningen verwerkt.

Viottende activa

Onder de viottende activa zetten we onze bezittingen die "vlot" (binnen een jaar) weer weg zijn of in geld omgezet kunnen worden. Daarmee staan viottende activa eigenlijk recht tegenover de vaste activa die langer dan een jaar in ons bezit zijn.

Voorraden kavels

De beschikbare kavels worden verkocht. Voor de planperiode hebben we geen grondexploitatie in ontwikkeling.

Rekening-courantverhouding met het Rijk

De rekening-courantverhouding geeft het financieringsoverschot weer. Die moeten we beleggen als schatkistbankieren bij het Rijk. Door de investeringen, de uitvoering van de Investeringsagenda en het gebruik van de Algemene reserve, bestemmingsreserves en voorzieningen loopt dat financieringsoverschot terug en lenen we sinds 2021 (aantrekken financieringsmiddelen).

Vorderingen op openbare lichamen, overige vorderingen, liquide middelen en overlopende activa

Voor deze balans nemen we voor deze posten een stelpost op. De cijfers leiden we af uit de laatste bekende Jaarstukken (2020).

Toelichting passiva

Eigen vermogen

Reserves

Soorten	2021	2022	2023	2024	2025
Algemene reserve	19.171	18.926	18.926	18.926	18.926
Bestemmingsreserves	31.667	29.547	28.664	27.639	26.190
Totaal	50.838	48.472	47.589	46.564	45.115

Ontwikkeling reserves in 2022

Specificatie	Saldo begin jaar	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo einde jaar
Algemene reserve	19.171		245	18.926
Algemene reserve	19.171	-	245	18.926
Duurzaam ruimtegebruik bedrijventerreinen	412			412
Minima	45		5	40
Bovenwijkse voorzieningen	2.106			2.106
Investeringsagenda kapitaallasten	20.800		9	20.791
Investeringsagenda bijdragen ineens	2.900		1.700	1.200
Derving Nuon dividend	574		230	344
Gemeentehuis	4.830		177	4.653
Bestemmingsreserves	31.667	-	2.121	29.547
Totaal reserves	50.838	-	2.366	48.472

Algemene reserve

De Algemene reserve hebben we voor het opvangen van onverwacht tegenvallers. Daarnaast zoeken we, binnen de verslaggevingsregels, naar passende mogelijkheden om de reserve in te zetten om structureel een meerwaarde te creëren voor Bronckhorst. Vanaf 2021 zetten we, op basis van de besluitvorming over de Programmabegroting 2021, € 23,8 miljoen apart voor de opgaven die we voor de toekomst van Bronckhorst zien. Meer hierover leest u in de paragraaf Financiering (2.2.4) en bij de financiële positie (3.3.1).

Bestemmingsreserves

Dit is het deel van het eigen vermogen waarvoor we een bestedingsdoel hebben vastgesteld, het heeft een bepaalde bestemming. Deze reserves zijn niet zo vrij besteedbaar als de Algemene reserve, maar in principe kan de bestemming altijd worden aangepast.

Duurzaam ruimtegebruik bedrijventerreinen

Tot en met 2017 gebruikten we de reserve voor het 'Uitvoeringsplan Herstructurering, Revitalisering en Transformatie bestemming bedrijventerreinen Bronckhorst'. De nog beschikbare middelen zetten wenu in voor de herinrichting van de industrieterreinen, één van onze opgaven in de Investeringsagenda (3.3.1).

Minima

De reserve is bedoeld voor het verstrekken van eenmalige bijdragen aan inwoners voor het opvangen van onverwachte kosten, waarvoor ze geen beroep kunnen doen op bestaande regelingen (bijstand). We geven een bijdrage van maximaal € 5.000 per betreffende inwoner.

Bovenwijkse voorzieningen

Bij ruimtelijke ontwikkelingen die ruimtebeslag tot gevolg hebben, vragen we een bijdrage van de aanvrager op basis van de Nota 'Bovenwijkse voorzieningen'. De vergoedingen storten we in de reserve. In februari 2017 zijn de prioriteiten in de nota vastgelegd op basis waarvan we nu de bestedingen doen. Deze hebben betrekking op parkeren Bronckhorst, dorpsranden en landschap en het vastgoedtransitiefonds. We kijken hoe deze reserve kan bijdragen aan de geformuleerde investeringsopgaven.

Investeringsagenda kapitaallasten / Investeringsagenda bijdragen ineens

In de Programmabegroting 2021-2024 is de vorming van de bestemmingsreserve Kapitaallasten Investeringsagenda vastgelegd. Bij het vaststellen van de Sportagenda in 2021 werd deze reserve ook ingezet voor bijdragen ineens. Om de reserve inzichtelijk te houden en beter te kunnen monitoren, hebben we deze bestemmingsreserve gesplitst in een reserve voor dekking van kapitaallasten en een reserve voor bijdragen ineens. Het gebruik en de inzet van de 2 reserves beschrijven we bij de financiële positie (3.3.1). We nemen dit op in de Nota 'Reserves en voorzieningen'. Met deze bestemmingsreserves kunnen we de toekomstige opgaven van Bronckhorst (deels) financieren en blijft onze Algemene reserve nog robuust genoeg.

Derving Nuon dividend

Een deel van de boekwinst op de Nuon-aandelen is afgezonderd in deze bestemmingsreserve. De reserve valt jaarlijks gedeeltelijk vrij ten gunste van de exploitatie om het gemis aan dividendbaten op te vangen. De laatste bijdrage is in 2025.

Gemeentehuis

Voor de (gedeeltelijke) dekking van de kapitaallasten van het gemeentehuis en de gemeentewerf hebben we uit de opbrengst van de verkoop van de voormalige gemeentehuizen en de werkplaats in Hengelo deze reserve gevormd. Jaarlijks komt een gedeelte vrij ten gunste van de exploitatie. Daarnaast is 2/3e deel van de 'IZA-middelen' in deze bestemmingsreserve gestort voor de dekking van kapitaallasten van de aangebrachte (extra) personeelsvoorzieningen.

Voorzieningen

In Bronckhorst kennen we 3 soorten voorzieningen. Voorzieningen hebben we voor verplichtingen en voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is.

Soorten	2021	2022	2023	2024	2025
Egalisatievoorzieningen	2.404	2.415	2.505	2.281	2.178
Risicovoorzieningen	4.676	4.638	4.510	4.406	4.318
Voorziening middelen derden	2.508	2.652	2.785	2.906	3.016
Totaal	9.588	9.705	9.800	9.593	9.512

Ontwikkeling voorzieningen in 2022

Specificatie	Saldo begin jaar	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo einde jaar
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	984	541	433	1.092
Onderhoud sportaccommodaties	1.420	324	421	1.323
Egalisatievoorzieningen	2.404	864	854	2.415
Bedrijvenpark A18	182			182
Wethouders wachtgeld/pensioen vóór herindeling	1.588		99	1.488
Wachtgeld wethouders	130	72	45	157
Pensioen wethouders	2.777	96	62	2.811
Risicovoorzieningen	4.676	168	206	4.638
Re-integratietrajecten	89			89
Rioolheffing	-	989	989	1
Afkoop onderhoud graven	2.397	388	244	2.541
Reparatie 3e jaar WW	21			21
Voorziening middelen derden	2.508	1.377	1.233	2.652
Totaal voorzieningen	9.588	2.410	2.293	9.705

Egalisatievoorzieningen

Met een zogenoemde egalisatievoorziening vormen we een buffer voor kosten van bedrijfsuitoefening, die pas in de toekomst tot een piek in de uitgaven leiden.

Onderhoud gemeentelijke gebouwen en sportaccommodaties

Zo hebben we voor de jaarlijkse exploitatielasten van het onderhoud voor de gemeentelijke gebouwen en sportaccommodaties een voorziening. Stortingen berekenen we op basis van het onderhoudsplan en die zijn het gemiddelde van wat er voor de gekozen onderhoudsplanperiode nodig is aan budget. Alle onderhoudskosten worden uit de voorziening gedekt. Meer hierover is te lezen in de [Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen \(2.2.3\)](#).

Risicovoorzieningen

Bij risicovoorzieningen gaat het om min of meer onzekere verplichtingen die te zijner tijd tot schulden kunnen worden. We kennen 4 risicovoorzieningen.

Bedrijvenpark A18

De gemeente Doetinchem is grondgebiedgemeente voor het A18 Bedrijvenpark. We verwachten een nadelig exploitatieresultaat. Voor het aandeel van Bronckhorst in het verlies hebben we deze voorziening getroffen. Het risico vindt zijn oorsprong in de Samenwerkingsovereenkomst bedrijventerreinen West Achterhoek (SOK).

Wethouders wachtgeld/pensioen vóór herindeling

Dit betreft de uit te keren pensioenen en wachtgeld aan wethouders van de voormalige gemeenten. De omvang van de voorziening bepalen we periodiek op basis van actuariële berekeningen.

Wachtgeld wethouders

De gemeente loopt het risico dat zij wachtgeld moet uitbetalen aan voormalige wethouders. Daarvoor hebben we een voorziening getroffen die een gedeelte van het maximale risico afdekt (25%). Het wachtgeld hebben we gebaseerd op de rechten zoals die zijn vastgelegd in de Wet APPA.

Pensioen wethouders

Bij de opbouw van pensioenen voor wethouders van Bronckhorst storten we jaarlijks een bedrag, overeenkomend met de toename van de opgebouwde rechten, in de voorziening. De uitbetaling van de pensioenen komt ten laste van de voorziening.

Voorziening middelen derden

Bij deze middelen van derden (geen overheidslichamen) ligt de bestemming vast. De derde heeft het bedrag voor een doel verstrekt en het moet dan ook besteed worden daarvoor. We kennen 4 voorzieningen voor middelen van derden:

Re-integratietrajecten

Op het salaris van ons personeel houden we de premie in voor 'Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten' (WGA) en storten deze in de voorziening. Uit de voorziening bekostigen we re-integratietrajecten.

Rioolheffing

In de tariefberekening voor rioolheffing houden we rekening met een dotatie aan de voorziening voor vervangingsinvesteringen. Deze "gespaarde"middelen gebruiken we om de vervangingsinvesteringen af te boeken. Meer hierover is te lezen in de [Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen](#) (2.2.3).

Afkoop onderhoud graven

Het onderhoud van graven kan worden afgekocht. De afkoopsommen storten we in deze voorziening. Jaarlijks valt een deel van de afkoopsom vrij, wat we als dekking van de onderhoudskosten ten gunste van de exploitatie brengen. Meer hierover is te lezen in de [Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen](#) (2.2.3).

Reparatie 3e jaar WW

De opbouw en de maximale duur van de WW-uitkering zijn per 1 januari 2016 verkort door wijzigingen in de Wet werk en zekerheid. In de Cao Gemeenten 2016-2017 is afgesproken om deze versoberingen van de WW te repareren. Om de reparatie-uitkering te bekostigen, wordt vanaf 1 januari 2018 een kostendekkende werknemerspremie geheven waarmee gemeenten zelf het derde jaar WW kunnen financieren. De geïnde premie storten we in deze voorziening gestort. Eventuele uitkeringen worden hieruit bekostigd.

Vaste schulden

Onder de post vaste schuld vallen opgenomen leningen met een looptijd van één jaar of langer dan een jaar.

Van het verloop, de jaarlijkse rentelast en de resterende looptijd van onze leningenportefeuille kunnen we het onderstaande beeld geven.

Verloop leningen

Ontwikkeling	2022	2023	2024	2025
Schuldrest per 1 januari	13.843	12.797	11.765	10.858
Reguliere aflossingen	1.047	1.032	907	2.326
Vervroegde aflossingen				
Schuldrest per 31 december	12.797	11.765	10.858	8.532
Rentelast boekjaar	597	547	501	431
Gemiddeld rentepercentage	4,5%	4,5%	4,5%	4,4%
Looptijd schuldrestant per 31 december				
- looptijd < 5 jaar	3.869	3.914	4.503	2.594
- looptijd tussen 5 en 10 jaar	1.740	1.080	-	-
- looptijd langer dan 10 jaar	7.188	6.771	6.354	5.938

Op de aangetrokken geldleningen (bestaande leningenportefeuille) betalen we gemiddeld 4,5% rente.

Vlottende passiva / Overlopende passiva

Onder deze posten vallen leningen en verplichtingen met een looptijd van minder dan één jaar. Voor de balans hebben we de vlottende passiva en overlopende passiva als stelpost opgenomen. De cijfers hebben we afgeleid uit de Jaarstukken.

Jaarlijks terugkerende verplichtingen

De jaarlijks terugkerende, arbeidskosten gerelateerde, verplichtingen van een vergelijkbaar volume (niet opgenomen vakantiedagen, wachtgelden, e.d.) nemen we mee in de exploitatie. Voor pensioenen en wachtgelden van (voormalige) wethouders hebben we voorzieningen gevormd. De omvang van deze voorzieningen toetsen we regelmatig en we passen de omvang zo nodig aan.

4. BIJLAGEN

4.1. Kerngegevens

Maatstaven	1-1-2021	1-1-2021	1-1-2022	
	Schatting	Werkelijk	Schatting	
Sociale structuur				
<i>Aantal inwoners</i>	35.884	36.083	36.120	
van 0 t/m 17 jaar	5.986	6.079	5.850	
van 18 t/m 64 jaar	20.317	20.379	20.380	
van 65 t/m 74 jaar	5.441	5.480	5.540	
van 75 t/m 84 jaar	3.127	3.079	3.265	
van 85 jaar en ouder	1.013	1.066	1.085	
<i>Aantal periodieke bijstandsgerechtigden:</i>				
Pw (Participatiewet incl. bbz (voorheen Wwb)	293	265	270	
Periodieke uitkeringen ingevolge de IOAW	39	28	25	
Periodieke uitkeringen ingevolge de IOAZ	2	3	3	
<i>Aantal leerlingen</i>				
Leerlingen Voortgezet Onderwijs	377	330	330	
Fysieke structuur				
<i>Oppervlakte gemeente</i>	28.642	28.642	28.642	ha
Land	28.347	28.348	28.348	ha
Binnenwater	295	294	294	ha
<i>Lengte van wegen</i>				
Asfaltwegen	496,00	498,00	498,00	km
Betonwegen (buitengebied)	6,50	6,50	6,50	km
Klinkerwegen	166,00	166,00	166,00	km
Zandwegen	179,00	182,00	182,00	km
<i>Verharde wegen (asfalt- beton en klinkerwegen):</i>				
In de kom	156,00	157,00	157	km
Buiten de kom	510,00	513,50	513,5	km
<i>Groenbeheer binnen de bebouwde kom</i>				
Bomen	13.500	13.311	13.311	st
Bermen	120.000	121.398	121.398	m2
Gazons	532.000	518.800	518.800	m2
Bosplantsoen	260.000	255.569	255.569	m2
Hagen	14.000	13.933	13.933	m1
Plantsoen	101.000	99.603	99.603	m2
<i>Aantal woningen (BAG code en -gebruiksdoel)</i>				
01 woonfunctie	16.360	16.213	16.286	
11 bijeenkomstfunctie	203	198	199	
31 gezondheidszorgfunctie	582	508	541	
41 industrie functie	1.781	1.750	1.769	
51 kantoorfunctie	241	238	237	
61 logiesfunctie	500	446	449	
71 onderwijsfunctie	35	35	35	
76 sportfunctie	50	48	49	
81 winkelfunctie	355	351	351	
91 overige gebruiksfunctie	690	690	691	

4.2. Samenstelling bestuursorganen

Gemeenteraad

Zetelverdeling	Zetels	%
CDA	7	28%
GBB	6	24%
VVD	4	16%
GL	3	12%
PvdA	2	8%
D66	2	8%
CU-SGP	1	4%
Totaal	25	100%

De saamenstelling van de raad leest u op de gemeentelijke website.

College van burgemeester en wethouders

Marianne Besselink - burgemeester

Demografische ontwikkeling

- Openbare orde en veiligheid
- Handhaving
- Communicatie algemeen
- Bedrijfsvoering (P&O, I&A, facilitaire zaken en dienstverlening)
- Recreatie, toerisme en evenementenbeleid
- Burgerzaken
- Algemeen Bestuur Regio Achterhoek

Evert Blaauw - wethouder GBB (1e loco)

Dienstbare overheid, verbindend werken

- Burgerparticipatie en bestuurlijke vernieuwing (gebiedsambtenaren)
- Vitale kernen
- Wonen
- Verduurzaming woningvoorraad
- Sport, cultuur, vrijwilligersbeleid, bibliotheekwerk, diversiteit
- Zorg (Jeugd, Wmo, volksgezondheid)
- Armoedebeleid

Gebiedsbestuurder voor Bronckhorst West

Willem Buunk - wethouder VVD (2e loco)

Omgevingsvisie & invoering Omgevingswet

- Regionale samenwerking & Euregio
 - Economie en ondernemerschap
 - Arbeid en participatie
 - Financiën inclusief klimaatbegroting
 - Cultuurhistorie en monumenten
- Gebiedsbestuurder voor Bronckhorst Noord en Midden

Paul Hofman - wethouder Groen Links (3e loco)

Duurzaamheid

- Algemene juridische en bestuurstaken
- Ruimtelijke ordening
- Natuur en landschap
- Openbare ruimte (wegen en groen)
- Energietransactie (alliantie met inwoners, ondernemers en partners)
- Duurzaamheid en milieu
- Grondstoffenbeleid
- Onderwijs
- Mobiliteit / verkeer en vervoer

Gebiedsbestuurder voor Bronckhorst Zuid en Oost

Bart Drewes - directeur/gemeentesecretaris

4.3. Begrotingsuitgangspunten

Omschrijving uitgangspunt	
Lasten (algemeen)	
Prijsstijging (inflatie)	1,6% (pbbp* in Meicirculaire 2021)
Dotaties onderhoudsvoorzieningen	1,6% (pbbp* in Meicirculaire 2021)
Subsidies	Algemene subsidieverordening indexering met 1,6%. Voor gesloten budgetovereenkomsten gelden de indexatiebepalingen in de overeenkomsten
Gemeenschappelijke regelingen	Beginstand volgens Programmabegroting 2022-2025
Salarissen	Indexering met 1,5% voor Cao-stijging en stijging sociale lasten (loonvoet sector overheid). Daarnaast doorrekening van periodieke verhogingen
Kapitaallasten	Bestaande gegevens in Programmabegroting 2021-2024, aangevuld met het vervangingsinvesteringsplan van de Perspectiefnota 2022-2025
Baten (algemeen)	
Belastingen onroerende zaken (OZB)	1,6% (pbbp* in Meicirculaire 2021)
Overige belastingen	1,6% (pbbp* in Meicirculaire 2021)
Rechten	Tarieven zijn kostendekkend, op begraafplaatsen na
Leges	1,6% (pbbp* in Meicirculaire 2021) tot maximaal kostendekkend en rekening houdend met wettelijke voorschriften voor reisdocumenten en rijbewijzen
Overige opbrengsten	1,6% (pbbp* in Meicirculaire 2021). Voor gesloten overeenkomsten gelden de indexatiebepalingen in de overeenkomsten
Overige uitgangspunten	
Stelpost onvoorzien	€ 3,50 per inwoner
Prijspeil meerjarenperspectief	Constante prijzen (prijspeil jaarschijf 2022)
Algemene uitkering gemeentefonds	Meicirculaire 2021
Eenheden algemene uitkering	Vanuit feitelijke aantallen eenheden op 1-1-2021 prognose voor de stand op 01-01-2022
Kostenverdeling	Afdelingsplannen 2021
Deel van de Algemene reserve voor bufferfunctie (risicovermogen)	€ 11.500.000
Rente extern	
Bestaande opgenomen leningen	Basis is bestaande leningportefeuille
Nieuw op te nemen leningen	1,00%
Bestaande verstrekte leningen	Basis is bestaande leningportefeuille
<i>Rekening courant</i>	
- krediet	1maands Euriborrente plus 0,21%, medio 2021
- tegoed	1maands Euriborrente min 0,25%, medio 2021
Kortlopende uitzettingen / schatkistbankieren	Eonia
Leverancierskrediet	0% en betaling binnen 14 dagen
Rente intern	
<i>Rentetoevoeging reserves</i>	
- bestemmingsreserve afkoop onderhoud graven	3,00%
<i>Renteverdeling</i>	
- investeringen grondexploitatie	1,76%
- investeringen overig	1,50%

*prijsontwikkeling van het bruto binnenlands product

4.4. Overzicht baten en lasten per taakveld

Inleiding

Per programma laten we in overzichten zien welke taakvelden binnen een deelprogramma vallen met daarbij de baten en lasten voor 2022. De overzichten (vanuit de financiële administratie) zijn informatief bedoeld. De inhoud van de taakvelden is in overeenstemming met het BBV waarmee de vergelijkbaarheid met de overige gemeenten wordt beoogd.

1A Vitale inwoners en samenleving

1A VITALE INWONERS EN SAMENLEVING	Lasten	Baten	Saldo
6-1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.992	-	-1.992
7-1 Volksgezondheid	1.229	-	-1.229
Totaal	3.221	-	-3.221

1B Toegang en individuele voorzieningen

V_1B TOEGANG EN INDIVIDUELE VOORZIENINGEN	Lasten	Baten	Saldo
6-2 Wijkteams	1.472	5	-1.466
6-3 Inkomensregelingen	6.613	5.398	-1.215
6-4 Begeleide participatie	4.966	954	-4.012
6-5 Arbeidsparticipatie	1.336	-20	-1.356
6-6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.197	11	-1.186
6-71 Maatwerk dienstverlening 18+	8.784	430	-8.354
6-72 Maatwerk dienstverlening 18-	6.660	-	-6.660
6-81 Geëscaleerde zorg 18+	77	-	-77
6-82 Geëscaleerde zorg 18-	1.013	-	-1.013
Totaal	32.119	6.778	-25.341

2A Passend wonen

2A PASSEND WONEN	Lasten	Baten	Saldo
8-2 Grondexploitaties (niet-bedr.terreinen)	405	491	86
8-3 Wonen en bouwen	1.187	1.202	16
Totaal	1.592	1.693	102

2B Aantrekkelijke leefomgeving

2B AANTREKKELIJKE LEEFOMGEVING	Lasten	Baten	Saldo
0-3 Beheer overige gebouwen en gronden	379	120	-258
1-1 Crisisbeheersing en brandweer	2.719	-	-2.719
1-2 Openbare orde en veiligheid	661	-	-661
2-1 Verkeer en vervoer	5.223	144	-5.079
2-2 Parkeren	33	-	-33
2-5 Openbaar vervoer	24	-	-24
4-1 Openbaar basisonderwijs	9	-	-9
4-2 Onderwijshuisvesting	1.285	36	-1.249
4-3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.603	183	-1.421
5-1 Sportbeleid en activering	1.978	-	-1.978
5-2 Sportaccommodaties	1.257	392	-865
5-3 Cultuur-presentatie, productie, particip	190	-	-190
5-4 Musea	17	-	-17
5-5 Cultureel erfgoed	415	-	-414
5-6 Media	720	90	-630
5-7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	3.063	46	-3.017
7-2 Riolering	3.413	4.360	947

2B AANTREKKELIJKE LEEFOMGEVING	Lasten	Baten	Saldo
7-5 Begraafplaatsen en crematoria	485	561	76
8-1 Ruimtelijke ordening	2.039	155	-1.885
Totaal	27.104	7.781	-19.323

3A Economie

3A ECONOMIE	Lasten	Baten	Saldo
3-1 Economische ontwikkeling	1.032	-	-1.032
3-2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	117	-	-117
3-3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	105	-	-105
3-4 Economische promotie	361	339	-22
Totaal	1.615	339	-1.276

3B Duurzaamheid

3B DUURZAAMHEID	Lasten	Baten	Saldo
7-3 Afval	3.253	4.091	838
7-4 Milieubeheer	1.413	64	-1.349
Totaal	4.666	-4.155	-511

4A Besturen

4A BESTUREN	Lasten	Baten	Saldo
0-1 Bestuur	2.018	-	-2.018
0-2 Burgerzaken	1.270	345	-926
Totaal	3.288	345	-2.943

Algemene dekkingsmiddelen

AD_AU Algemene uitkering	Lasten	Baten	Saldo
0-7 Algemene uitkering ov.uitk.Gemeentefonds	-	54.806	54.806
Totaal	-	54.806	54.806

AD_DIV Dividenden	Lasten	Baten	Saldo
0-5D Treasury, dividenden	4	410	406
Totaal	4	410	406

AD_LOKHEF Lokale heffingen	Lasten	Baten	Saldo
0-61 OZB woningen	414	5.668	5.255
0-62 OZB niet-woningen	92	2.530	2.438
0-64 Belastingen overig	28	125	97
Totaal	534	8.323	7.789

AD_OV Overige algemene dekkingsmiddelen	Lasten	Baten	Saldo
0-8 Overige baten en lasten	1.434	20	-1.414
Totaal	1.434	20	-1.414

AD_RENTE Saldo financieringsfunctie rente	Lasten	Baten	Saldo
0-5R Treasury, rente	694	746	51
Totaal	694	746	51

Overhead

MR_R Storting en onttrekkingen reserves	Lasten	Baten	Saldo
0-10 Mutaties reserves	-	2.361	-2.361
Totaal	-	2.361	-2.361

4.5. Uitwerking Egalisatiereserve 'Openeinde regelingen Zorg en ondersteuning'

Instelling egalisatiereserve

Aandachtspunt	Toelichting
Beleidsmatige relatie met programma	Programma 1 Zorg en ondersteuning
Budgethouder	Diana Nijland
Soort	Egalisatiereserve
Doel	Het is mogelijk om een onttrekking uit de egalisatiereserve te doen wanneer het betrekking heeft op de openeinde regelingen van de hierna genoemde taakvelden. Dit zijn maatwerkvoorzieningen 18+ en 18- (taakvelden 6.71 en 6.72), geëscaleerde zorg 18- (taakveld 6.82) en begeleide participatie (taakveld 6.4). De wijzigingen binnen de reserve lichten we toe bij de jaarrekening.
Kader	Beleidskader sociaal domein
Startjaar	Start 2022
Omschrijving	Voor een viertal taakvelden in het sociaal domein drukken de risico's van openeinde regeling en moeilijke voorspelbaarheid direct op het weerstandsvermogen. Het gaat hier om maatwerkvoorzieningen 18+ en 18- (taakvelden 6.71 en 6.72), geëscaleerde zorg 18- (taakveld 6.82) en begeleide participatie (taakveld 6.4). Dat er risico's zijn is niet nieuw. Maar de onvoorspelbaarheid is groot en inherent aan de steeds, snel veranderende, wetgeving. We willen de komende periode (2022 tot en 2025) gebruiken om steeds realistischer te begroten, rekening houdend met die onvoorspelbaarheid. Hiervoor willen we een egalisatiereserve maken waarbij de lasten door de onvoorspelbaarheid verdeeld worden over het jaar.
Omvang	Maximale middelen € 1.700.000
Rente toevoegen	n.v.t.
Planning	Voor de duur van 4 jaar (2022-2025)
Dotatie	Eenmalig uit rekeningresultaat 2021 en begrotingsresultaat 2022
Randvoorwaarden	Onder welke condities mag aanspraak worden gemaakt op de middelen
Relevante ontwikkelingen (verantwoording)	n.v.t.

Achtergrond reserves

Definitie reserves

Reserves kunnen worden omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vrij zijn te besteden. Artikel 43 lid 1 van het BBV onderscheidt de reserves naar (a) de algemene reserve(s) en (b) bestemmingsreserve(s).

Daarnaast onderscheiden we 4 functies van reserves. Een reserve kan namelijk een (1) bufferfunctie, (2) bestedingsfunctie, (3) egalisatiefunctie of een (4) inkomensfunctie hebben.

3. Egalisatiefunctie: Voor de egalisatie van ongewenste schommelingen in de exploitatie

Reserves kunnen worden gevormd om baten en lasten over de jaren heen gelijkmatig te verdelen. Extreme pieken en dalen in de exploitatiebegroting kunnen zo worden vermeden. Ongewenste schommelingen in tarieven die aan derden in rekening worden gebracht kunnen met een egalisatiereserve worden opgevangen. Er is ook sprake van een egalisatiefunctie als structureel gelden aan reserves worden onttrokken als dekking van de kapitaallasten van investeringen. Bij reserves met een egalisatiefunctie geldt dat er een actueel inhoudelijk plan behoort te zijn op basis waarvan ramingen in meerjarenperspectief worden gemaakt. Deze

kunnen per jaar flink fluctueren waardoor bijv. een te grillig effect op exploitatie en/of tarieven zou ontstaan.

4.6 Belangrijkste resultaten coalitieperiode

Open en uitnodigende overheid

- Onafhankelijke vertrouwenspersoon
- Bovengemiddelde digitale dienstverlening
- Zichtbare gebiedsambtenaren, accounthouders en sociale teams
- Jaarlijks een nieuwe jeugdburgemeester
- Sociale teams hebben een stevige basis
- Achterhoeks plan van aanpak op ondermijning
- Datagedreven werken en ontwikkeling dashboards

Crisis:
crisisorganisatie
inrichten

Crisis:
dienstverlening
continueren

- Aandacht en projecten voor landschap en erfgoed
- Routekaart Omgevingswet en Handreiking participatie 2.0
- Omgevingsvisie en Omgevingsprogramma.
- Eerste resultaten van werkgroepen Vitale kernen: o.a. reconstructie wegen en marktplein Steenderen, en entree Kulturhus Vorden
- Projecten om verkeersveiligheid voor fietsers te vergroten
- Reconstructie Voor-Drempt, verduurzaming Bloemenbuurt en herinrichting dorpsstraat Halle

Kwaliteit van leefomgeving

Duurzaamheid vanuit realisme

- Verrijkte routekaart Energieneutraal Bronckhorst 2030
- Stappen naar aardgasvrij Bronckhorst met resultaten in het stadje Bronckhorst en de Bloemenbuurt (Zelhem)
- Verminderen energieverbruik: o.a. door energieboxen, mogelijkheid om te lenen, energiebesparing bedrijven
- Verdubbeling aantal elektrische laadpalen
- Toename duurzame energie: verdubbeling van zonnepanelen op daken, toename kleine windmolens en onderzoek naar mogelijkheden biomassa in Bronckhorst
- Goede voorbeeld geven: duurzame straatverlichting, overstap lokale groene energie, gebruik blauwe diesel en gecertificeerd op CO₂ prestatieladder (niveau 3)
- Op Morgen als verbindend platform voor duurzaamheid
- Klimaatatlas en subsidie voor afkoppelen regenwater
- Klimaatrobuust maken gebieden Baakse Beek en 't Klooster
- Prestaties in terugdringen restafval en afvalscheiding tegen gemiddelde kosten

- We behouden en versterken het voortgezet onderwijs in Vorden met de realisatie van het Kompaan College
- Duurzame inzet van de bibliotheek
- Sportagenda, lokaal sportakkoord en regionale samenwerking Achterhoek in Beweging
- Sportcomplex Keijenborg

Demografische ontwikkelingen

Wonen

- Woonvisie: ruimte voor extra woningen en nieuwe woonvormen
- Toekomstbestendig wonen lening
- Eerste CPO's gerealiseerd
- 355 woningbouwinitiatieven goedgekeurd; 104 woningen gerealiseerd

Zorg en welzijn

- Beleidskader sociaal domein en eerste stappen naar transitie
- Continuïteit voor WSW-ers (liquidatie Delta)
- Plannen dementievriendelijke gemeente en lokale inclusie agenda
- Versterking 1e lijn door praktijkondersteuners bij huisartsen
- Inzet op armoede (kindpakketten Klijnsmagelden en aanscherping schuldhulpverlening)
- Opstarten van stichting Buddy to Buddy in Bronckhorst
- Versterking welzijnsplatforms en het vangnet pleegzorg jeugd
 - Combinatiefunctionaris als vakleerkracht, beweegmakelaar en ter ondersteuning van verenigingen.
 - Sociale teams actief op scholen
 - Regionaal aansluiten bij preventieakkoord, project laaggeletterdheid en Move2social

Crisis: o.a. uitvoering regelingen (Tozo, TONK), extra activiteiten Jeugd, inzet sociale teams ook digitaal, extra aandacht kwetsbare inwoners.

Economie, ondernemerschap en toerisme

- Gestructureerd relatiebeheer ondernemers (accountmanagers)
- Visie Recreatie en toerisme; vernieuwing toeristisch profiel
- Uitvoering kavelruilproject
- Grondzaken: actualisering fonds Bovenwijks
- Werkcarrousel en 1^e leerwerkcentrum A'hoek

Crisis: o.a. extra ondersteuning ondernemers

- Aanpassen bomenplan naar biodiversiteit; 4.000 bomen minder gekapt en 1.000 nieuwe bomen geplant
- Plan 'Samen voor biodiversiteit'
- Ruim 16,5 km aan zonnebloemlint langs akkers
- Ecologisch bestrijden van plagen, o.a. door 3.000 vogelhuisjes
- Beheerscontracten met inwoners over openbaar groen en het ecologisch beheer van 80% van de gemeentelijke bermen

*Natuur
en bio-
diversiteit*

*Land-
bouw en
landschap*

- Natuur en Landschap belegd in de organisatie met extra capaciteit en middelen.
- 8 hectare grond en middelen ter beschikking gesteld voor behoud en versterking landschapselementen
- Bomen in buitengebied uitgedeeld en geplant ter versterking van landschap
- Keukentafelgesprekken met boeren en uitvoering van verkenning agrarische sector
- Samenwerkingsovereenkomst met Agro innovatiecentrum

- Vernieuwing van de samenwerking in de regio
- Actieve rol van zowel raad, college als ambtelijk in de Achterhoek Ambassadeurs
- Achterhoek Monitor, Datalab GO en MKB regiodeal

*Regionale
samen-
werking*

Financiën

- Koerswijziging en financiën op orde
- Investeringsagenda onderwijs-, sport-, industrie- en leefbaarheidsprojecten
- Stap naar meer kostendekkende leges
- Basis gelegd voor toekomstbestendige gemeentefinanciën

Afkortingenlijst

Afkorting	Betekenis
Agem	Achterhoekse Groene Energiemaatschappij
APPA	Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers
Arbowet	Arbeidsomstandighedenwet
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBP	Bruto Binnenlands Product
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BRO	Basisregistratie Ondergrond
BRP	Basisregistratie Personen
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties
Cao	Collectieve arbeidsovereenkomst
CO ₂	Koolstofdioxide
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
CPB	Centraal Planbureau
CRM	Customer Relationship Management
Datalab GO	Datalab Gelderland Oost
DBO	Dorpsbelangenorganisaties
DEP	Dorpsenergieplan
Diftar	Gedifferentieerd tarief
DPRA	Delta Programma Ruimtelijke Adaptatie
EED	Europese Energie Richtlijn
EMU	Economische en Monetaire Unie
ENSIA	Eenduidige Normatiek Single Information Audit
Fte	Fulltime-equivalent
GBTwente	Gemeentelijk Belastingkantoor Twente
GFT	Groente- Fruit en Tuinafval
GHG	Green House Gas
HbH	Hulp bij de huishouding
HR21	Functiewaarderingsstelsel voor gemeentes
I&A	Info- & Automatisering
Ict	Informatie- en Communicatietechnologie
IHP	Integraal Huisvestingsplan
IPO	Interprovinciaal overleg
ISO	Internationale Organisatie voor Standaardisatie
IT	Informatietechnologie
IZA	Instituut Ziektekostenvoorziening voor Ambtenaren
KCC	Klanten Contact Centrum
LEA	Locale Educatieve Agenda
LTO	Land- en Tuinbouworganisatie
MFA	Multifunctionele Accommodatie
MJOP	Meerjarenonderhoudsplanning
ncnp	No cure, no pay
NOVA	Netwerk Ouderen en Veerkracht Achterhoek
OV	Openbaar Vervoer
ozb	Onroerendezaakbelastingen
P&O	Personeel & Organisatie

Afkorting	Betekenis
PMD	Plastic, Metaal en Drinkpakken
PMO	Preventief Medisch Onderzoek
RPWA	Regionaal Programma Werklocaties Achterhoek
RPW	Regionaal Programma Werklocaties
SIEM	Security Information & Event Management
SOC	Security Operations Center
SOK	Samenwerkingsovereenkomst
SSW	Systeemoverzicht Stedelijk Water
Suwi	Structuur uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen
T&H	Toezicht- en Handhaving
TOZO	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers
VKA	Vruchtbare Kringloop Achterhoek
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VNOG	Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland
VO	Voortgezet Onderwijs
WGA	Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten
Wmebv	Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
Woo	Wet open overheid
WOZ	Wet waardering onroerende zaken
WTPO	Watertakenplan Olburgen
WW	Werkloosheidswet
ZON	Zoetwatervoorziening Oost Nederland